

8 (05)
9-501

ქვეყნის

8

ქ ი ლ ი ვ ა ზ

გვარძსთონ სოვეთონ ჰესჰთე ცადისე
ხუსსარ ირესთონ ხადელე

აივ-ღიტერათურონ შმს შხსნადონ-პოღიტკონ
წრეღმჰონ ჟურნალ

რავალე აზ XXV

ავგუსთ

გვარძსთონ კოლიგრაჰკავალელე ტიკოგრაჰი

სტალინიკ

1951

ფ ი ღ ი უ ა გ ი

ყოველთვიური ლიტერატურულ-მხატვრული და
საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ჟურნალი

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის სამხრეთ-დასავლეთის
განყოფილების ორგანო

წელიწადი ოცდამეხუთე

ა გ ვ ი ს ტ ო

საქ. პოლიგრაფიამომცემლობის სტამბა

სტალინირი

1951

სოვეთონ ჭესჯეთ ახსჯიავ პროგრამმა

ხსთეჲქანსთა რანსთაჯე იღქოლოგონ ჭარს-
თეთე ჭანდელ ზე (ბ)კ ცენტრალონ კომიტეთე
რაასგა თარხანთინ ის ესთერ ისტორიონ
ნესანივამე. ჭონძ აზე რაზმმა, 1946 აზე 14
აგექუსთე, ნს პარტიეჲ ცე რაასთა სარმაგონდ
თარხონ ჟურნალთა „ლენინგრად“ შმა „ზევეზ-
და“-ჲ თეხხნა. ვეცე ისტორიონ თარხონ უ
სოვეთონ ჭესჯეთე დარდნარე ქვესთე ახს-
ჯიავ პროგრამმა.

ლიტერათურა შმა აივადე ჭარსთეთე ჭან-
დელ ნს პარტიეჲ ცენტრალონ კომიტეთე
თარხანთინ, ლენინ შმა სტალინე გენიალონ
ზაცამენდთა სემძაჲ ესთე აივადონ ესქალ-
დესთადე შძუხონ რაზთელ აულენძინანდა, ნს
ზანსთაჲ შფფათ ჭანლოგენჯეთე ყომელადე
ესთერ შმა ახსჯიავ ხანსთა ასკველცაჲქანენე
სარაფფონ, შფფათ სოვეთონ ჭესჯეთე ხანს-
თეჲქონდინად ესპარსონდქანენელ აულენძინანდა.

ზოლწევექთე პარტიეჲ ცენტრალონ კომ-
იტეთე შ ისტორიონ თარხონე სარმაგონდნა
ზანესანქოლთა, ქვედ „სოვეთონ ლიტერათუ-
რაჲ, დუნეჲჲ მიდამე იველ რაზხაგონდარ ლი-
ტერათურაჲჲ თეხ ის ვეჲ მიდამე, შმა ვეჲ ქნა უ
ანხმ ლიტერათურა, ქნეცგან ნმა შმა ჲენ გ-
ნან დარ ნმა შმა ვა აღამე ინტერესთე, ფადცახან-
დე ინტერესთე ჲეთთამ შნდარ ინტერესთა.
სოვეთონ ლიტერათურაჲჲ ხან ის ვეჲ მიდამე,
ცეშმა ზახხვესქანა ფადცახანდან ჭანსივანდ
რასთ ესყომელქანენე, ვეჲ ქურდიათან
რასთ ძვაჲფ რადთენე, ნოგ ჭანლთარე ჭეჲს-
ხანსთინადე, შა ყველდაჲველ ნვეანდენძინადე
ახასთელ ესყომელქანენე ყველდაჲჲ, ზენძი-
ნანდთამე ჩი ნს თარსა, ცეჲქანდე ზენძინდთა
აბერსენმა ცათთა ჩი ვა.“ (ქდანოჲ).

ანხმ უ სოვეთონ ლიტერათურაჲჲ ცეთეჲენ
შმა ზარნონ ხან ნერთანქანად რანსთაჯე.

სოვეთონ ლიტერათურა უ სოვეთონ აღან-
მეთე, შმა ვალდაჲდარ თა, ნს ჭანსი-
ვანდ კომმუნისტონ ყომელადე ყველდაჲჲ
სოვეთონ ფადცახანდე ყომესჯენ ჭარან. ვეშმა

გასგა ვეჲ ყვამა რაზამენად ისა ნს სოვეთონ
ცარდენარეჲ ცარდონ ბენდურაჲ—ლენინ—
სტალინე სთერ პარტიეჲჲ პოლიტიკაჲ.

ვ. ი. ლენინ 1905 აზე შა ვაც „პარტიონ
ორგანიზაცი შმა პარტიონ ლიტერათურა-
ჲჲ“ თეხხნა რარაზმქოლთა ლიტერათურაჲჲ
პარტიონძინადე პრინციპ. სოვეთონ ლი-
ტერათურაჲჲ პარტიონძინადე ჭანდელ ლენინ—
სტალინე გენიალონ იდეათან რაზანგარდ
ქოლთოა შმა რაზანგარდქანენეცე შფფათ სო-
ვეთონ ჭესჯეთე ზნაგეჲგარ, ბურჟუაზონ
იდეოლოგიე ნეხნა, დუნეჲჲჲ მიდამე იველ
რაზხაგონდარ, იველ იდეაგონდარ სოციალ-
ისტონ ლიტერათურა რაჲთენექანენე სარ-
ელ თოხმმა.

ლენინ ძერდთა, ზანდამე, ლიტერათურონ
ყველდაჲჲ ყვამა სვა ივამეჲჲ პროლეტარონ
ყველდაჲჲჲ ხამ, ლიტერათურონ ყველ-
დაჲჲჲ ყვამა ვა პარტიონ ქვესთე სქონდონ
ხამ, შმა ლიტერათურონ ყველდაჲჲჲ მა
ყვამა ვა ხიცან აღანამეთე ქანა კორდთე
ფადდაჲჲჲ ჭარან, ჭანლ ვა პროლეტარონ
ივამეჲჲჲ ყველდაჲჲჲ ყომესჯენ ხანცანგარ.

ჰე, რასთდარ ვეშმა განგა შნაიდემონძინა-
დე, აპოლიტიკონძინადე, აივადე აივადე,
თეხხნაჲჲჲ ქნეცგანდე ამენდ დარ უ ნაცვალონ
სოვეთონ ლიტერათურაჲჲჲ, უ ზიანანსანგ
სოვეთონ აღამე შმა სოვეთონ ფადცახანდ
ინტერესთინ შმა ჲენ ბენათ მა ყვამა ვა ნს
სოვეთონ ლიტერათურაჲჲჲ.

ნს პარტიეჲჲ შმა სოვეთონ ფადცახანდ
ზეგანდარ ქუსჲჲჲ ა. ა. ქდანოჲჲჲ პარტიეჲჲ
ცენტრალონ კომიტეთე ზახხხმე განგა ლენ-
ინგრაღე პარტიონ აქთივე შმა ჭესჯეთე შმა
გრადე სარანთა დოკლად ჟურნალთა „ლენინ-
გრად“ შმა „ზევეზდა“-ჲჲ თეხხნაჲჲჲ ვე (ბ)კ
ცენტრალონ კომიტეთე თარხონე ჭანდელ.
შმაღალ ქდანოჲჲჲ ლანგენანგამ რარგომქოლთა
ჟურნალთა „ლენინგრად“ შმა „ზევეზდა“-ჲჲ
ივეორდ რადდეთთა შმა ცუხძინდთა.

ცა მიღებ ველის ვეცვ რადღელთოვ ახსოსავ ვამ ცამა გსგან სს ზონ ველის სე- ვზარდიქქოა ვეცვ რადღელთოვ?

ვეცვ რადღელთოვ სანარავ ახსოსავ ველის ვეა ზიღებ, ვამ ლენინგრადღ ნს სოვეთონ ლიტერათურაჲე ქუსჯუტან, ანან მა აქთა იდეო- ლოგონ ჭრონთე ქუსჯუტან ქა ჭეგროხქოღლოთო ნს ლიტერათურაჲე თეხხანა ლენინიხმე ბენ- დურონდარ ვაგართან.

ვეცვ რადღელთოვ ახსოსავ მა ველის ვეა მიღებ, ვამ ნს შურნალთე ქუსჯუტან ქაა ჭა- ლანმღღარქოღლოთო სს ცეგრდსათძინად სოვე- თონ ლიტერათურაჲან გზნავიგავგონ ჭანჯნდოვ ნეგმა.

ვეცვ რადღელთოვ ახსოსავ მა ნოჯე დარ ველ- ის ვეა მიღებ, ვამ სოვეთონ ჭესჯუტან ვამ შურნალთე რეღაქციტანმ პრინციპიალონ ლიტერათურონ ქვესთე ბსთე ქაა ვაგენად- ქოღლოთა „ხალარადონ“ ახასთ, მაქაა ყვბ რაასენე ახასთ.

აფთბთ ვეცვ რადღელთოვ ვამ ვეღონ ახ- ხოსავთბ ბანსთონაა რაველსთა და დოკლადღ ვამბელ ჟღანოვ ვამ რარაზმქოღლოთა ივკორდ ნაძალისთებთ ვეცვ რადღელთებთ ვამ ცუხძი- ნადლთა ავასთიათაა ესქვეანეკქანენე სნარადფონ. ბოლშევიქთე პარტი ნს ლიტერათურაჲე რაზამენადღანჯუტანა დარ ვამ ჭესჯუტანა დარ დომე, ცამა სს ქვესთე რაზამენად ქანოა ლენინ ვამ სტალინე გენიალონ ამენადლთა ლიტერათურაჲე თეხხანა, ცამა სოვეთონ ადანამბუთა, სოვეთონ ჭანსივად ყომღლ ცკუთა ყაბათეგრძინად ვამ რევეოლუციონ ახასთელ.

ვეგრესავ რევეოლუციონ-დემოკრატონ ჭესჯუტან ვამ კრიტიკთა—ბენინსიქი, დობრო- ლაშბოვ, ჩერნიშევისკი, სალტიკოვ-შეღღარინ კრიტიკა ქოღლოთა „სოღღებ აივადღ“, „აივად აივადღ თეხხანა“ ძანგადა ცვლდენ ვამ ამეღლოთა, ზსღღა, აივადღან და ბონ ნავ ვამ ვა აღნამე ცარღა იფთბარღ.

ნს სოვეთონ ლიტერათურაჲან ის გსთერ რაცარაზნე თეხ, ვამ ვეა თეხხანა ვეა მიღებ ზრკაძან ნაა ვანიღეოხძინად, „აპოლიტიკონ- ძინადან. ვამბალ სტალინ ნს ჭესჯუტე გსხვეღლოთა აღნამბუთე ზარღათე ინევენერთა. ნს პარტიე ცენტრალიონ კომიტე თამ სარ-

მაგონდამ ვამბალ სტალინ არეგლბონ დარ- აულენც ნს სოვეთონ ჭესჯუტე გსჭალღესთა- ლონ ქვესთელ ვამ სენ არაზენც აფთბთ ვაგარ- თან დარ სს ხარზიგავონ ქვესთან.

ნს სოვეთონ ლიტერათურამ სიღთავე ქანღ ვეგმ ნს, ცამა ლავვა აღნამე დომენ- ძინადღე ამეზადღელ (ავტე ვეა ვანამბე ყავ- ვე უ ნს სოვეთონ. ლიტერათურაჲან), ჭანღ მა, ვეგმა ვაღღაჲ, ვეა ხნსჯენ უ აღნამე ქურღინთთან ვამ ნიკარანთან რათენეკქანენ დარ, ვეა ქურღინთთან ვამ დომენძინადღ- ნოჯე ბარზონდარ „ისეგმან, ვეა ნო იღეა— თაა გსყანეკქანენმ ვამ აღნამე რაზმეკქანენმ.

ვამბალ ჟღანოვ და დოკლადღ ძეგლოთა, ზადგან, „ნს აღნამ ბონან-ბონან რაზენც ბარ- ზონდამ-ბარზონდარ ამეზადღამ. მახ აბონ ცე სთამ, ვეა გზონ ნს ვეღესთამ, ვამ სომ ნს ვეგმსთამ ახამ, აბონ ცახამ გსთამ. მახ ნარ ნალ გსთამ ვეცვ ვერგანავთა, 1917 აზე აღონმ (კახამთა ვეღესთამ, ვამ ვარსე დარ ვაღღ ხეგზან ნალ უ ვამ ნს ახასთ დარ ახამ ნალ უ. მახ აივთამ ვამ სეგრაზოესთამ აფთბთ ვეცვ სთერ რაცარაზოეთიმამ, ქაეღთა ბენღურონაჲე ჭენდარღღეგზონქოღლოთა ნს ბანსთადე ცსკომი“.

ნს აღნამ აქთა ითბავე ქაა სეგრაზოესთე აფთბთ ვღღავაღ დარ, ნს ბანსთადე ახამ გსთ- გრ სოციალიონ ვამ ეკონომიკონ ივენძინადღან ქაა არცეღინ, ვეა ნს ჭესჯუტე რაზ ვაგარ ნოჯე ბარზონდარ დარ ხსსთონ. სოვეთონ აღნამბუ- თე, კომმუნიზმე: აქთიეონ არაზეჯუტე ნოვ ბარ- ზონდ ხიადღან ვამ ლადღან რავღისენ, ვეღონან ქანღ სს აბონე ბონ რავღისენ ნს, ჭანღ მა- სენ სს სომე ბონმ დარ ბაქსენ, სს რაზმ ცეღე ჭანდაე სენ ნერრუნსქანენ, ვეღონან სს არაზეღლონ ქვესთე ბახხვესქანენ, ვეღონ ნოვ ვამ ნოვ ვაღღინძინადღან გსრაზნადღ- ქანენ,—ახამ უ ნს ჭესჯუტე ქაღჯენ ხსს.

ნს სოვეთონ ლიტერათურა ლენინ— სტალინე სთერ პარტიე რაზამენადღე ბენ- თენეკქანე სოციალისთონ რეალიზმე ბენღღ- რულ, ბურჟუაზონ ამბეღ აივადღ ვამ კულტ- ურაჲე ჭანჯნდღთე ნეგმან ქარზ თოხე ჭანღ- თბრგამა.

შურნალთა „ლენინგრად“ ვამ „ვეგელა“ — ე თეხხანა ავ (ბ)კ ცე თარხონე ვამ ვამბალ:

ქლანოვე დოკლადე რარგომ ვრცელდესთე ზოშიენყო ამე ახმატოვაჲე ზიანხასსაჲე ამე სოვეთონ ლიტერათურაჲან ნეცვალონ ვაცემესთა. ზოშიენყო, ახმატოვა ამე ანდართან უხსთა ქოლდთო სოვეთონ აღამამეთელ ზონდ-ახასთ სე მარგამაჲე ყველგთან.

ზოშიენყო, ახმატოვა ამე ანდართან სე ვაცემესთა „მამულიაჲელ ვრცეჲგა ხაბართთე“, „ევეგენიჲე ვრეზღაჲთ“, „მახი თეხხაჲ ამე მა ნოჯე ანდართე თეხხაჲ დარ“, ამე ანდართე ვეღონ წეჲქაჲლან ამე ხახვერ ქოლდთო სოვეთონ აღამამეთელ, სოვეთონ ჰეცეგინადელ.

ზოშიენყო და ვაცემეს „მამულიაჲელ ვრცეჲგა ხაბართთე“ სოვეთონ აღამამეთელ ბარ-ჲა ზელისე ჲელღუნდთაჲ, კარიკატურაჲე ზეგეჲ. ზოშიენყო მამულიაჲე ძეხხაჲ ძურე, ზანღან, ახამ სარიბარაჲ ზოპარკე ზეგზღარ უ, ზანღან, სოვეთონ აღამამეთელ ‘ხსან ცარ-ჲანაჲ ლანათე ანციონდარ ულჲჲან უ ამე აჲ-თა დარდღარ. სოვეთონ ჰეცეგინადელ ახამ წეჲქაჲლან ამე ხახვერქანან ზეგეჲ რალღვერ სე ბონ უ ვარმისდარ სოვეთონ აღამე ჲელ-გულ გზენგთან.

ლიტერათურაჲე პარტიონდინადელ ლენინონ პრინციჲე ნეხხმე ჲეგვამან, მანნ ცე ზანღ ზოშიენყო და ნიცვაჲე ვაცე „მახი თეხხაჲ ამე მა ნოჯე ანდართე თეხხაჲ დარ“-ე:

„ამთქამე, ჲეგსანე ჲეგენ თერე ზენ უ, ზანღან, ვეცე იდეოლოგიე დარ... დომღაჲე ნერ ჲეგსანეჲა იდეოლოგი... აცე, რასთ ზანღონ, მანან ხსეგზონ ჩი ნე უ“...

„ზანღთ მა, მანანე ცახამ ჲეგს იდეოლოგიე ჲეგენ ის, ქალ ამე მანნ ამთქამე ივენე პარტი დარ ჲახიამ ნე ზანღანე?“

„პარტიონ აღამამეთელ ცესთანგასამე გეს-გან, ზე დან ანაპრინციჲონ აღამამე. ვამ აჲთა ვად. აჲ თა მახი თეხხაჲ ზანღენან: ნე დან ნე დარ კომუნიისთ, ნე დარ ესერ, ნე დარ მონარხისთ, ჲაჲალ ზეგმათე ვერესსაჲე ამე ვემაჲე დარ ანაპოლიტიკონ ახასთეგენ“...

„რასთ ზანღენ ყანე, —ნერე ონე დარ ნე ზონენ, ზანღმე, გუჩყოვე... ქეცე პარტიეჲ ის გუჩყოვე? ხანარეჲე აჲ ზონენ, ქეცე პარტიეჲ ის, ვემა. ზონენ: ბოლშევიკ ნე, ჲაჲალ ესერ უ ნეი კადეთ—ნე ზონენ ამე მან ზონენ დარ ნე ჲანდელ“. ამე აჲთა დარდღარ.

ლენინგრადამე „ონეგინე ვრეზღაჲთ“-ე ხახვერჩენდანე ლენინგრადელ ამე ლენინგრად-ნეთელ; ახსოჯენ სე ჩენდანე ვეგმირ ამე ანაჲულიტურონდინადე. ონეგინე რასთაჲე ხონენც ზეგზღარ ამე სიდენც ჲასთანა—ონე-გინე ლეგეჲ.

ახმატოვა დარ და ვაცემესთაჲ სე ივე ჲეგსეჲე ასთანეჲქაჲე ანუსე თეხხაჲ მანნ აჲთა:

„ასთანეჲქაჲე ანუსე მახან ზენარლ ვემან უ, ამე ამე ვეღის ბარზონდ ბარცეჲე არან-თა ამე ლასგართე ‘ნეარენაღ“. ყველე ამე მისტიკაჲე ხარზიჲეჲე ამენცეჲდინად ამე ლენეჲე ნეარენაღ, ქველ ეფელგას ნეაჲინ-აღ, ანგომ ქანე მახ ვეცე ზამანიმე ამე ნე რაზანეარღ ქანე თეხთა ისენან ვეცე ვაცემესთა, ქეცეთა ჲაზენდესთე რომანთე ბენ-ღურულ 1200 აჲამე ავეგას“.

ახამ ველ ზოშიენყო ამე ახმატოვაჲე ანტისოვეთონ ჲეზიონომი. ახამ ველ სე ‘ზანეი-ვანგონ ამე ხალან ქეგსთ ნე ლიტერათურაჲე ჲაღეგეჲ.

ჲე (ბ)ჲე ცე ისტორიონ თარხონე რაჲსთაჲე ჲასთანეჲე ცე ჲომნ აჲე რაცელის, ვეცე რას-თანეჲე დარღე ნე სოვეთონ ჲეგსეჲეთა ამე იდეოლოგონ ჲეჲონთე ქუსეჲეთა ესთერე ქეგსთ ბაჲოლდთო ვეცე რანდღთა ამე ცუხ-დინადთა ესჲევენეჲეჲენეჲე ჲანდელ ამე ნე სოვეთონ ლიტერათურაჲე სოციალისთონ რეალიზმე ბენღურულ დარდღარ რაჲთეგ-ქანენეჲე ჲაჲსთეთე ჲანდელ.

ჲაჲალ ნერმა ვადღარ ნე ლიტერათურაჲე რაჲთეჲეჲე ის ივკორღ ცუხდინდთა, ქეცე-თე ნეხხმე ნე ბოლშევიკონ მეხვერ ქანე ქარხ თოხ. ვემან თა ზედისან უ ვეცე ჲაჲთ დარ, ამე არაჲე გაჲეთე „პრაჲელა“ ქარხაჲე ქანე კრიტიკა ქოლდთა ვ. სოსაჲურაჲე ანამეგეჲე „ვარხ უკრაინაჲე“, ქველ ნაციონალისთონ ამე ანტისოვეთონ რალჲელ. ვემან ვადღამე მა 1950 აჲე „პრაჲელა“ კრიტიკა ქოლდთა ა. ბელიკე ლიტერათურონ რანდღთა. ათფინთ ვეღონ ძურანე გსთე უველ, ამე ნერ-მა ნე სოვეთონ ლიტერათურაჲე ჲეჲონთე ჲაჲ ის ივკორღ ცუხდინდთა, ქეცეთე ესჲევენეჲეჲენეჲე ბირაჲე; ბაჲუსენ ყანე. აჲ პარტიეჲე ცენტრალ-ონ კომიტეთე და თარხონე სარმაგონდამე ბანგესანქოლდთა იდე-

ოლოგონ ჰერონთე ქუსჯეთე შამ, აფუთეთე ძეცუათე თა, ძესჯეთე ხნსთა, ცანამ სოვე-
 თონ ლიტერათურამ ბენთონდარ ივეარს
 არცკოთე წანიდეაონდინად შამ აპოლიტიკონ-
 დინად, ცანამ ბარზონდ სისტ არცკა რაზ-
 ხაგონ სოვეთონ ლიტერათურად თერგსა,
 ცანამ ძესჯეთე აძულდარ რაზოთ სე „სქალ-
 დგსთადონ ქვესთე, ცანამ ნ ძესჯეთე ნერ-
 გქქონ ტემათე შამ ადამე დომენდინადამ ძას-
 თეამ მა ზაოთე, ცანამ აფუთე ზლდაჟამ დარ
 თეგე ქანოთ ბოლშევიკონ შამ ყვდლდაგონ კრი-
 თიკა შამ ხიკრიტიკა.

შამალ უდანიოე დ დოკლადე ამედთა,
 ზადგა, ნ ადამამგთა ყვამე ჳოთ ახვერ, იდე-
 აონ შამ კულტურონ ზლდაჟამ ბარზონდ
 შამ ჳე თეხხამ თა ყვე, ცანამ ნ სოვეთონ
 ლიტერათურა ივეარს მა ლაჳა ნერგქქონ
 ტემათამ, ძალა ზხვეს ქანა ნ პარტიან შამ
 ადამან ნ ძასიგანდ სოვეთონ ცარდმარდამ
 ზნუეგდინადე ახასთელ, ნ ადამე ინტერეს-
 თან ზნუეგდამ ლაჳკადქანენგე ახასთელ ყომელ-
 ქანენგე ყვდლაჳე.

ძასთათე აზთე დარღე ირონ სოვეთონ
 ლიტერათურა დარ სარაზთა გსთერ აქახტაძე
 რაზმე ამ რაითენჯე ძანდლაგლე. ხეთეგე-
 თე კოსთათე სარაზბა ლიტერათურონ ბენ,
 ჳე ლიტერათურონ ზეზაჳე შამ პრინციპთელ
 ზნცოაქანგამ, ნ ირონ ძასიგანდამ დარ
 რაყომელის ბირა ზეზონე ქურღიათეგენ
 ძესჯეთე ძალთარ, კოსთათე ლიტერათურ-
 ონ ტრადიციამ სოციალისთონ რეალოზმე
 ბენდურელ ჩი თეგე ქანე. ირონ ლიტერათ-
 ურა ძასთათე აზთე ბახხსთი არცედის ახამ
 ქურღიათეგენ პოეთთე შამ ძესჯეთე ჳაც-
 მესთამ, ქვედ ასათე რ., კავკაზამ, მაიმი-
 თე გიგაჳე, ფლითე ი., გაგლოთე ძე.,
 ჯიოთე დ., ცხვერბათე ი., მარღითე კ.
 შამ ბირა ზნდარ ძესჯეთე ჳაცმესთამ. ჳე უ
 გსთერ ზნთესგდინად ნ ლიტერათურონ
 ჰერონთე ქუსჯეთან.

ძალა ჳეცე ზნთესგდინადთე ამრანყ ნ
 ლიტერათურად რაითენჯე შამ ჟურნალ „ჭი-
 დიჳაჳე“ ქვესთე ჳედის იკორდ გვემირ
 რადდეთთან შამ ცუხდინადთ. ჳეცე რადდ-
 თთან შამ ცუხდინადთ პარტიჳე ხუსსარ ირ-
 ესთონე ობკომ რანთაგელ რარგომქოლთა

შამ რასთა იკორდ მაძალისთთ სე
 'სქვენგქანენგე სარაფონ.

ჳეცე რადდეთთან შამ ცუხდინადთ ჳედეს-
 თე სმარაჯდარ ჳემიდნე, შამ ნ ლიტერ-
 თურადე ქამ ძანენდის ახამ წანიდეაონ, აპო-
 ლიტეიკონ ჳაცმესთამ, ქვედ ცოციოთ რ. მესი-
 ნნგთ „პოკოთათე არსენიმე მა ძემბალდ-
 თეთამ“, ქანეგე მიდნე ავტორ წეგქქან
 ქოლთა სახარ სტალინირგლ, ნ ოზლასთე ძალ-
 ლოგანჯეთე ბუცდინადელ. ცოციოთ რ. მ-
 ჩინე „ბალოცი“ შამ იკორდ ზნდარ ჳაც-
 მესთე დარ სოვეთონ ადამამგთე ყათარონ
 ქვესთე შამ თანე რადელსენე ბასთე ამალ-
 ის ჰორმალიზმე შამ ნათურალისთონ ძანდა-
 გელ.

ძესსანე ბეკოთე ე. ჳაცმესთე „ჭათიმე“
 შამ ზნდართე დარ ის იკორდ ელჳ ცუხ-
 დინადთ, ქაცუთ ბანესან არცედესთე ნ
 მეზვერე ძარსთელ.

პარტიჳე ხუსსარ ირესთონე ობკომ ბეჟ-
 რო იკორდ მაძალთთ რასთა ლიტერა-
 თურა შამ აივადე ძალეჯე ჳანე ცუხდინადთ
 აიგქარსქანენგე ძანდელ. ჳეცე მაძალისთთ
 ცარღე ზხხსთქანეგამ, ნ ძესჯეთან ს ბონ-
 ბაცის ქვესთე ძანეგზდარქანენ. ძალა ნერმა-
 გვერძესთონე სოვეთონ ძესჯეთე ცადისე
 ხუსსარ ირესთონე ხაიადე ბირა ბაჟუსენ-
 ყაჳე, ცანამ ქვესთე ზფუთ ცუხდინადთ
 აიგქარს არცკოთე შამ ნ ძესჯეთან სქალ-
 დისოთ ახამ ჳაცმესთამ, ნ ბასთათე ძალ-
 ლოგანჯეთე დომანდინადთან ძეჳფე ჩი-
 დლთა, ნ პარტიან, ნ სოვეთონ ფადცა-
 ხანდ ნ ჩი 'ხვესქანა ნ ცარდამქასთი ძასი-
 ვანე ქომმუნისთონ ახასთელ გყომელქანენგე
 ყვდლაჳე.

ქალ შამ ნ ძესჯეთე ქვესთე ის ზენგა
 'ნთესგდინადთ ირონ ლიტერათურა რა-
 თენგქანენგე შამ ნოე ჳაცმესთამ გესაზნეგ-
 ქანენგე ყვდლაჳე, ჳანდარ ჳეცე ჳაცმესთამ
 იჳამ-იჳთ ნერმა ზხხსთ ძეჳფე ნ დანდენცე
 ნ ადამე კულტურონ დომენდინადთან.
 ნერმა იკორდ ჳაცმესთან ლამელ ძესთე გს-
 თე აივადონ ზლდაჳამ. იჳამ-იჳ ჳაცმესთამ
 ძაჳე ქვესთე ნე 'რცაჳენცე შამ რაჳაჳენცე
 ძალურს, ეჳაჳე სჳ ნანტიპონ ძანენდთან.

კვამია ვადაძე მა და ზეგუგუნი ის ბე
სერაფონ ცუხიანი ვადა, ამა ქადა ავადალ
გსთე ისტორიონ ტემათე ჭადღელ, ნერგ-
ქქონ ტემათელ თა ჭესენც ხარ წეს. ნე
‘გონე ირონ ქურდიათე ჭესუგთე ყვამა
ანგომდარ ბალავკოა ნერგქქონ ცარღე ტემა-
თამ ამა და აღამე რადისოა და ხარზივ-
გონ ყადარონ ქვესთე ამა თოხე პოცესე.

სოვეთონ ირონ ლიტერათურონ ქვესთე
ცუხიანიდა მა ნოჯდარ და ივ უ ვადა, ამა
ჭადა ბარზანიდა ქადა და ლავკე ლიტერათურონ
კრიტიკა. ქად ამა ისეცე კრიტიკ რაღვკე
კრიტიკონ ვაციმა, ვადარ ვადავად აჭაღ-
გსთადა, ახასთ და რარგომქანე ვაციმსთე
ყვანთ ამა აივ მინივკეთ. და ირონ ლიტე-
რათურონ კრიტიკა ყვამა გსთა და ლიტერა-
თურადა რადთენჯე ვედა ახსჯივ ჭარზ.

ამბალ ვადანოე და ისტორიონ დოკლად
ჟურნალთა „ლინინგრად“ ამა „ზეველა“-და
თეხხადა ვე (ბ)ე ცე თარხონე ჭადღელ ჭურგადა,
ბანესანიქოდთა, ზადგა, „პარტიდე ცენტრალ-
ონ კომიტეთე ჭანიდა, ცამადა მახმა ვა დუხ-
ოვონ კულტურადა ყანგვად ვემან, ამა კულ-
ტურადა ვეცე ყანგვადე მიდა ვა ვენე
სოციალიზმე სარადარ ხასთა და ივ“.

და სოვეთონ ჭესუგთე სე ‘სჭაღდესთადონ
ქვესთე ბენდურან ყვამა არგვროე ვეზა-
ზონენად ჭადღელ ამბალ სტალინე გენილონ
ქვესთეთ. ვეზაზონენად ჭარსთეთ ჭადღელ
სტალინე ქვესთეთა ნერრუხსქოდთა და
ლიტერათურადა ჭანიდათ. და ჭესუგთე
ხას ის ვადა მიდა, ცამადა ამბალ სტალინე
ზონდჯე ამენადთე ბენდურელ გსყანგექ-
ნოა და ვაციმსთე ვეზა ამა მიდის.

ასათუ რევაზ

ნ მ ბ ა მ ძ ა ს ვ ბ ა თ ა

მე მძვეგამან ძვათუ

„აზ, თა დამ ნს ირანა სრუამქენს ისქვ,—
და დიდინთა ბაძაძკენძენს მს რიკ!
ზნლარანა ვად რადთქენს ქვედუ ჭურუ „გავკ
მენენ დარ: დ: თუგისჯუთა დნ სან იქ!“
(„მუბან“).

ამს თა დამ ნოგანა ვრცელდან მს ირანა,
ნა ვარზონ, ნა ყზნეგ, ნა ნომძელ კუბან.
ვლახიზე ჭანსთა და ვენდმა აზ ბირა
ბაღლუდლან ამს ღენ არხასთონ სალაი!

არცელდან... ამს ღენ და არეგლ, და ზახხელ,
მიძაგ ნერ ნა ვენენ აზ, ივ ხათთავ, მილ...
არცელდან... ამს თა მიძაგ ნერ და ჭანთელ
ნა ვარე გზღვგ მალბთხასნაგ იხ.

არცელდან დანვმა აზ ნა წახ მადგ რაასიომ,
და ყანდთა თა ბულამარლ ზარე ჭანრანა.
ჭანდგ მს, და კუხ ღენ ზენარლ მადავ რაასონ,
ჭგერთავ ღენ ყაბგს დარ ნექქანინ ბარგა.

ჭანლ დღლ მს ცანგთა ქამ ხხასსენც ვგა
ზარც,—
ჭგლხასთე ხანღესნაგ ნვასჯუნ ცანგთა.
ცარ, ცარ, კუბან, ნოუგ დარ ჭანრინმ
სერაზ,
მს ხასთონ გათაროე სარბიარ ბასთა!

არღხარანაგ ჭესთე და სომაჯუნ ბეღერთა,—
ნენნარსთი კუბამანაგ მანჯუე აჭსირ.
ჰე ვგა თეხსან ნომძელ იგნატოვე ჭგერთთა*)
არხასთოა და ზახხელ ნეგონდან სახი.

კოლხოზონ დერდლანთთა სერხ დიღინ
აჭთავენც,
ქარღობლას უსგურ ლმფფუთავ ლავკე.
ამძვეგანგ რანყავ რალ-რანღ ჭიღავენც,
სა ვენდამ აჭსანდგ, და ზახხელ ცანგენ.

ესთახთი „ქუბამანაგ ყაზაყყაგთ“ ზარანგ,—
ჭიღედადგ ზარანგ, ბალონავ, ბარზონდ.
ყანათერ ოსტროვესთიე მუზედ-ხანარე
აზ ჭელთონ იროანავ „ქკველ სარგდ ნანდონ“.

და უდამჭ მს რუსთელ მან ყარმ კუხ
არსარაჭე,
ვგა ნვაზე წახ ქარღავგე ყუხისთხეზ ართახ.
ვლახიზე ჭანსთა და ზახხელ უღანჭენ,—
ქანგს მენ ნედაქამ მს ცანჭთა ძაბახ.

ქანგს მენ ლავქადან დგვარ ლავქად, ზონენ,
და დიდინთა სჭანლესთონ აბონ მს რიკ.
ქამ აჭსანღ ზარდან და ხვეზან დერდლონგლ
მან ზარდან: და ყაყყანჯგთა დან სან ივ.

* ესთერ ჭგდგბასთამონ ხასთე რასთაჯუ კუბანე პარტიხანთე კამინდირ, ნერთაქქას
პარტიავ კრანსოლარე კრამკომ სერვეტარ—იგნატოვე ჭგერთთა მარდ ჭესთე
გხანჯუ ნებმს იოხე, ლენარლ სენ არცელ სან მალანთე ჭანსთა სოვეთონ ცანდისე
ყამთარე ნამთთა.

ნს დენჯეზონ ფადცახად

საბერ უ სავ დენჯეზ, საბერ უ,
დარდმაჟ არბაზენდ ნავ „როსსია“.
ლზარდგ დენჯეზონ ბედღერ,
ჟანაძე ულანთჳ ჟანსთიან.

ცემა ცერლ ძერლადჳ წზხ ბედღერ
ჟჟანანზხ დარლ ჟანდარ ჟანლდახე.
ჟანვჳ, ჟჳდ რანსულდ უ, ჟჳდლ გსთერ!—
საბერგაჳ ნავლუჟანზხ ბაცელ.

ჟე აჟთჳ ულანთიმჳ ზარგან,
ნს საბერ დენჯეზთგ ნს ნავთჳ
ცანჯენც, სერხ თერგსა ჟანლაჟგან,
გსჟანან, ხუსსარან, ცანათიან...

ნსნ ნს დენჯეზონ ყადართჳ
დნლდონ დარ ყაჟანენც ჟიდღელად.
ჟანდ გსთერ ჟანიტან სტალიონ
ან ნავ—ნს დენჯეზონ ფადცახად!

სტალინე ჟენჯე

... ნსნ თჳ ნს სახარჳმჳ რაცდლანდ ღესონ,
ზანღენ თჳ ჟელ ნოგან ამძეჟან ნეჟჟესსონ,—
ზარდანან ზსეგონ—ან რასთ ვენგთგ ჟენდ!
ცანჯენც სელ ჟანგროგან ნს ცარდჳჟანსთ აღანჳ,
მანლცონ დარ ჟანთენძე სარესთერან არდანჳ...
ჟანლგანგ ჟანთაჟგ ცეთაჟგ მონუმენთ!

ჟანცანჯენ ან ცურჳმ. ჟანდ, ზანღენ, მჳ ლირჳ
რანსულდდარ ნეზზარიდ ნანხი სტალინირან, —
ზანლანგ ზარანდ ღომე ნერ ნე'სთერ ანუს!
წან მანლანსთგ 'ხსანან, გსთავდ ბურ ჟარდლოთაჟ,
ჟანზენენც ელეჟთერ ცერანლთან,—ჟგ მონავ
სტალინე ჟენჯე ის ლენინე რუხს!

ივ ღობთერ ცანჳ ნს ჟენგელ

ივ ღობთერ ცანჳ ნს ჟენგელ,
ხონენც აჳ, ანყანლდან, აზა.
ბურ ჟაბჳ ჟიდაჟგ ჟანგთელ,
ცანსომელ სანჯონ ხურ ყანჳ.

ცემა ჟგჳ ჟანდჳ ჟანთენძე
ალგ რანსომ აჟთჳ რაჟგ?
ცემა ჟგჳ ცეთჳ ჟანგენცე
არჟ, ყანდღეჟენ ჟანსთგ რჳაჟგ?

ომჳ იჳგ 'რდანჳ ჟანჟანსა,
ჟანან წუს ან ცელ ჟანაჟა?
მაჟჳ ზან!.. უ რასთ, ანაჟა,
ჟანლ მანჳ ანჟანსგ ხარძაჟ...

ცან, ჟენანჳ მანჳ ჟანსა ხარძაჟ!—
მანჳ ჟანდგ, სალამ გნ რადთონ.
ჟანლ ნან, ნს ჟანგ აზა...
...ანემე დარ ან ჟჳდ დარონ?

ჟგჳ ჟანაჟგ მარჟსე ჟენგელ,
ჟანრთჳ ჟანლაგ რენგენდონჳ.
მანზარღჳან, აცე რეზგელ
ნერანცელი ღესონ-ბონან,

ღესონ-ბონან ივ ჟესმ ხეგსანგ
რენგენთგ მანთჳ ბენთონდარ:
ჟგჳ უ ცარდ, ცარანბონ ხანსანგ
ბუც ნანანგ ჟარჳონ გვერდთან.

ბირჳ ცარ, გვერვიდგე აზა.
ზარენ აზ დან ხეგანან რეზგელ:
— ჟარხ თონან მანლთგ რანჳმან
ივ ღობთერ ცანჳ ნს ჟენგელ.

მე 'სტალე

სწარდგეონ ყარმ, მწარუხს ნსსნე...
ან ზარუნაჲ წრძ ბანცად.
წართთივე არე—სტალეტანა
სერს თნფფეთბ ყვემაცავ.

—ეგ მამ ხუდეს, ზენე ესტალე,
მანმან ქვე ქასეს იველ?
მწ ჳარწონან დწავუ ხუდე
სერს ესტალე მწ რიველ.

ქველ რაეზარენ მწ ჳარწონე
ჩეზუჯეთე 'ხსან წწ ყახთე,
მე აქთბ დწ ქვე მახელთონ
სერს ესტალეტე ართე.

მწ ბუე ჳარწონ—ქბლოოდადე
ყადთარ ჩეზე, ო, ქველ ხორწ დწ!
მწ რიველ თა ის ქარწ თოხთე
ესგვეხთძინადე ხორწან...

ქნდ დწ ქანდე დწ ცარდამონდ
ქვესთე ცახწარე 'სსარენ,
ჳნდ რაჲსომ ცომ ნწ ყუეგომმან,
ქვესთმან, მწ ცარდე სტალე!

ადამთე ხწლარადე ჳარმე

ლეინ წმან სტალინ
დუწეჲე ქეცეკავ ხათთ
სარანთომ ნწ ჳარწონ,
ყომესჳენ ფადცახად.

მანმან ნაჲ ცალარად,
მანმან ნაჲ თეხთონა.
ადამთე ხწლარად
ქიდარ უ, წნდონავ.

ქარწ თოხთე, ჳენ ქვესთე
რაჲგვერდი ხწლარად,
ქელლანთე წნთესთე
სტალინონ ხწლარად.

ბაჳარდ

დომე ჳარდწ
ქაქენ, ჳარენ,
ოჲ, ჳარბადე,
ქაქენ, ჳარენ!

არახენე კომმუნა
სტალინ, ადწმ, პარტი.
ვოლგა, დწეპრ, დონელ
სთერ წწუს წრცარდი!

სტალინონ ხწლარად
ხურავ დარდ წხწსსე,
სტალინონ ხწლარად
თავე სთერ სერს მწსქვე-

ადამთე ქიდელად,
ო, ნწ ქელლბ, ბანწ!
სტალინონ ხწლარად
უ თეხჳენ, ჳწლანწ!

ბაჳარდ

დომე ჳარდწ
ქაქენ, ჳარენ,
ოჲ, ჳარბადე,
ქაქენ, ჳარენ!

კარზონად

ავზონჯე კარზონად—ვალთამან,
ვანეჯედა, დისსაგ ღარ ქვენან დნ?
ზან-მა, ნა ჭედლათაჲ მესათამა
ქანან ველ ცარდ აღჯენ ანანდაჲ?

ვალთამან—კარზონად—ავზონად,
ვანეჯედა, დისსაგ გსოვ, რდხანან!
ლანფეუჲან ისგაჲ ჩეზე მანონგა
ამა ან ბავარზთა... ცე ქანამ?

აჲ იჲ ხათთ აქთა ღარ მწყალდთონ
(ავედა, ცას რასთ დან, ნა ზონენ).
მა ზეზან ნიჩი ვარზმან, ზადთონ,—
ანყალდთონ, ო, ქანენ ვენ სომე.

ზანენ, ზარდაჲ ინეენერან
ცე ყანე ბავარზენ ჩეზეაჲ?
...ჭანდ მა ბაქანს, ვართა, ენერ
ქველ უზალე ლანფეუ აჲ კაჲგლ.

ვჲე ნაჲ პოეთ... ჭანდ ან ქვესთე
ვეძან ზარდაჲ ინეენერაჲ:
სა დევეჲ იჲმა ახვერ ჭესთე,—
სა იჲ—ნა სეხეგთე ჩეზე ვერა.

მანრუხს ახანე... ლევენეც სხიციან,
სა ცინადმ ნეყუს ბარზბლას.
ამა... ქამ სან ჭანდჲ მანციან!
ნან ჭანე სვადონაჲ სან ნეხას...

ჭანდ დენ ვალენმა სან ასთაჲ
ბარზბლასსაჲ ზარბაჲდ წახ სეჭეთარ:
ჩეზეაჲ, დან კახთე ბენმა 'რქასთან,
ზანდენ, ქან ახავდთა დან ჭესთაჲ.

— ლანფეუ, ჭესთაგან აჲს მა ზარდა,
დან ზარდაჲ სილთამ ქვე ჭანზენდ.
— მა ხურ, ქან აჲ, ზანდენ, ჭანსარმაჲ!
დან ცანგომ ქომქომმა ნან ყანცელ...

გენერად სდანთე დენტოჲჲ ბარმა

რაჲგვერან, ზენარდ ირესთონ
სხასთა ბირან საყ გვერთთა.
ბუე ირონ მადთან ვრესთოჲ
ხასთამ რაზადღე ჭერთთა.

ჩი ხანდინანგელ ესკეგბთი,
ჩი ველ დენჯეზონ ყადთარ,
ჩი ზენჯე ცხანარ 'ხესთი,
ჩი ვალბანან 'ვდესთა 'ხსარ.

ქარდალესსთაჲ ვადლ თოხმა,
სლანთე საყ ლანფეუ, დენტო!
დენ 'ქესურდ თახთ, რანდგეთა როხთან,
ველ დან ბერსთ ნეჭესჯენ, ნართონ!

ვადაჲ თახთ დან ჭანსთა დენ 'ქესად,—
ირ, გვერძე, ყანყუს, ვერეს...
'ზანგან ველ დან ქოჲ დარ ეჲ-სარ,
ქოლთა დენ 'რწექქანა ზენგხეგსთ!

ამა ვჲე თეხანა ჭილავე
ვჲე ბარე ხორზახთან დან რიჲ.
აბონ თა ჭილვადლ თავეს,
ხტალინე ყანბულთან—იჲ!

მინავე ნამეც

ნეზუღლი ბედრიად კოლხოზონ ზახხ დარდულ.
ქაღდარაჯ ჭეღხასთე გუთონაჲ ნაჯ ქონდ.
მიჲაჲგ მე გზღეჯე ნამეკუთა ნა ბაჲთელ.
ჭაღლ ე ჭაზუგეანდ მინავენ ხვეშკონდ.

ნავგთელ, ნავგლასთ ხვეშახხე დლჭაღლთამ
ქაღთა-მინათ თელაჯ ის იჯახ ჭაღნდაგ.
ზარონდ ლეგ (სა-ყავე ჲენ ნალ ის ამბაათთა)
ლანძავე ანცბათთე ჭაღკავე ვაზუაჲ.

ნამ, დენ, ესკვდთა ჭაღნდაჯე ყანარელ
ხენე ხურმნ ართთიგა მინავე ნამეც.
ჭაღკინთ აგლ ქოღთი ან არმე ტაფუნელ,
სგლზარინე კართათაჲ ნესსარჭათა ან რეგ.

ლანძავე ბერენეა ვე რაქათა საუ ზახხ
ამა აგლ ზრგზარსთა ხვეშკონა რაკ-
—არმარინ აქსირი გლ წახ ჭაღლაჯე 'რზაჲმან,
ვეჲ ჭიღანმა ნოჯე სანდ ჭასირე რაღლთან,
კომმუნა მენ ზარძან მს მინავე ცუთ!

ზონეს?

„დე მინეგათ ზმსქე, კრემლ“ ამ
„სურხ ჭაზუ ნახთა“ მუზუკონა რაკ-
დლსუ თბილისუ გუგრიად ვახეთ... ლე
ზონეს, ველნ სტალინ ჭაღ ბაქსაძან? ..
(პოეთ ი. ნონეშვილინიზ ნესსაქანაჲ).

ჭაზაღლეც, ზელგ, დამ, ნაჲ ზონენ აფუთან,
დუნეეგ ავუგთან სან ბაზონენ—ზენ.
ჭაღლ ნენ ნა ზონდჯენ, ნა გენიონ ჭაღთაგ
ზახხე წარე „ეზაგთელ ქსაჲ მან ჭესგ.“

ჭაღდარ თა მს ცინან ჭარონ დარ ქვე ნალი,
ჭაღნა ნურამ თენდარ ნაქალმან ქსენ:
ქაღ მამ, ზელენ, სიღით ნურ კრემლამ სტალინ,
ჭაღცამონიდ ბირა ამძავეგ ჭესსენ.

ვეჲ ალცუფუთ ზონე, ვეჲ ზონე აფუთდარ.
ცემს სელ ქველ ქანე ახასგა თა, ქველ?
ან რივე—ილიჩე, ძელლათე ზენეზარდან,
დუნეეგ ზარდან თა—ნა ვარზონ მსსქე.

ბალლიცე ხვეზდარან ნა ჭათაჯე ჭენენ
ჩესგლამ ჭაღსთამ მს ზარდაგ ის.
ამა, მიჲაჲოესკიჲე ზაღდაჲ, ჭაღძურინ:
—ჭაღნდე მს ჯეობლიმ მენეჭანენ სის.

არეღ რაჲსომ ისე ნა ჭათაგ თბილისა—
ან რაჲგვგარან ბასთაჲ არათხეგ ვახეთ:
ჭაღლოაადე ხორზახ ხასსე „კომუნისტი“,
სანჯახსიღ თენაჲ ქვე ენაჲგ ან ჭენდ.

ნა პოლიტბიურომ ამძავეგთე ქვესთელ
ჭაღქანე ხვეზდარ დოქლად სტალინ—ნა
ჭაღზენდი ვეჲ ეე 'ხასაზ ამძავეგაჲ* ჭესს:
შოთა რუსთაევილიეგ ზარდ გლ ჭაღზენდ

ან ბაზერთელ იჲ ბონ „სურხ ჭაზუ ნახთა“
მსსქემ ნეხასთა, ბლონაჲ, ცარდაჲ.
მიჲაჲგ მენ ქაღ ბაქასთ მს კვემეხ ჭესსთეთ
ამა სან ესქაჲდთა ნა ვარზონ ჭაღთაგ.

მიჲაჲგ მენ ქაღ სტალინ მს ზარჯეთ
ნამ, ბარ მენ ქვე ნალ ის ლამალ ჭესს
პოეზიამ სტალინიონ რუსს ხურ ზა
ეუ ქაღჯენ ზარდაგ აცაგ ინეენე

*) ი. ვ. სტალინ ეე 'ვზონეჲ ბონთ ნეჭესსთა ახასა ამძავეგაჲ, ველნამა ჭათმ მუზუკონა ალცუღლი
ზაღელ მს თანდამცა. ავტორ.

ბონთა კორეაძე

(სკვლცაჲ ვაჲკაჲა)

— ჯგა თა ჳენ ხასანე ცად, — ზალთა ლეა-ტინანთ აგერაანოე ჳამ ნარბე შოსსეგზნდაგაჲ ცადე აღეარს რახისე 'რდამე აზღახთის.

ბატალაონე ხისდარ რასიდთის ბაულაჲჲენ. აგერაანოე ცადე ბელ კუთარჯუნე ცურ არულაჲჲენეჲოლთა ეე 'ვზეოლ.

— აქას-მა, ჳასანა ჳელენჯე მასე აელთამე ნეჲ აცე ცად, აჲ თა აჲთბ ნეჲყლდთონ, ჩულე მას ქანდ ნეჲ, ჳანდ სალიეერე ცადე მას ჳანდ-დარ ჳეჲანის, — ზალთა, სე 'ფუჲთ აჲ ქჲელ ჲეეჲჲსთაიქჲოჲ, აჲთბ ყარაჲ სერჲანთ საჲირ-ჲო.

— ჳამე ცჲმან აჲთბ 'ნეჲყლდთაჲ? — რაჲყჲსთ კუთარე ბენაჲ ულაჲჲე აჲჲანდლონ — მჲქელ-ლიძეჲე ყანას.

— ჳამე ცე ჳონენ, ხასანე ხასთე რასთაჲჲე აჲ კანნაჲ ჳელდან, ჳანდ ჲეეჲზარდ მს სარე ახამე ყჲელე.

— ო, ხორჲ ლბე! ჳამე ჳგა ჲანსთაჲ ქჲე რა-ყომელ დან, ჳანდ რაჲსთაის ჩინეჲ ჳამე ძე ბაქას-თაის, — ძჲაფუჲ ენ რადთა მჲქელლიძე.

სე'ფუჲთ დარ ყარაჲ ნეჲხულთესთე, ჲულითის სერჲანთ საჲირჲო ახანდაჲე დარ. ნეჲყლ ნიჩი ჳელდის, ძერდარაჲხსთ, ცერლ ჳონდე ხიცაჲ საჲირჲო მჲქელლიძეჲე ნეჲხსთან ძჲაფუჲ ნე რათძან, ჳანდ. თოხე ჳანჲაჲე მინუთთე დარ რაჲზანგარდ ჳამე ცერენ ჲოლთა ეზეოლდ ხას-თონთე, ჳეჲიმე მჲ ჳელდის ნე ლიეიზოჲე რაჲზა-გონდარ ხასთონელ ნემად დარ. საჲირჲო, ხისდარ ჳეეგამ, ჳელდის რასთიძინად ჳარაჲჲე, ქარაჲ ჳამე ლომეჲ, ქჲელდ ან დანლაზარაჲ, აჲთბ ახანიცაჲ დარ.

სჲანე ხასთე რადიანე ჲეცეცაჲ ბონთაჲ ჲანსთამე აჲყჲსთ რანყონ თოხეგანეჲ საჲირ-ჲოჲე ნომ. სახარ ველიჲი ლუჲე ცურ რაჲზაჲე ხახხელ ჳანაჲე ართენ ბომბაზალაჲჲე ბომბათ ჲალდთოჲ ლეატინანთ. მატაჲაჲუ ბატალაონე ბენათოე. თას ჳელდის ეზანაჲე ჲისთეჲე აჲსა-დღე არბაჲერსენაჲ დარ.

მატაჲაჲუ ბარძერდ რადთა, ცჲმამე მჲ ჲეხს-

თაიქჲამ ნან სარამე ჳილღუხანანე ეზანაჲე ხანდთხეჲთე. მახ დარ სან ნე 'ხსთამ, ანდარ განან ნენ ნან ჳელდის. აგეჲეფთაგამე ბადთესთამ აკოფუჲე ჳამე ანყანლაჲე ქასთესთამ, ცალენამე ბომბათ ჲალდ ჲანჲელაიქჲოჲ, ჳანდამ.

აჲე ჳანჲაჲე მინუთთე აჲ ჳამე საჲირჲო ჳეჲესე-ღესთამ იჲ აკოფუჲე. იჲ-ღეჲჲჲ მინუთე დარღე ცალდარ ხათეჲ ნან სართელ ბრჲოლთამ თაქა ჲულთან: ჲანდელდის ნან, ცჲმამე ჳეჲამე ბამბარა-თაიქჲამ ნან ჳანხსეჲთბ ნან, ჲანლა. მჲ ანაყან ბჲარ დარ, ცეჲა ჳეჲამე ახანი ბაჲეჲთაიქჲამ სანდაილო ჳან ბომბათაჲ. აჲჲუ ლემდთამ პაი-როს. ნიკოტინან ძეჲ ჲანლაჲე ცანმდარ თეჲ ჳამე ნეჲჲ ლანარდთა ჳარდაჲან.

ეიოფთაჲღე ბომბაჲე ტაჲფე ჲაცელდის ნან ხანდ ცურ. მს ცანსთთბ ათარ ესთე, ყჲესთის ჳამე ყუსთელ ჳადის ცანამდარ აეჲსთ ნარენ. მს სარელ არბაქალდ სეჲეჲთ ჳამე მახი უღეგა-სან ნეღად ჲეეჲყლდთონ. ცალდარ ჳესეჲ დარღე ნალ ჲეჲზამულთან.

— ჲანცაჲე ლან, მიჲაჲაჲ? — ბრბაჲყჲსთ მამე საჲირჲოჲე თარსთ ყანას. ჲანლაჲე ჲენ ცე ყჲამე ჳალთაინ, ქანდ ჳამე მახანდაჲე დარ ნან ჳედთონ, ცაჲე ჳელდთან, ბეი ნან. ძჲაფუჲ ენ არაგამე ქჲე ლანერდთონ, ჳანდ მს საჲირჲო კუხბა ბანჲეჲს-თა.

— მჲ თარს, ბომბა მახანდ დარღეცაჲე არხანდ-თა, ჲერეგაჲთესთამ მალთანაჲ, — ძერდთა მენ ჳგა. საჲირჲოჲე ნეჲხსთამ ცეჲა, ჲენგამე რა-ყალ დან, ჳეჲაჲე ჲანდან. მს კუხბა სეჲეჲთამ ესანრიბარჲოლთონ, მს თაქა ჲულ ბარსთეთან. ჲოლთონ ჳამე ხარღამე ესქასთან. ეზანაჲე ჲან-ნარღამე ფერხგონდ ხანდთხეჲთბ თა ნოგამე რანყელ ლანჲენ რაჲდღდთოჲ ჳამე თა სანხი ცთთბ ჲოლთოჲ ლეჲქჲეჲ ხათთ ბომბათ ჲალენ-მე.

ნან აღჲანბლაჲე ჳალდჲე ნანაჲ ასღლდაჲე, სღლღე ესმეგანაჲე ჲანღანგამე.

— აჲჲეჲმართ! ბახჲეჲს მენ ქანუთ. — არბაჲ-

ყვესთის ნამ აყოფფე რახის ფარსე 'რდგგამ.

— ჯგე პარშინ ქვე უ, ცემა ფელ ცე 'რცელ, ბეცაჯ?— ზალთა საიკრიკო ვამ სესტეგნამ ზრყა- ველ, ჭალა რასთ ევლდ „პიკე“ 'რდამ გზღნხთი ჭეცკეცო ხნდთხანგ ნს აყოფფე რაზთე პულე- მამოთ ზენჯე ხახხ აქოდთო.

ხნდთხანგ ათახთი ნს სართე. დარდლარ ყვესთის პარშინე ზარდნხალან ყარზენ:

— ნაქემართან, ბახხვეს მენ ქანუთ, ბახხვეს!!!

საიკრიკო თა დექქეა ნათო გსჭანდქოდთა ვალდმსთენ, ჭალან ხეო დარ ზვეას ქოდთა მახ „პიკერდამ“ არაზთ დექქეა ხნდთხანგ.

— გსკერე ამალთთა ყვამს ბახხვესქანან პარშინან, — არქ ნეჯულჭეგამ ზალთა საიკრიკო.

ხარზ ნანყალაჯე, ცასთე ჭანეკველდმს საიკრიკო და ხალთ ვამ ხნდონ ჭელვასთა. ხალთ ჭანსთამს აქოდთა და ვალან, ხნდონ თა ხარდმს გსდარდთა ფარფარგანგამ ვამ დახნდნე როგ ჭანეფთქოდთა. ნს ალე ჭარს ბომმათ ხნდელსოგ. პულემამოთ ზენგამ ხახხანგა ცე- ლი ნს აყოფფელ, საიკრიკო აყოფფე ბელგლ დიჯვედის ვამ ვალდმჭე ჭანაღლდთა და ხნდონ. ჯამთად და ალე ჭარს არბალჯველ ცალდარ ხასთოთე. ველონ დარ, საიკრიკოაჯ, სს ურს ჭანდთთე თელდთოე ვალდმჭე. სნდონ ყუს- დარან პუნქთე 'რდგგამ გსთახთესთე ურს ჭეიერევერკთ. გზნაჯე ხნდთხანგთე ჭანურდ- თოე ბომმათ ქალენ, ცალდარ ზელდ არ- ქოდთოე ვალდმჭე, ესთა ნს ვალიჯ ჭარს, დექქეა სნდონ პუნქთე, გზნაჯე ქანამ ბა- ბერასთა, ვგრდამ სხხი ზრჯალთოე ბომმაქე- ლენს.

ბირს ბომმათ ჭანქალდთოე ვერმანაგე ხნდთხანგთე სხხი ნქასნდონ ხნათოელ.

ვეცე ბონ ნე 'ვზოვლ ბავზარსთა სთერ ზინ. ნს ხასთონთან ჭანყვედის სე 'რთექქეა ზააჯ ბარც. პარშინან და ქახ ათედთა ბომმაჯ სყის. აყოფფამ და ქვე სისთამ, ვალ მა ჩესელ ულმჭელ, ჭალან და თუე ჭანცელ ვამ ბირს ნალ ახასთა.

ვეცე ბონამ ჭანსთამ ვზოვლე მიდნე საიკრიკოე ხონჯე რაადელდთამ „ნთფათ ჭანარზონ“. ნერ მახ ნეგას დარ „ნთფათ ჭანარზონ“ საიკრიკომს ნწყალმს ქასთესთამ, ქვლდარა ცე ჭეფთე რადთაიდ ვამ მქელდითქან...

— ხორზ ლანგ— დე დხანდნე! მან ჭანდე

ჭენონ მახი ცასთამ ალცე დარ, ხნდარა ჩინეგ ბაქსენ აქთა ზენ ყველდაე ნეჯ.— ძეფთე გნ რადთა საიკრიკო, ვამ და კუხ ადარდთა ხასა- ნე ცალე ქომქომმს ბარზონდ ხონჯ 'რდამ?!

— ვართან ვეცე ხონ ვენეს, ელბრუსე ხონჯ ხენგან, ვამ ზაოზერნოე ხონ უ, რახჯე გს- ხიოქესთამ და წუფთემ, ვამ ვგრდგამ თბი- ლის ნს, ჭალან დხხი სარმაგონდ ყაჯ, ხელთუ- ბანე დარ ჭენდენა. ჭანდე ვანყან ბონ ჭალ- დახ ჩინეჯე სეჭთა, თბილისე ნს, ჭალან ყაზ- ბეჯე წუფთე დარ ნს ჭენდენა.

საიკრიკოე ნეხასთამ თენდარ ბაყალმე ვზოვლ.

იჯ დას მინუთე ბარც ჭანბადლესთამ ხასანე ცალე ბელგლ. ველი ჭერანთაქ. ბონე თნე- დამ ყარმ დონე ნეხსადთამ ნახი, ნეხსადთამ ნს ქახთა, ნქასნდონ ლნჯე ვანგთა ბანეარ- თოე ზარდამან ხსხეზონ ნეცოა.

აცედესთამ დარდლარ. ვამთად მახ არ- მაამაქთა ბატალონე შტაბე კურერ ვამ ლეჯენანთ ავერმანოემს ავარდთა ბატალონე ხისდარე ბარძერ: ბარლჯვეთ ვალ ვნ ბე- ნათოე ვამბლონ ბარძერლ რაადელდ, ვახი- ნარავკონ ქანუთ, ზალგ.

ვამთად აქახთამ აყოფთა, ხსხანგარ ბახორდ- თამ, ვამ ჭანსთა თალ-თალდ აცარაზთ აყოფ- თე ვარბენათ ქოდთამ.

ძანბხ ქვე 'რთალენე, ვალ მამ საიკრიკო და- ხიმს მასილთის, ვარკუე მა არდამ, ჭესსთე დამ ნეჭეჭესთონ ვამ დენ და ბაქსონ, ზალგ.

აყოფფე ზესესედის სერეანტ, საიკრიკო თა ბალთის კვებე.

— ზონეს, ქანამ ყვამს არვითონ ჭესსთე?— ზალთა მენ საიკრიკო, ქვედლარ ნს ბახსცეკ დან, აქთა. ქვენან და ზელთონ. საიკრიკომან ნს ვედის ნს მად, ნს ჭელ, ნს დარ ხნდარ ახამ ხსსთაჯე, ვედის გნ ვარმსთ უსაჯ— ვალა, ვამ-იჯ ველონ ჭესსთოე არახ სს ქარაძიმს.

— ნს, ზონეს, ცვეკლ დის ქანენ, — ძურე დარდლარ საიკრიკო, — აცე ვახსს აჯე რაზმს, ნქასლამს ქვე ცედთან, ვალ ვალა რაცელ მა ჭასთამ. ვალ ქვენან და მახი 'რევენსთა, ნიცე ვალ ზელდა და სარან. ვართა მამე რაზმს თა მახ მინსეკ ქარაძიჯელ ქვე ჭემბლდესთამ, ვანდმს ხასსს აჯე დარლელ ნალ ჭედთამ ნს ქა- რაძი. ვალ ვემან ვს ნე 'სყარქოდთონ, ქანამ- ცედესთამ, ვამ, ჭალან მენ და დახნდნე რა-

ძგრძობა, ქაღამი ცვლდებოდა, ჯგ. ნა ხათვრ, ქაღამი და ბაზდობა. რასთ ზაღვამა მამ ჯგა აქთა დისსაგ ნა ჭაქასთ. თუნგდარ უჯულ ჭადისქობობონ, მამ ჯგა ნალ ქვდობა ჭკც- ცაგ ხათთავ. ნერ ვალაჯავ ცნსგომ ცინძინად ზეღვსთა, ჯგა არეღვეზ ცნსთებამ გზსგა ზარ- ლმ ნაკარობა, და ბუცძინადიმამ ხაჯობამ ნანარაბათგა ზუნგ დარ.

მა რაცდევ რაზამ მერ ნუბაქობობა და თვედ ბელთამ მამ ნახან. ზალთა მერ:

„რასთვანდავ ჭაქუ ამამ ვას ხაძარ გსსარ“, ზაღვამ. მა ჭესთავ რაზუნდის წუს ზარდანკუნ- გაგვანან.

საკირკო რასთად მამ თამაქო თუნგნ რა- დობობა;

—ღე ნეჭაქს ზნდარ ჭესთავ. ნეჭაქს მამ აქთამ მამ უქობამ, აზ თალდ არეზუნხებენან, რაქურძენან დნ მამ ადჯუნ ცარდ ქანძესთამ, ზაღვამ.

—ჭესგამ ამამ ბარგამ ნექქანძენან, ჭალა, ჩიზონგ ქაღ რაადამძესთამ ააპონგ დარანქა- ნენ. ჭალა არცენინავ თალდ ყვამამ არცენავ, ი? ღე თა ცვ ზაღვან? ამამგსთ, თალდ ქვე რაღავექქიქოა ჯგცვ არჭაჯავ მინუთთამ.

—ამამ ღენ ცვ ზაღონ, აჭესუმარ, აზ დარ ჯგცვ მინუთთამ ქვე ბაღვლენ.

ისღუგ ქვდობარ ნეყყუს გსთგ. ჯვდის ხარზ საბერ აზსაგ. ჭალა დარდ, ზაოზერნოგე ჭა- ლლაგ ჭარსნამ გზაზამ ყვესთი მატორთგ გვამ- გვამ.

—სგსთუთ, ჯახი არცთთაქანუთ!—აყვესთ ლეეტენანთ ავერანოვე ზაღვანგ ყაღას.

ცალდარ მინუთგ ჭასთამ მახ თალდ საქებამ ცვლდობამ ზაოზერნოგე რადნ.

ზაოზერნოგე ბარზონდ ხობ მამ ჭასთამ ქვე აზზად, ჯად ლეეტენანთ რასიდდის ბარძურდ: „ჭაქაქუთ ჰაპიროს ღემენ მამ ჯნ ნეხას“.

ნერ ხუსსარამ ყვესენ რაადღვობა მატორთგ ნანასკვგამ გვამ-გვამ. არეულ ზუნდგსთგ პროექქორთგ რუნსგ თუნთამ. ივ გვცვლ კვეფულავ ავღობამ ცაჯენამ.

—ჯახი ხიზუთ, ბახაცენ სთამ არანამ.—სა- ბერგამ ზალთა ლეეტენანთ.

არანგ ცაჯენამამ ნა ბირა ნალ ყვედის, აქთამ ხარხამზალდ ჭესთამ ივ არჭ კახთ არ- ხელ. ჯემ ნა რაზამ რაცდესთგ ნახი ღენჯ- ზონთამ ცალდარამ.

ვევოდ ჯემ აკოფეფ ვარცახსთა ნესანგონდ ბენათ.

ჯვდის მადრუხს აზსაგ. მახ დარდამ ჯვდობამ, ქვდლ ყავგ ცვლდესთგ არანგ რადნ მამ ქვდლ ზეფეფად თარ ქობობა ჭისთავ აჭსადგ ხნათთამ.

გაღევ არღვგამ ნენ გსსამ მეტრ დარდ- ცამამ ცალდარ აღამაჯუგ სახი რადნამ აზღახ- თობა ნა ყვედგ. ზეფეფადგ ხსთამ ცბთთ ბატალაონგლ აყვესთი, ზაღვამ, არმიგ ხის- დარ ლზვე რაზზავ ხახხელ, ჯგა აზნაღვ კუნდარიგვამ ქანგ ბატალაონგ აბერსთან.

ინალარ აჯვდარ ჯვდის რაზზავ ხახხელ— ლეეტენანთ ავერანოვე ვეზობდამ ვეხან. ჯგა მახ ჭკცცაგ ხათთ ნა ჭელთამ, მამ აგნ ბონგ ხვეზან რუხს აზსაგ ნანონამ რავზარსთამ აე 'ნდარ. აქთამ ქამ ზაღვენ, ინალარ ყვამამ კუნდარიგვამ ქობობად ბატალაონგ აბერსთან, ზაღვამ, ჯგამე რადგონავ, თუნგდარ რანყონ აჭსაღდობთგ ჭანდობ ჯვდის.

ავერანოვე ვეზოდ ბაცთთაქობობა ალცვ დარ აბერსთგ თუნხამ. ბატალაონგ ხისდარგ ხნდიგვამ პოლიტხაადგ ჭადჯუგ კაპითან მაკა- რენეკო ძეფეფ ჭანარგ რუხსამ ბაქასთ მახან ჭარონტე პოლიტხაადგ პრავლეინგ ბარძერდ ვეზობდამ: ნელდარანქანამ იმპერიალისთინ ააპონგ—ხსთთგ დექქავ ართძსთ! რაზამ; ჭასთავ ჭანვალახიზამ!.. აცვ ნეხასთამ ჭავ- ქობობა ბარძერდ. ნეხასგ რაღვჯვდ ცალდარ აჭსაღდობნგ. რანეხასქობობა საკირკო დარ:

—ჭონ მამ დარ ნამა რაცდგ, ნე ვეზოდ. კენიგსბერგგ ჯენგთგ ქვე თობ ქობობა, ჯადამ- ჭასთამ,—ნელლაგ, ჭალა მასთამახან ყაღას- სნამ ძერდობა ჯგა.—რასთ ზაღვანამ, ჯემ მახ მავჯვარავ თობ ნა ქობობამ, ამამლობთ! გერ- მანგ ჭაშიზმ ნელდარანქობობამ. ნერ თა მახ ყვამამ ნანამენგ ნეფეფერხექანამ საბურათგ დარ, აქთამამ აზღახამ ნა ბინობთამ მამ თა რაადღვამ ცარგ საბერამ. ჯალახიზ ჯად ნა აჯვდარან მასთ! ჯალახიზ ჯად სტალინ!

ჯგა ჭასთამ ნოჯგ ივ ხათთ მავგარსთამ ნა ხნენგარზობამ. ბაბარგ სენ ქობობამ სნ ბაზზონ- ძინად. ყაყუჯგთგ აეთთამამ ნენ აღქამანდარ ჯვდის ჭენაქენგერ ბარ. ჭალა ქამ ცასთთელ ზანცვდის აჭესსაგ!

რასთ ზაღვამამ, მახამ ივ დარ ჭკცცაგ

ხათი ნე 'წყაღმპ ქასთის აბერსუნე რაადაფენ-
 მპ, ჭაღლა... ნნდარ ისეამაჲ ჳენ ცე ზლონ,
 აზ ნაზანდაე თა ხარზ ნნდარღეჯონ ნეკარდ-
 თონ ჳეცე მინუთთე, ცამან აჲთა, ჳეჲ, რასთ
 ზაღლაჲ, აბონე ონე დარ ნნ ჳონენ. ჩიზონე
 ჳემან, ამა ინან ბაბერსთთელ აბარგაჲა
 ჭეღლარ ნესანიჲე ლანარდთონ ნწყაღმპ ქამა
 ქასთესთამ, ჳეცე ბაბერსთან, ჳემან, ამა ჳემ
 ხარზ ავეახს ლაჳედ მახ ჭასთაჲ ჳალახიხი-
 ნალ, ნაჳად თა; ჩიზონე, ჳემან, ამა მჲ ჭარს-
 მჲ ინლაარ ქაჲ ჳედის.

ბანცოჲქოდთონ აკოფფე კულელ ამა მჲ
 რიჳამ ბასთონ თობჲ იჲთონე აეტომათ.
 ჭანდელ მჲ ყუდექოდთონ არმისთ რაასომე
 რაჲმანბერსთელ, ჭაღლა ჳადდარ ჳეცე 'ხსენ
 მჲ ყუდეღთა თახთესთე ლეჯახი ამა ქჳარ ქამ
 ბიჲე ესთე, ჳეცე რან გეცეღლ სახარე 'რანამ.
 მანან აზ ლან მჲ ხნძარე, არბათესთთ მელ მჲ
 მალ, აღჯენ პათ მენ ქანე ამა მამ ყუესე აჲ
 ნესას:

— „ყბთულ; იჲდაჲე მამ ქჳე ჭესთაჲ, მჲ
 ჩინეგვთა მენ ბაყაგა, ზაღლა. ჭენ მჲ ნენერ,
 იჲელ დარ აღდაჲელ აჲქსნაად სე 'სთე!
 ბაქს-მა ნერ ლან არაზთ ალოეამაჲ, ქჳედ
 სერაზელ. აცე აზე ხეჯან ნნ სანდონ დარ
 ნიქჳე არაზაღ.“

— ლე თა ცე ქანეს, ხეჳსსაგ ღელ ჭანთე,
 მიდაჲე?— ჭარსე მჲ საკირკო.

— აჲ ხეჯან რასთაჲე მჲ ცაჲ ხეჳსსაგ
 არცახსძან, — ძჳაფთ ენ რადთონ აზ დარ.

— ბონ ძირ-ძურ რაადედთა, — ზალთა
 ჳეჲ, ამა მახ ჳათალდ ჭეხუნთესთამ ზო-
 ჴერინაჲ.

არე ნერრუხს, ართე თილონ ხაჲდთა
 ჳანამჲ. მინაქალჯუთე ამა სარმანთე თას-
 საგ გეჳმსთაჲ ნანყჳაჲე ნარდაჲ ნარეღესთე.

— ენერ ნელაჲჳედესთე, ღესონ ცე მინუთ-
 თამ ბალღედესთამ, ჳედონ, — ზალთა საკირკო
 ამა აეტომათ სიჲთონექოდთა. ცანთაჲ ჳედ-
 სთამ რაჲმანბერსთამ.

ღეჳჳე სახათე ახასთა არე ამა ზახხე თობ.
 ძახჳე ქჳე 'რაბაონ, ჳად რაჲყუესთ ლეჲტენანთ
 აფერაჲონე ბარძერე:

— „რაჲგერან ბასთე თეხხაჲ! სტალინე თეხ-
 ხაჲ, რაჲმან, 'ეზეოლ!“

ჳათალდ ჭანვალთამ აკოფფთან ამა აბერ-
 სთამ ბარჯანდამ, დონბელგარონ ჭანდაჲე

გალიჳჳარს კჳეფფე 'რანამ. ჳეცე კჳეფფე
 ჳედის ნნ ნესან №1, ამა ჭეცეჲაჲდარ ჳეჲ
 ყჳამა ბაცახსთაიქჳამ. ნნ დასონე რაჲჲა ეზ-
 ლორდთა სერჳანთ საკირკო, აჲ ხად ჭასთა
 აზ ამა იეინოჲ დარ, გალიჳ 'რღეგაჲ თა
 მქედლიჲე ამა მასლენეკოჲ ჳადესთე.

რაჲსიჲ 'რღეგაჲ არღაჲ კილომეტრ
 ათთადარ ბერსთა ტანეათე კალონა, ჳოსას
 ჭანდაეღელ ღეჳჳა ხობე 'ხსანთე.

ზანე აჲ არტილღერიჲე ჳენე ნანყანაჲ
 აზღანთა ტანეათე 'რანამ. ჳემამა ჭანდაჲა-
 ქოდთა რაჲმან ბერსთე ჭისთელ აჲქსალ, მარან
 ჭაროგდარ აჲ ჳეარე. ბარჯანდაჲ სანდ
 მეტრე დარღეცე მჲ ჳედესთამ, აჲთა ზნაჲე
 პულემფოთთან ამა მინა 'ხსანთა ქჳე სქჳესთ-
 თა, ჳანდ; ჳადდარ მახ ანარულაჲგა ბერსთამ
 რაჲმან. ააჲრანათე ჭეცეჲაჲ რანყე აკოფფთამ
 მახ ნციონაჲ ბაბერსთამ, ჭაღლა ჳემ ნე
 'რლანჳედესთამ. ჳერღეგაჲ ძახხე ჳედთამ
 ბარჯანდელ ღეჳჳა „ღოტე“ ამბარაჲურაჲე.
 ჳერღეგაჲ ნელ ეზნაჲ ქოდთა ნამეჲ ეზლალ-
 ანთე ჳენე. ჳალდაჲე ჭეჳჳარდ მახ რაჲმან-
 ბერსთე ხანთახეღთან ცალდარ. ჳედონ
 სარმანთანაჲ ახსთთაჲ კჳეფფულ ჳანეჲ „ღოთ-
 თა.“ სქჳესთაჲ არტილღერი დარ, ჭაღლა ჳად-
 დარ ჳენაჲ აჲ ახსენ ნა ჳოდთა. მახ ბახჲელ-
 თამ ქჳარსა ჳენჯე ბენ. ენან ნენ ნალ ჳედ-
 ის ამა ბარ-ანბარე ჲრხეჳესღედესთამ. ნერ
 ბერგაჲა, რაჲმან ისთამ ნახი ბარჯანდელ 'რანამ.
 სერჳანთ საკირკო ბაბერედ ხარზ ავეახს
 „ღოთამ“, აჲ კუხე ჳედის ტანეაჲე ნეხჲ ახ-
 სენ ავეონე გრანატ. საკირკოჲე გალიჳჳარს-
 თე ბერღის მქედლიჲე. ჳეჲ ავეახსანა-ავეახს-
 დარ ქოდთა „ღოთამ“. ჳად საკირკო აჲ-
 ხიჳელ ჩესღელ ესხტედლ ამა სჲანდქოდთა
 გრანათ ახსენ, ჭაღლა აჲ ააჲრანათე ბაჲჲი-
 ფთაჲდთთა ამა აჲლ ნამეჲ ეზლალანაჲ ნე-
 ქქალდთთა. სერჳანთ ან ნალ ბანთესთ გრანათ
 ჭეხსენ, აჲთანამა ადარლი ზახხელ. ნერ თა
 მქედლიჲე ახელლი რაჲმან. ბავეახს „ღოთამ“,
 ამა, ქჳედდარ არყეედ გრანათ ახსენამ, აჲ-
 თან ჳეჲ დარ აჲედთთა ამა თა უჳელ დარ
 ნექქალდთთა ჳენე. ჳემამა ჭანდაჲაქოდთა
 საკირკო ამა ბაფთერსთა გრანათ ამბარაჲურ-
 აჲე თაქჳე ხეღელე. ნამეჲგზღალან ბარცალ-
 საკირკო ცასთე ჭანგეჳედლან „ღოთე“ სარ

ჭევეზარდ. მას ღბრ ჯაჲათლდ და ცურგ ჭეჲს-
თაღღსთამ.

სერჲანთ სშირნოვეღ ღღსონთან ღნარ ბან-
ცაღღქოღღთოჲ ღღქქჲჲ „ღღოთ“ ჲჲღღღღღღღ
წამ ჲღღღღ ღნარ მახაჲ „ღღოთ“ წამბარზანგ
ჯანღ ჭეჲვეზარღღსთე.

— ქაჲფთ, საჲმურაჲ! — ნეჲჲჲარქოღღა ჲღღრ-
ღღღღღ საჲკირკო „ღღოთ“ მიღღღ ჲხგანღ ჲაჲოჲ-
წღღღთამ.

საჲმურაღღთამ მა აჲჲღღღარღღთოჲ ნეხმ ღღჲჲ-
გნეღ, ჭანღ ამბრაღღღღღ ცაღღღღრ გრანათე
ქჲვეღღღღრ ბაჲფღღარსთამ, აჲთამ ჲღღღღ წაჲსან
ღღღარ ბაქოღღღთოჲ წამ იგვანთთამ ცაჲვეღ რა-
ღღღღღთოჲ წითანამ. სჲ თოჲფღღღთე ჲარკეღთ
წახხეღ საღღთოჲ წამ სჲ კუხთამ ხნარღღღ ღარღღ
თოჲ.

— ჲაჲოღღღღთამ, ღღამ, ჲაღღარღღ სხხი წღ ღღღ-
თენც, — ჲალთა საჲკირკო წამ ჲარჲარსთა, ქწამ
ხი, წღღღღ, მჲვეღღღღ, ჭანღ მჲვეღღღღღ ცე
ჲაღღ, ჲღღღღ წიღი წიღე ჲღღღღ.

ჩეღღღ ჭანღთაღღღრ საწიღარ სარქისღღღ
წარბაღღღღღღღღა წამ წენ ჭეჲჲჲჲჲჲჲჲღღღღ:
„მჲვეღღღღღღღღღ ჲარ რიჲე ცაღღღღრ წამგვამ ჭა-
ცაღღღ წამ ამარღღღს ნერთაქქჲ“.

სერჲანთ საჲკირკო გჲქჲვეღღღ: ამარღღ გნ,
ნერ ცეღღღარ ახე ღღღარღღ იღღღ ქაიღღღ თოხ-
ქოღღღა გხნაჲჲგ ნეხმ, ჲღღ. ჩი რანგმაღღღს,
ცაღღ თოხიღღ ბაჲწარსთოჲ ჲღღღღ იღღღ. ამარღღ-
თოჲ მჲვეღღღღღღღ, ჲარ რაღღღღღღღღ ბსსთამ —
გგერღღღღღღღღ ჩი ბაღღღღღ, ჲარზონ ჩეღღღღ
რაქოღღღღღ ჭამ სწთოღ ჲღღღღ, ჲღღ. აჲ, ჲანღ
წაღღ ბანთღღღღღღ საჲკირკოღღღ მჲვეღღღღღღღღ
ჯაღღღ, იღ ღღღთე ქარღღღ ხნარღღ, იღ ხაღღ-
ღღღღღ ბენ ჭეღღღღღღღღღ?

ხსთ ჭაღღღ, ფერხ ჲარკეღღღს ჲაჲონე ჭეღღ-
ცაღღღღღღღღღ ხახხ.

ჲაჲოღღღღღ ჲაჲოღღღღღღღღ რაღღთამ შტაბმ.
ღღღღღღღღღღღ რახიღღღღღღღღ ცაღღღღრ ჲაჲანღ-
ღღღღ, მჲვეღღღღღღღ წამ ღღღღღ წანღარ თოხ-
განაჲღღ ბანეღღღღღღღ თეხხამ. სერჲანთ საჲკირ-
კო რაქჲვეღღღღღღ ღღღღღღღღღღღ: „ბარ მენ
რაღღთ ჲ ღღღრ ბაღღღღღღღ წამ მახი კუხამ
ბაღღღღღღ მე ჭეღღღღღღ წამ რამ ხნაღღღ“, ჲღღღ.

ღღღღღღღღღღღ ბარ ჲაღღღ საჲკირკოღღღს.

წარკეღღღღღღღ ჲარზანღღღ წამ თა ნეღღღღღღღღ-
ღღღღღღღ წამ ჭანღღღღღღღ. ჲაღღთაღღღ წამ წარბაღღღღ-

თა „ვეიღღღს“. შოჭეღღ ჭარსმ ბაღღთ
ბაღღღღღღღ ხისღღღრ მატიაშ. მაშინა ცაღღ-
ღღღრ მეტრეღ ქჲვე არაწამ, ჲან ჲარღღღღღღ,
მაღღრ მაშინაღღ რაღღღღღღღღღღ, ჲღღ ნემს
ყარამ ნეხას ჭოღღღა:

— საჲ ღღღღღღღღღ! ნოჲღ თა მენ ქაღღ გს-
ქოღღღთა. იწაღღღ ჲარღღღღღ ჭანკეღღ ჲარახაღღ.
წანაწან ვეზოღღღ სქონღ ხორზანაჲღღ ჲარკეღღ
„ქაღღღ ორღღღღღ“.

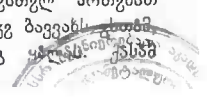
მაღღრ ვეზოღღღ რაღღღღღღ ბაღღღღღღღღღღ
ღღ ხსსღღღღღღღ წამ არასთ ღარღღღღრ.

წარღღღ სახათე ჭანსთა ბახსცესანამ ჭეღღ-
ცაღღ ყაჲჯ — ცარან ჲუნქთამ. აჲთამ კანწანე ღღრ
წამ ჲღღღ ჲეღღე ყაჲ, ჭანღ ძე იღ აღღღღღღ ღღრ
წაღღ ბაღღღღღ. ჲღღ ჭანსთა, ქჲვეღ რაბარაღღ,
აჲთამამ, ჲაჲოღღღღღთამ თეხხამ ათარღღთოჲ
ყაჲვე ცარაღღღთე ჲუსსარეღ ‘რღღმ. ჲღღღღ ყაღღ-
ღღღღღთე ბიარ რასთაღღღღ სხხი არჭიღღღღღღღღ
ყაჲვე მიღღღ, ჲღღღღ წამ სენ ხსსთონ არხაღღ-
ღღ ჲონაღღ მიღღღ კორეაღღ ცარაღღღთე ჲაღღღ
ფაღღღა მღღღ.

მაღღრ მატიაშე ბაღღღღღღ ჲარენცაღღ ჲეღღ
ყაჲვე. ნერ მახ ჲღღღღღღღღ ღღღღღღღღღ
წამ წენ ბარღღღღღ ღღღღღღღ ჲღღღღ, ცაღღამ
ყაჲვე ჲუსსარეღღღს არჭიღღღარ ჲღღღღღღღღ. ჲარ-
ღღღღ სახათამ ბაღღღღღღ აჲოღღღღ ჲარბენთ-
ქოღღღა.

ყაჲვამ ქჲვე ბაღღღღღღღღღ, ჲანღ მა რანაღღ-რბთ-
თე სღღღღღღთე ხაღღღღღღთამ. ქჲვეღ ჲენღ, აჲთამ-
ამა ჲაჲოღღღღღღღღ ჭანღღღღღღღ წანაყან ყაჲვე ბაღღ-
ღღღ. ჭანღღ აჲთამ თაღღ ჲღღღღს ნე ‘ჭანღღღთე
რაღღღღ ცეღღ, წამ ჲაჲოღღღღღღღღ წაღღ ბანთეღღ
გას ყაჲვეღ ჲენღ ბაღღთაღღღ. ქჲვე ჭანსთაღღღ
წენგორღღღთ თენღღღარ ქოღღღა. ყაჲწამ წამ-
წარზთ ყაღღღ ხაღღღღღღღღღ-იღ ჲაღღღღ ჲართეღღსთ
ართე ფიღღღღღ.

მაღღრ მატიაშე ჲარბასიღღღ ᲁხხიმ ბაღღ-
ღღღღღ აჲიღღღღღღღ წამ სენ რაღღთა ბარღღღღღ,
ცაღღამ ახეღღღღღღღღღ ჲენგორღღღთე ყაჲვე
მიღღღ. ნოღ კახთ აჲოღღღთე აღღღ ღღს ჲაღღღღ-
ღღღღღ ბენათე ნეჲჲაღღღღღ ჲართეღღღა ხსსთონე,
ინწანთე ახიღღღღღღღღღღ სუღღა ხაღღღღღღღღღ.
მახ ღღღღღღღღღ ათენღღღღღღღ ჭანღღღღღღ ჲაღღღ-
ღღღღღ. ნეღღღღ ყაღღღღ აღღღღღღღღ ჲართეღღსთ
ართე ფიღღღღღ. ხაღღღღღ ქჲვე ბაღღღღღღღღღ
ჯანღ წამ რაღღღღღღღღღ თასსაღღ

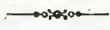
ჰაინან 'რდამ, ჰალო ნიქვეცამ ნიცე ზენდ.

—ლეთეთოთ, ხნძარე ჩიდარე ზხვანდ ღვარ-
 ნად ბაზხად!—ჰინდისე ყარ ნეჭქოდთა ნაქსანდ-
 ღონ ზიმიანოე ვამ დანლაზერამ ესგანფეთქოდ-
 თა. ხნძარე ღვარ ნითეჟან ზხვანდ რაზენდის;
 ზიმიანოე ვადიდ ჰეგომქოდთა ღვარ ვამ
 ბათედთა მიდამზ. ნერ მიხმანცავებამ რაჟყვუსთ
 აღნამაჯე ყარ. სერჟანთე ჰინდელ მა ბაცელ
 ცალდარ ხსსთონე, ინნათან ბეინაღდთოჟ
 ზენე ხვესსენქანენმზ. ვაათალდ ზიმიანოე ვამ
 ეიმზ ბაცევამ ხსსთონთ რაქოდთოჟ ხნძარან
 სუძებ კორეაჟ ლეჯე ვამ ივ სეგვლონე.
 ლანგან სეღდესთე ზომსთი ან ფესულთი,
 ჰინლ სეგვლონინ თა ან ბვარ დარ სეღდ-
 ის. ლანგან ვაათალდ ასკველთქოდთამ ან
 დარანს. ზიმიანოე ათეხთა სეგვლონე კანეღ-
 ურომან ვანლქთავე მიდანე ვამ ან ასკანქთა
 დონმზ. ასთვამ ქვე ბალაგარსთა დონე, ვანდ
 ვანლქთავე თეხთ სეგვლონე დონე ავალთა
 ვამ აელ ისღეუმე აქთან ჰინანცელ. კორეაჟ
 ლეჟ ვაათალდ ნარქიცელთა, ჰესთად ვამ
 ყარგანგე აზოროდთა ზიმიანოე 'რდამ, ბაჟ-
 ჰქთა ან დონე ბელ ლეგვამ, ან კუხთე—ბენ-
 თონ სეღდ სეგვლონ, აქთამამ ან კორეაჟ
 ქვე ავედთა, ვანდ ნარდიე ბადდელთა, ან სარე
 ყვენთან ვამ ან რუსთან თონენ რადდელთა.
 რანსთანგამ-რანსთანგამ ყარ ქოდთა: „ნანსუმ
 ჩენია, ნანსუმ ჩენია“ (მნ გვგე, მნ გვგე). ვეცე
 ზბჯალდ ხაბარ ვას ბატალაონეღ აფყვესთის.
 ცალდარ ხსსთონე ზრეუმერდ ვეცე ხნძარამ.
 ნრბაცელ ლეიტენანთ ავერანოე ღვარ. ვეცე
 მნგვერ აღნამაჯე თარიღანდამ აღქამ ზარდან
 დარ ჰარესთ. ზენე ხვესსენეღ არხადლთამ
 ნანარენცოჟ. ცერენ ართე-ივ ხავდესთამ,
 ჰინდელის ნნ ხნძარ ვანდარ ბახეზთაიქამ
 ართამ, ცანამ ჩესგელ ჰაროგდარ ვეღაიდ
 თარიღანდამ აღნამაჯე ვებარ.

ახვესსენქოდთამ ზენგსირენათ, ჰალო მა
 ძე ცე რაჟად, აღვესთამ მა ახვანდ ვარმსთ-
 ღვეპე კულე.

ლეიტენანთ ავერანოე ბალაგარქოდთა ან
 ბარანგომონ დარანს ბანენე კორეაჟ ზახ-
 ქუსანგან.

ჰელ ვამ ან სეგვლონე ვემან აქთან ბაქ-
 ხარდთოჟ აჟოჟანგთან, ვამ სენ ქამ ნე
 'სეხხანსთქოდთოჟ სან ბარძერდ; ჰელ ვამ
 ჩეზჯე ყანე ნეველთოჟ ვამ ბარძერდმზ გესგან
 ხუსსარე 'რდამ ნნ აღელდესთე, ჰინლ სანხი
 'ჰინანაგენმზ აზნანთესთე ხანთე 'რდამ ყანდმ.
 სან ჰინანაგეჟ ფრენდ სენ ვაათალდ ხარდ
 ჰაქცი. ქვე სესთონე ესთე, ვანდ მა სენ ცე
 ჩესგელ ფრენდ ბაზხად, ვეჟ ხანსენმზ ნარცე-
 დესთე ვეჟ რახმან იზარ სან ყანემ. ჰელ ან
 ჩეზჯე ვემან რაქოდთა, ვამ ან ყვამ ბარ-
 ვესთაიდ ყანემ ივნანგამ, ანანდანე თა ნარლან-
 ვეღაიდ ყანეზარონ. ჰელ აქთან 'ნყანლ ვედის,
 სანმურათან სეგვლონინ ნიცე სმურძესთე.
 ჰინლ აჟოჟანგთან ქვედლარ ავედთოჟ ჩეზჯე,
 აქთან ან ჰინანბურდთოჟ ვამ ან ესხან ნანმენ
 რადდელთოჟ: ჰელ ვეჟ ქვე ჰედლთა, ვანდ სან
 ანხი ბათეფარსთა, სან რაჟე ნარხავდთა ვამ სენ
 ლანლთან ბადდელთა: სეგვლონე ცანმან მარ-
 უთ, ან დან ახოსჯენ, მან ბაქხარუთ ვეჟ
 ბესთე, ზანგამ. ჰინლ ნიცე აქარსთა ჰელე
 ლანლთან. აჟოჟანგთან ზლათერან ჰინანდთოჟ
 ლეჯე დარ. აქთან თენე ჰინანდთოჟ სან ღვეპე-
 აგ დარ, ვამ სან მარე 'ჰესთონ ნეველთოჟ.
 ანსანეჟ სან ბაქოდთოჟ სანხი ხნძარე ვამ სელ
 დვარ სეხვანდთოჟ. აცე რაჟსომ ნე 'ჰინანდთ
 ყანემ ქვე ბავეახს ესთე, ვანდ სან კულთიმ
 ბანდინთამ ბაბასთოჟ ვამ ხნძარელ თა ართ
 ბანძარსთოჟ, ჰინლ სან ამონდ უ, ვამ სან მან
 აქონელ ვარბაჟანქთა.

ჯუხოეთუ ნაჭი

ზარგ სტალინელ

ნა ირუ ჭანსივად, ამთგა მა ნუზარამ,
ნა ზარდამე ცინ მა ესტურამ არგომ.
ნა ზარდამენ ზარდამა ჭანთანენ ესსარამ
ან ღუნეთუ თავანგ, აღვესთაჯუ ნომ!

ზახხონ ხურ ვეა ხონენც ღუნევე ძელლანთა,
ჭალან ცივ ან ცურე ვალარგონ ზენგ ხურ:
ანსუთე ცე ცარდამ თენძელთოთე ჭედანლთან,
არგევართა ვუმან ნა ზახხელ ბენდურ.

ხურ ივ ბონ იზარამ ან რუხს ცანსანგასან
ჭანვამე ღუნეან ან ივ ხამან ქასთ.
ნა ბუც ჭანთანენ თა ან იგანგა ჭანქასთან
ზახხე კორი გასან ნერრუხს ვანევე 'ვასთ!

ხურ თავე არამსთდარ ცე რავეკერდ, ცე
სუომელ,
ცე რაჭთელთა დიდინ, ცე სვეზარდის, ვეა,
ნა ბუც ჭანთანენ თა ან არჭანევე ნომან
ნა ჭიდან ბონთე დარ ესთერ ნეჭს ცანგ.

ვეა ჩი ნანა რავეკერდის, ვეა დარ რანედავე,
ან ულანჭთან მარე ჩესელ ბილწ ნარსე,
ახსანე დარ ღუნეველ ან ცანსთე რუხს თავე,
ნა ჭიდან ანსუთან დარ ამონდ ანსსე.

ნა ზახხე თემეველ ვეა ხონენ ან ჭანდელ,
ნა ხვეზდარ სომბონელ ან არმ დარე ვეა.
ვას ბირან ჭანტარა ჭიდედადე ჭანთან,
ძელლანთე ცანსთე რუხს, ნა ზარდანთე ცინ!

ზარგ მასქვედე

მასქვე! მასქვე! ნა ცარდამონდ ნეგანდებ,
ან ნეჭს დან დე ქვესთე ან ანსთე!
ან ზარჯეთან, ნა ბალლიცთან, ნა ჭანდთან,
ნა ზარდანთან დანან ღანვარდ ესთე!

ნერ აღამთან სან ზარდამენ თარხანთთან
დანვან ანსსენც—ვენანჭან სენ ქანეს..
დანვან ცანვენც ზახხე რანსთე ჭანდანთან,
დე დან ღუნევე ხურე რუხს, ან ნეჭს!

არჭენან ის ჭანლლად ღენინ დან ასთავ,
არამანთ ქვე ნალ უ რაბადენ ან ბონ..
ღუნევე სარელ ვეა ან სარ არხასთა,
ნევეალთა ნენ ან ბირან ქვესთე, ან ზონდ.

ვან ვას ღუნევე ჭედოხე ბონ ქვე სისთა
სარვეგებერან, ზარდარესთან ან ხუდე:
ღუნევე კვემთე ალე კომმუნისტ დარ
ჭანთანე 'ნცოად ყაყანანე ღანდ უ.

დან რაგონ კრემლე ვარზონ სტალინ ბადე,
ღუნევე მანთან ივ ვესან დარ ნანე ცუხ.
ახსანე ვან, ბონ ყვედე ქანენ ნა ცარდელ,
სანვარამონან ნა ხვესენქანენ რუხს.

ცანვენც ან რუხსან ხიონან, ჭანრსანე,—
ან ქვესთე რუხს აგას ზახხან ზენე.
ნა ნართონ ჭანთანე კრემლე ჭანრსანე
ნა ბუც ჭიდან, რასთ მენეველქანე ვენე.

მასქვე! მასქვე! ნა ცარდამონდ ნეგანდებ,
ნა ნეჭს დან დე ანსთე ან ქვესთე.
ნა ზარჯეთან, ნა ბალლიცთან, ნა ჭანდთან,
ნა ზარდანთან დანან ღანვარდ ესთე!

ირესთონ

„ცე ნომამ დამ ბაძურონ, ვეა მა მენ ზალ...“
კო ს თ ა

გსქასთის თა ხურე თენ არვე დვარამ;
ნა ბედერ—ართახევენ, ნა ხახთე სარ—ირდ.
ქანენც დელ დნ ჭერთთა ზარდნაღვარამ,
ნა ჩესელ ირესთონ, ნა ყალზარდ ირ!

ნა აანვარიუ ხახთე ნენნარედი ზარანგ:
ქანა, დამ, სარბარ, ქანა თა მალათ!
ვად თუექალან ხასთე ავარონ ზხსარამ
ნესსასთამ ნნუსონ ცალარე კალათ.

ნა ჭეროხი მახამ დნ ივლვედ ჭედ რასთამ,
ნა ხახთე ძენაზენ, ნა ბედერთე ქვედ...
ზლდართთე აჭხარდამ ყარზედთაჲ, ნა ბასთამ,
ნა აღამე ზარამ ქავენყალანს ვედ...

ესთერ თოხე აზთე ვერესე ვხხვესამ
დნ ამონდ ესსარდთაჲ, ირესთონე ზახხ!
ამამ მა ქამ ის ნერ მალღვეზაჲ დნ ხვეზან,
ო, ზარჯეთე ართამსთ—ირესთონე ზახხ.

ნა ჭედღეხახელ ნენ ნა ვედის არბადან,
ნა ვანეტამ—რახხესბასთ, ნა ცარდთა—ჭედოხ.
ჭანლ ვად ქვე რასთად ვარასეჲ აღამ,—
ესცერენ ნა ზახხელ, ნა ყავთე დარ თოხ.

ზარინ ხურ ესქასთ ამამ სამბავდ ნა ხახთელ...
ვეა—ლენინე ხურ უ, ვეა—სტალინე ხურ!
ართთივენც ნალყვეთავ ზხსვეგ ართახთან,
ნა ხახთან დარ სისთოჲ სნ ნემბთენ ხულ.

რავდემეჲა ჭაჲლავე ნა კოლხოზონ ხვემთამ,
ნეჲაჲაზალე ქამთთე ნა ზავოდთე ზარდ.
ნა სარესთერ აღამ, დნ ბასთან ჭესემ დნ,
უ ცინაჲ—დნ ბაქვესთ, ბოლიციჲ—დნ ცარდ!

ბუზნეგ ვერესე საყ ჭერთთამ

ო, ბირა ნენ ცარათ, ვერესე საყ ჭერთთამ,
ნეჭსჯენ ესთამ მახ დარ ვა ყარუ, ვა ნეჭსამ.
ნა თოხე არდხარდთან, ნა ქვესთე ხალართთამ,
ირესთონ უ ბუზნეგ ვა ნართონ ხხვესამ.

ვად მიდხსთე აზთე ეზნავთე ძამბეთამ
ნა რადვეგონ ვაზნე ვა ჭარცე ესთედთამ.
ქანდამ-იჲ ქასთ კირთე ან ცახარცესთეთამ,—
ნა თუეყულონ ბასთამ ვემ დიდინ აჭთედთა.

ნა როხ ქანენც მახამ ვა ბირა ლავქმდთამ,
ნა ქანდართან სნ ნერ ნა ხისდართამ ძურენც.
ნამევეთამ ქვე ხასთამ ნა ბეზღვერ ბარცუანთთე,
ვად თოხე ზამანე ვედესთეთე ნა ცურე!

ზემავონ ესხეზთის ვეა ხახთე ბარზანდთამ,
ჭანსარდთა ნა ქამთთამ ჭედზამანე თალენე.
ნერმა დარ ირესთონე კირთეჲ ჭანდთან,
არგონ ესტალთავ, ცახართამ ქვე ქალენც!

ირესთონე რუხს ცარდ მახ სარაჲთამ ვემამ,
ვა ვანედღე ანკარამ ქვესთე დარ, ხასთე დარ!
ანუსამ არდხარდთავ, ზხსეზონ—ნა ჭემბელდ!
მახ ხონამ ვერესე ნა ხისდარ აჭესემარ!

ზნალოთუ რუსლან

ახვრე ყადთარ

(ღვკვპ არხადაონ 4 ნეგონ პეესა სეველლათონ)

არხაეჯეთი

სიმონ—ზაოლუე ქუსნე, 45 აშძელ.
 ზონა—ან უს.
 ახმით—სა ჭვრთ.
 ბათერ—ახმითე (ქსემპარ, 10 აშძელ.
 ნიკალა ანდრეჟე ჭვრთ—სკოლაჟე დირეჟ-
 თორ.
 რუსხადე ხადალე ქუსნე—კომისსე ვანე.
 პეტრე ალექსანდრე ჭვრთ—ახვრეგანნე.
 სოლთან—ახმითე იმბალ.

მიშა—ჭანსკომცადისონ ორგანიზაციჟე სეჟ-
 რეტარ.
 ზოაა } სკოლაძეჟთა.
 ზარან }
 ჭეცვაჟე ლეფუჟე.
 ლეჟქაჟე ლეფუჟე.
 ახვრეჟანინაჟეთა.
 არხადალე ცანჟე სახარ სტალინორე.

ჭეცვაჟე არხადალე

1-აჟ ნეჟე

ულაჟან პარკ. რახის არღვანე—ცად, ბე-
 ლასთან, სან ბენე—დარღლდომან ბანდითან.
 არბაზლორდთოჟე სოლთან ამჟე ზოაა.

სოლთან. ზოაა, არღვანე არბაცეჟენან ცალ
 სახათელ სემღვლე ჭოდთათ?

ზოაა. ბონე ბრთან სახათელ, სოლთან.
 (აქასთისი ან ალგეარს.) ჭვალე ბარბე უ, მან
 ნგარ ქაჟე ბათალდეჟოდთამ.

სოლთან. რასთ უ, ზოაა, ნიჩი მისი ამ
 ნმბალთთამ, ჭვალე სან ბანეჟლმჟანსან. (არ-
 ბალთესთე ბანდოწელ).

ზოაა (ცადღვრღანე ქანსეჟამ). ოხხ, ცე რა-
 სულელ უნ პარკ. ვალდაჟე რასულდღარ თა
 მან ქანსე აცე ბონთე.

სოლთან. ნან პარკ ალე ხათე ღარ აჟთ
 რადასთ ამჟე რასულელ ეჟაჟე, ჭვალე ღანჟე
 ჟემან აჟთე ჭანსე, ამჟე მან ნეიმბალთთიმჟე ქაჟე
 ჭანჟელენან ასთაჟქქაჟე სკოლა, ამჟე ქაჟე რაჟე
 ნან ზარღან!

ზოაა. ნეჟეცეჟან, სოლთან... (ქანსე ან
 ალგეარსეჟ). ნან, ჯდღარ ნანა ზენენცე ზარან,
 ახმით ამჟე ინან ნმბალთთან. (რაჟეჟესთე ცადან
 ყანღანე ყართან, ზარღან).

სოლთან (ქანქასთე ცადღვრღანე). ზოაა, ქანს-
 აჟე ცადან, ქვლე ყანღანეჟე ლენქქანენცე ჭანსი-

ვან ბანღლთელ. ზოაა, ცომ, ახმითთე ბრბა-
 ცელმან ვალ მან ღარ ალენქქანან.

ზოაა. ხორზ, სოლთან, არბასთ თალე რახ-
 დანან. (აცეღვსთე ცადღვრღანე).

სოლთან (ქანსეცენან). არბასთაჟე არბა-
 ხიხ ბანღლან.

ზოაა (ქანსეცენან). საბერ, ნანღე ღონე
 ხანე! (ჩეჟელ ჭანსთაღარ არბაზლორდთა ახ-
 მან).

ახმით (აჟანღვანელ). ნან, ამ ნიჩი მისი.
 მანან ზალთოჟე, არღვანე ქაჟე არბაცეჟესთე.
 (ბანდოწელ არბადთ). ეხხ, მან ლუნე, ბირა
 ხათთეჟე რეჟესთესთან ნე სკოლა, ნე 'ფონჯე-
 ბონთ აცე პარკე არგითაჟან. (აქასთ. ჭან-
 ნარღანე). ნიჩი მისი, ჭვალე რასთაჟე საჟენ
 ნან ყანჟე. (რაჟანღანთა ჩინეჟე ამჟე ქანსე. რაჟ-
 ყვესთე ცადანე ყართან.)

ზოაა (ქანსეცენან). საბერ! ღონე მან ფერხ-
 ქან!

ახმით (ქანქასთე ცადღვრღანე). ზონანე ყანღან-
 (ჟესთალ. ქანსე ცადან). აჟე აჟთან ზანყანდ-
 თონ, ნერმა ნიჩი მისი ამ, აჟთანან თა...
 ჩითან სთე?.. სოლთან... ზოაა... ქანს-მან სოლ-
 თანან: ნოჟე თა რასთაჟე ჭანღანე საჟე. დის-

საგ: ახამ ზენარდ რასთავამ მა ფადლა ქან
ქანლვარანთე რასთავჯე. (ქანმსთე). ნამ, ქან-
თავე ცაჟონ ზამე ქენონ ზამბლოთთამ ისქამ.
(ქანკუჟე, ზარბაზლორდთა მიშა.)

მიშა. ახმათ, ქანლავ-მი.

ახმთ. (ქანზელდ ამ). დნ ბონ ხორზ, მიშა!

მიშა. ბუზნეგე. (ისჯეჟნ აჰ კუხ). დნ ხორ-
ზანხამ, ქან დნ, ახმთ?

ახმთ. ცე ხაბარ უ?

მიშა. ქვდ ცაჟენცე ჯნ ჰმსთავე ქანლვა-
რანთამ?

ახმთ. აჰ, მიშა, ქვდამ ნერმნ სნ ნალ ზო-
ნე?

მიშა. რასთ ზანღვანამ, ახმთ, 9 კლასსე
ქანლვარანთ ლემბრდ ქვე ქესთე, ჯანდამ ქანს-
თამმ... აჰ ჯვდდან ბარაგვანავე პიონერთე
ლავერთე, ზამ მს სკოლამ ნალ რავდნლდ.

ახმთ. ჯანდარ ნნ ქანსკომცნდისონთამ დნ-
ჟამ სთერ ბუზნეგე ესთე! აფფთიმნ რანეც დნ,
თენგ ხორზ იჟდინად დენ ის ალგ ქანსკომ-
ცნდისონიმ.

მიშა. ქანსკომცნდისონე ქეცკეჟე ხსს უ: ან
ქანდნავამ ცულდამ ზამბლოთან ხხვჟსქანენ.
ჰე, ქანლ მანმნ სოლოთან ყვდლავე დისავ
ქანს: ქანსთავე ქანლვარანთე რასთავე უ ზამ ჯგამ
თა რასთავე ჯანდლდ საჰე. აჰ ან ზონენ, სე-
მანთე ქანრეცე ქან რადთა ექმანენთ.

ახმთ. ნნ, მიშა, ქანსკომცნდისონ ორგანი-
ზაციეჟე ქანრეცე. (ამონეცე ეადერდამ). ჰე, ქანლ
ნამ დამ ქან ჯანდარ: მან ნანხი ბაცნთთქან-
ნენამ ჰამბერქანენამ არდამ, ჯგამ თა ძალნლე
რასთავე საჰე. ქანქასთუთ ამ ნოჯედარ. (ზარ-
ბაცკდ ახვრგანავე პეტრე ალექსანდრე
ქერთ, ქანლმ ან ჯვდონ ნნ ჯენენცე).

მიშა. ახმთ, ქანსკომცნდისონ ორგანიზა-
ციეჟე კულენ გაზეთ აცე აჰნ ქანსთავე ნომერ
მანხან ცნთთა უ, ქანლმ რედკოლოლეციეჟე თენგ
ზარდიგანამ ქანდნე, ცნმამ დე ჯერდამ ნეჰ-
ქესსეჟე ჯაცე.

ახმთ. ჯაცე? (ქანყუს). ხორზ, მიშა, ქანლ
ნერთამქან ნნ, ქანსთადარ.

პეტრე ალექსანდრე ქერთ. ახმთ, დნ ყვე-
დლაველ ქანსთამნ-ქანსთამნ ქვე ხანცეჟე, ჯან
ჯგამ ხორზამ მა ქანს.

ახმთ. ო, პეტრე ალექსანდრე ქერთ!

პეტრე ალექსანდრე ქერთ. ქანლთავე ნეჰ-

ქესს ჯაცე კულენ გაზეთიმ. ნეჰქესს დნ ახვრ-
რე ქანლთარდინად, ქვდლ ქუსეს, ჯგამ.

მიშა. ჯგამ ითთავე ხორზ ჯაიდ...

პეტრე ალექსანდრე ქერთ. ხორზ, მიშა,
აქონელ ცნთთა ჯგამნის.

მიშა. პეტრე ალექსანდრე ქერთ, ნერ ჯალ-
ნხ სკოლამნ სუჟაონ. ქენენმნ!

პეტრე ალექსანდრე ქერთ. ქენენმნ, მი-
შა. (მიშა აცედ). ცამ, ახმთ, ქვდლ ბაცნთ-
თანქოლთათ ვანხი ქანსთავე ქანლვარანთამ ის-
ტორიამ?

ახმთ. ცნთთასთამ, ახვრგანავე, ქანლმ მა
ნენ აბონ დარ ის ქემბალდ ზამბლოთიმნ,
ცნმამ ქანრამხი ხვზენარ ბაცნთთა ქანმ.

პეტრე ალექსანდრე ქერთ. ხხვჟსქანენთ-
ქანრამიან: ზამბლოთთ აქთამ ქანქანენცე. ნნ
პარტი ზამ სარდარად აფფთთ ამბლოთთ არა-
ზენცე აჰამ-აჰამ სემახ ხვზენ ნოჟე ზამ ნოჟე
კადრთთ ყომელქანენან, ჩესელ ყვდლავე ნნჰ,
ახვრეცე ყაითარ ესჟვენ, სელზარინ მედელ
რამსენ. ნე სკოლამე თა ცალდარამ სთე
კანდილთთთ სელზარინ მედელამ, ზამ ჯამ
ნწყლმნ ქანენცე აფფთთ ჯნ ზონავათ, ჯნ ახვრ-
განჯგთამ, ჯე 'მბლოთთ, ჯნ ნეჟამარჯგთამ. ქე-
ნამ, ქანდლთა ქვდლ რავდისიქქეთ ვანხი.

ახმთ. აფფთთ დარ ყვდლავამ რავდისიქე-
თამ, ახვრგანავე.

პეტრე ალექსანდრე ქერთ. რასთ უ, აფ-
ფთთ დარ ყვდლავამ რავდისენ ყანე. ცანე,
ნერთ თა ჯალ აზილმ, ჯართმ ქანსივდლ ქვდლ
ლენქქანენცე ბალნთოღლ. ბაქსანმ სან.

ახმთ. ქენმ, ქანდნარა სნ ჩი ქვდლ ლენქ-
ქანე. (აცედესთე).

ზოჟა (ქანსცენამ). ბელგარონმნ ხსსთავე
ბასქარ ბალმ!

სოლთან. ნერთამქან, ზოჟა. (ზარბაზლორდ-
თთა სოლთან ზამ ზოჟა.)

ზოჟა (ქანსეჟე ცონჯე სახათმ). სოლთან,
ნერთამ დარ ნე სთე ამ... ცე ხაბარ უ?

სოლთან. ნნ, ზოჟა, ნერთ ამ ყვამნ ჯოჟა,
(აჯვდლთა ქანსცენამნ ქანდნართე).

ქანს-მა, დანლმ ჰე!

ზოჟა. ჯგამ ზარან ქვე უ. ქანიმდართე ქან-
ცანე.

სოლთან. აჰ ნმ ქანძურონ. (აზლორდთა
ყარგანავე: „ზარაჰ“)

ზოჟა (ამხინემარე). ნამ, ახმთ დარ ნე

‘რბაცელ. ცემა ცავკლნა არბაცელიდ? (ჭა-
ყუს) ნა ზონენ, ცამენ, ჭალა ახმით ქვე ვა-
აჟ ჭასივანდ ‘ხსან, ჯად აზ ღარყალძანდარ
ვამდენ. ვეცეცვან, ამბალთთან ჭელდარ ქა
ჭეხხვვსენ, ჯემან. (არბაცელ ახმით, ჭალა
ან ზოაა ნა ვენგ).

ახმით (ჭარსერდამ). ხორზ ჭალენქქოლ-
თოა. (ზოააან) დნ ბონ ხორზ, ზოაა!

ზოაა. ო, ახმით! (ბაჯად ამ). ქველ არან-
მა ცვლდა?

ახმით (ბუტვანგანგაჟ). აზ ბარგა რაჯვე
არბაცელდანი, ჭალა სემან ნე ‘ვანლდ. (ხე-
ქქასთ ზანმა).

ზოაა. მახ ჩესგლ ალენქქოლთამ ბლანღელ.

ახმით. აზ ღარ ჯეა თეხხანა ზადენ.

ზოაა. ჯადან ანდარ ცე ბაქოდთაიქქამ ვე
‘რბაცელდმა?

ახმით. ამან ვენ ცე ქანენ ყავე, ქელ ჯეა ნა
ზონუთ, ჯად მა ამ ცემი ქანუთ? ნერ მან
ნალ ავდლო: ალცამან ღარ რასთავ ის. (ჭა-
ცავე).

ზოაა. ჭალა-მა, ჭალხათთ ქვე ქანამ. (არ-
ბაცელდსთე სოლთან ამან ზარა).

სოლთან (ახმითე ჭალდელ). ჯეა ახმით ნავ?
ზოაა. ახმით.

ზარა. ამან მა ქანამ ჭა-ცავე?

ზოაა. ნა ზონენ. (სოლთან აზლორდთა
ახმითე ჭალდელ).

ზარა. ჯეა თა ქველ? აზ ან ნე ‘მბარენ, ცე-
მან აზნახთ? აქთა ქვე ნიქვე ქოლთა.

ზოაა. აქთა ბარგან ნიქვე ქოლთა, ზარა,
ჭალა სოლთანე ძალაღე რასთავ საჭეა ქვე
ჭანვენე, ჯად ჭაქანე აქთა. ყვე ამ ქასე, ან
ხორზ ამბალ ან ზენარღ რასთავ ჯალდე ქან
საჭე.

ზარა. ჯადან თა აქთა უ ყველდა?

ზოაა. აქთა, ზარა! (ყვესე უნართან ჭას-
სცენანა).

ზარა. ქას-მა, დანა ნა ჩეზჯეთან. ცომ ჭაძე-
რან სან!

ზოაა. ცომ. (ავედესთე. არბაცელდსთე ყავ-
ლოგანგან სოლთან ამან ახმით).

სოლთან. ნერ ვალ ხორზ, ესთან ჯეა ჭას-
თა აძურდესთამ.

ახმით. ამან ზენარღ რასთავ ღაჯამ ქანგ?
ნა! ნერმა ჯალ ყველდაე სარაჯამ, ესთან თა
ულაჭეა. ღენქქანენ ღარ ხორზ უ, ჭალა —
აქოდელ.

სოლთან. ჯეა მით მა ქან, აზ ხორზ სჭალ-
ათთქოდთონ.

ახმით. ალხათთ ღარ აქთა ჭაძურგს,
ჭალა დნ ჭალღვარანთელ ჭაძარაგე ვამე დნ
„ხორზ ესჭალხათთ“.

სოლთან. დნ ხორზანამ, ახმით, ცე მა დნ
ჯალღნებე სისთაა, აზ ნერთაქქან ღარ ცათ-
თან დან.

ახმით. ცამ, ხორზ. (ყვესე უნართან ჭას-
სცენანა).

სოლთან. არბაცევენც ნე ‘მბალთთ. (არ-
ბაცელდსთე ყავა ზოაა, ზარა ამან ანდარ
ახვერგანინგებთ).

ზოაა. არდამ, ჩეზჯეთან. (აბადთ წახ ქარ-
დნელე. ახვერგანინგებთ მამბერღ ესთე ან
ცურამ.)

სოლთან (ასიდთის იჯ ჭარს ჭეცეცავ ღაფ-
ფუმა). რაჯა-მა არდამ.

1-ავ ღაფფუ. ცე მა ქანგს?

სოლთან (ნელღლე ყალსანა). ბაქას-მა ახ-
მითამ, ცაველღარ თა მასთე უ.

1-ავ ღაფფუ. სოლთან ღენ რასთ ზადე,
ახმით: დნ უროკთ თა მა ქელ ახვერ ქანგს?
ჭალღვარანთან დანდეს ამან აქთანამა აძუხ ძა-
ლღლე ხანთეს.

სოლთან. ჯეა მით მა ქან: ბაბა თა მან თეხ-
ხანა ზადანის ახვერგანეჯეთან ამან...

1-ავ ღაფფუ. ეხხ, სოლთან, ახამ ახხვე-
სანა ცარღე რასთ ჭანდაე ნე‘სარაქენა.

სოლთან (მასთამ). იჭარს, დე ცე ‘მბა-
რგს. (ნეხხუდესთე ჭასივან, ხათენც ახმით-
ამ, ცამან რადააოაა ჭალხათთქანგენ.)

1-ავ ღაფფუ (ჭასივანდამ ბაჯად). რადა-
დამ, ამბალთთან, ჭარსთეთან ბაცათთან ქანუთ!
ყალსან. რაქუ, სოლთან, ბაეყუს ნამ!

სოლთან. აზ ჯან არღეგამ ღარ ხორზ ყუ-
სენ.

ახმით. ავეხსდარ არბაცუ, სოლთან. (არ-
ბაქოდთთა სოლთანე, არბაცელ პეტრე ალექ-
სანდრე ჭერთ, ახვერგანინგებთ სესთადესთე
ამან ან ქალ ქანგენც.)

პეტრე ალექსანდრე ჭერთ. სბადლთ, ჭა-
სივან, ბაეყუსონ ჯამ აზ ღარ, ქელღან-
რა ქველ ცნათან სთუთ ჭასთავე ჭალღვარან-
თამ. (ჭასივანდ ესციქოდთთა).

ახმით. ამბალთთან, ქარაძი აქალღვარამ ამან
ცე ჭარსთეთან ნა ზონამ, ჯღლონ თა ნენ ნა
ახვერგანეგე მამბარენქანქანის.

(ბადლენც წახ ქარდაგელ.)
ს მ ბ ა რ ა ნ ს

2-ამ 523

ანმათე ხაძარ სეღღნე ზჸსნაიდ. გალიჸვრ-
დგემა დჸარ, რაბისერდგემა დარ ღღეჸეაგ
ჸათმა დჸარ. კულთელ ჸათათეჸე პორტრეთ-
თა ზმა ალღეჸონ ნეეთა. გომ ჸარსანეღელ
სეღღნე ურს აზმარზანთა, ჸარსაეგა ჸენე
ათთე თერღე რაზ ცაჯენძთელ სანაჸსირთ-
თა ზმა ღიღინეჸეთა. გომ ჸარსაეგე ჸარსმა
ანმათე სენთაგ, ჩინეჸეთე შჸაჸ, ჸესსან ჸენე,
აჸ ჸლან ჩინეჸეთა, თეთრანთა, ელეჸთონ
ჸენეჸე ცერალ. ახმათ ბალღ ჸესსან ჸენეჸე
ჸარსმა ზმა აზჸერჸანე.

ახმათ (დარღღარ ჸასე). „აფთთო ზეოღთო
დარ ბეცხსთოა რასთაგ ჸუსჸეთო. ალღ რან
ღარ ცეღის მიტიენთა. ზმა დემონსტრაცი-
თა“. (ჸალღეჸედ, ესჸასთ ჸათათეჸე პორტ-
რეთთამ, არჸ ნეუჸულაჸედ.) დისსაე! სან იჸ
ჸეჸეზლღ, სან იჸ ესენხას დარ ადნამან სარი-
ბარ, ამონღღენ ცარლ არზსენეღელ ჸედის
აჸე უ. (აჸუჸედ ჸოღთა. ესთაჸე აჸ სარ არჸაღ-
თა აჸ კუხთე ანცოა. არბაცღდ სონა).

სონა (ახინეჸარ). აგეცეგან ბაჸალღალ.
(ჸეცეჸე ღღეჸეაგ ჸათმა).

ახმათ. ნანა.

სონა (ჸეჸსარმე). ნეხხათერ მერ ჸან, ახ-
მათ, ჸეა დნ ჸეჸედარღთო.

ახმათ. ცამან ზნღეს, ნანა?

სონა. ცამან ჸალთაჸ მან თეხხან იჸნე
ჸემ დარ ჸესაჸაჸ, ჸალთაჸ...

ახმათ. ნან, ნანა, რასთაგ ბირან ის, ჸალღ
ძე თაღაღაჸენენ ყაჸე.

სონა. ომა დამ, ახმათ, აბონ დე 'მბალთ-
თაჸ დარ ჸეჸე ნიჩი ჸალ არბაცღდ, ჸალ ცე
ხაბარ უ?

ახმათ. ჸასთაგ ჸალღარანთამ ცეითა ჸანენც
სახი. თაღდ ზნღეჸსთამ ნე სკოლაჸან ხარზ-
ბონ. ჸე, ზმა ცამაჸ ყალღაგაჸ ახინცან ჸემ ნე
ჸარზონ სკოლაჸ, ჸეღ თეხხან თა ნე ყაჸე
ხორზ ჸალღარანთა რადთენ.

სონა. ო, ჸალღ, იჸ იჸ უ ზმა დეჸეჸეღ ნეხ-
მა თა ნიკე ჸალღეჸანი. (არხაეღ ჸეჸეთე).

ახმათ. აზმარენ დან, ნანა, ჸალღ ნერ ცალ-
ღარ ბონე იჸმა ჸალღათთჸანამ ზმა აბონ თა
აღიჩი ხიცენან.

სონა. ზონენ აჸ, ახმათ. ოჸეჸაჸ, სლღეღდ-
ღან ნეხასეღ დემან აჸ ღენ დან რასთაგ ისენ.
(ჸეჸაეღ ღღეჸეაგ ჸათმა).

ახმათ. ნანა!

სონა. აზჸერჸან, აზ ღენ ხარინაგ ჸენონ.
(ბაცღდ ღღეჸეაგ ჸათმა.)

ახმათ. დისსაე, ნანა ჸეღდ თეხსე, ცამაჸ
დნ, ზნღეა, მა ბაჸეღდარონ. ბუხნეგ, მახი
ნანა! (ჸესე ჩინეგ, სთაჸ ჸესსე.) სოღთან მამ
არბაცეინეგ ჸეღ ჸედის, ჸალ ჸეღდ არაჸე
ჸიზკულტურა. არბაცად აჸ ბათერ ჸდ ჩინეგ.

ბათერ (ახმათე ჩინეგმა ჸეჸომჸომამ, ახი
ნემარე). ჸალღე ჸანღ!!! (ბანღონ ბაგარღთა
ახმათე ჸარსმა, ესენეღთ ეღ ზმა ბაგანფეჸოღ-
თა აგ'ჸეჸოჸამ.) ა, ა, ჸალღე მერ ჸენეგ!

ახმათ (ესჸასთ აჸ ზულამ). ჸეა ცემი ჸანეს,
ბათერ?

ბათერ. მანან ყალღ აჸ ღანღეგაჸ ყახენ!

ახმათ. ჸეა თა ჸეღდ?

ბათერ. აჸე მ ჸანღ არღანბონ ცამან ეს-
ნღღთაჸ?

ახმათ. ესნადღთონ, ზნღეს?

ბათერ. ო, ჸანღ ჸეა ცე ჸედ?

ახმათ. აჸე ჸეჸეა ჸეჸან სჸოღთაჸ.

ბათერ. აჸე ისთე ჩეჸელ დან. ჸალღ მერ
ჸალღარ ჸარესთესთე.

ახმათ. ჸანღ ცეჸელ ხუღთა, ჸალ დენ ჸა-
რესთესთე, ჸალ?

ბათერ. ჸემან აჸე ყახეა ჸოღთამ.

ახმათ. ო 'მა ჸანღ ყახეაჸ ალცე დარ ეჸაეგ
აჸე თა ჸეჸეს ღახინამ!

ბათერ. ნერ ნალ. აჸალღეარ-მა,ცამა.

ახმათ. ჸიდარ ღნე, ჸანღ, ბათერბეგ.
(არისთა აჸ).

ბათერ. ჸალღე, აჸეთ ნან.

ახმათ. ჸანღ ცე 'ფთვალეს ღახინცამ?

ბათერ. ნერ ნალ აფთვალენ. (ამონე ახმათე
ჸეჸეჸამამ). ჸემ ჸეღ ჸედღან, ჸალ აფთვალღ-
თან.

ახმათ. მა 'ფთვალ რაეაჸეჸ ღახინცამ: ცე
ჸანღე ბარზონდ რან ჸეჸე ჸეა ზღენხან.
ჸალღარ არხაჸეჸან.

ბათერ. აზ ჸეღდ არხაჸედღან, აჸთა, ნა?
(ხუღენც).

ახმათ. ო, აჸეთ!

ბათერ. ახმათ, (ჸეღღესთა ჩინეგ.) აზ ბა-
ჸასთან 'აეჸე ჩინეგ. ნერ თა მერ ანღარ
რადღ.

ბალონ, ბათურ, ხვეზდარ რუგ, ქანოლ დ
არეითქენან.

სიმონ (ჭარსაგა ნათამ). ბათურბეგ, ნ-
ყაღან, ახმათ დღლ თებ ქანგ ნართხორ რუ-
ვენაჲ?

ბათურ. თებ მელ ნს ქანგ, ბაბა, ჭანლ მს
ანდარ ცვლარ ყვდარგ.

სიმონ. ცე?

ბათურ. მს კათი ვაზნაჲ უ. (ხუდღეც).

სიმონ. ვაძუთ ვა რუგენ ამ მიდამს რა-
ცაუთ!

ახმათ. ნერთქქან.

ბათურ. აცეგ, აზ ჭანლაგან დარ ბაქოდ-
თონ. (რაცევენც).

ახმათ. ეხხ, ბათურბეგ, ქვედ თაღდ ბა-
ჭანლაღან. (ხუდღან არბაცვდღსთე მიდამს).

სიმონ. კაფიგ ახხოს თა ან ჭაქან.

სონ. ნეკვაძუთ მს ყაბულგ, ცე ან მსსთან
მარუთ, რაჲა მინამ, ბათურ.

ბათურ (ანკარღან ანხი ბაფუარსთა სო-
ნამს).

ახმათ. აფთა უ, აფთა ქვესთ, ნანა!

(სბადთესთე, სონა ბაცვდ ღქქაჲ ვათმს).

სიმონ (ანხიმნ არბაქოდთა ბათურგ.) მა
თარს, ბათურ. (რავდავგ ან) ჩესღლ ლმფუთუ
ჭანლაგან დარ ქანგ.

ბათურ. ამს ვანდ ცე?

სიმონ. ყაზგან ქანამ. (ჭანსაბერ გსთე).

ახმათ (ბაქასთ ან ჭეღმან). ბაბა, აბონ მამ
ქვეღღარ ანკარღ ქანსგ, ავი ჭანლაღ დან?

სიმონ. ცამან ზანღს, ახმათ? ნს ქვესთან
ზარღან რაგ, სტალიონ, ჭონძაზონ ნეგანთ
ცეფთარმ ჩი ახხსთ ქანგ, ვგა ცამან
ყვამ ვა ანკარღ? (ჭანყუს). ჭანლ, რასთ
ზანღამ, ჭანლაღ დან ჩესღლ, ანგ ვგა
ნოცე ქანგ, ქვე ვაგენ აზ მს რაგან ქვეს-
თე ჭანლაღ, ვან ჭანსქვესთ ზარღანყაღან
ჭანცევენ ხმარამ, სემახღლ ყაღძაგა სემბა-
ღენამ, მს ხურთა.

ახმათ. ნს ზონენ, ბაბა.

სიმონ (სესთად). ახმათ, აზ ვალ მს ქუსან
ღარას აიგონ.

ახმათ. სორზ, ბაბა. (სიმონ აცვდ ღქქაჲ
ვათმ). ბათურბეგ, მინა დგნ. ჩინგა ამს ცან-
გა, ბაქან აა.

ბათურ. ცე ჩინგე უ?

ახმათ. „ქვედ სარღი ანღონ?“

ბათურ (რახსთა ჩინგე ამს ცინგანან აზ-
ლორღთა დვარამ).

ახმათ. დისსაჲგ ავზღდ უ ჩინგევან ქა-
სენამ. (არბადღ ჭეღსან ჭენჯგ ჭარსამ ამს
ქანგ ჩინგემ). ქვედ დისსაჲ უ ნს ჭეღანღთე
ისტორი, ნს ჭეღანღთე ცარღ! არღანარანაგ.
ვედ ნს ძვღანთე თონ ნს აბონგ სარბარ
ცარღგ სარღლ.

ბათურ (ქართამ). ახმათ ო, ახმათ!

ახმათ. ცე თა ქანგს?!

ბათურ (ჭარსაგა); ახმათ, დე 'მბალთთა-
ღან არბაცვდღსთე.

ახმათ. ჩი სთე?

ბათურ. სოღთანით.

ახმათ. ჭანძურუთ სამ მიდამს. (აცვდ ათ-
თანამ).

სოღთან (ათთე). ახმათან ზარღიგ არჭან!

ახმათ. ბუნგე, სოღთან! მიდამს რახი-
ჭუთ. (არბაცვდღის სოღთან, ზარან ამს ზოგაი-
მს) ცაა, ძურუთ, ქვედ ცანგ ვან ჭანლათქა-
ნგე ყვდღაგ?

ზარს. ითთავ ხორხ.

ახმათ. ჰე, ამს, ზარან, დარღდარ თა ვემან
ნოჯგ ხვეზდარ.

სოღთან (ჭენგემს ქანსგან.) ჰაა, ახმათ, ყვე-
ნა ქანგს აცე ჭენჯგ ჭარსამ ბაღენამ.

ახმათ. ნს, მს ხალარ, ქვე ქუსაჲ აღღ ბონ
დარ ჭანთქ ამს ზღღაგან, ვან ყვენაქანგანა.
თას ნსჲ.

სოღთან. რასთ ზანღს, ჭანლ დნ ვანღარ.
ამ ქანა არბაღამაქთან, ვგა ხორხ უ.

ახმათ. მს ხანღართან, სემახ თეხხაა აზ.
ქანღარღღარ—ცათთან.

სოღთან (ყაზგან). დნ სარ ნს თენგ ყანგ.
ახმათ. (ხუდღენც).

ზოგა. ამბალთთე, ყაზენ ამს ხუდღენ ხორხ
უ, ჭანლ მა ნე 'სქანლათთ არმანგან ნოჯგ-
ღარ ბაზანღ ნანამარსთ ჭარსთეთთ, ამს ნს.
ჭანღღ, ცამან ნენ სნ ახმათ ბამარენქანა.

ზარს. რასთ ზანღს, ზოგა.

სოღთან. ო, ახმათ, ვგა ახსჯიგ ყვეღ-
ღაგ უ.

ახმათ (ანჭანარაგა). დუნან, ჰაჰაღდარ, ახს-
ჯიგ ვემან, ქანღ თა ჭეღღარ რასთეგ ჩა-
ღანღ არგესთაა, ვანღ.

სოღთან. ნს, ახმათ, ნერ ნალ.

ზარს. რასთ დნ ღე, ახმით, ნერმა სოლ-
თანმ ნნ ბაყარდთოჲ აჲ ჭეცკაუჯე ვაჲძმჭით.

ახმით. ცჲჲ, ჳნდნ, ყუსენ ჳმ, ცნთბ ღმნ
ჳნ ჭარსთებნ ძვაფუ ღმდთენმ, ესბადუთ
ნმ ნერთმქეჲ რაჲდაჲმ. (ბადენც ჭენჯე ზღ
ეარს) აზ ჳმ ყუსენ, ქსლუთ ჳნ ჭარსთებ.

სოლთან. ჳნდნ ჳლ აზ რაჲდაჲმ, ამ-
ბლთთ.

იჳმ. ყუსენ ღმ.

სოლთან (ჭმლდახე სეჭთ). ხორზ...

ახმით. რაჲდაჲმ.

სოლთან (ლმლსთენგანგაჳ); ჳგარ ბირს
სთე, ღმხნდუე სმ ვრქს.

ახმით. ჳრი. დარღმარ.

ზარს. პარტიჲჲ ისტორიჲჲ: „ღეკაბრისთ-
თე რასთად მმ ლენინჳ ღეკაბრისთთე თეხ-
ხაჲ“.

ახმით. ითთბე ხორზ. (ქსე სოლთანე
რათბ სეჭთამ) მმ ჳმ ინნ ამბალთთ თა

ქველ ცნთბ სთე? მინმ გსგ სოლთანმ
ცნთბღმრ ჳეძესთე!

სოლთან (ჭმმსთეი) აჳ, ჳე თა ქველ?
ახმით. ბარბე უ ღმ ჭარსთეუელ, სოლთან,
ძმლლუე თა ბირს რმსთბ ქბ ჭენმჭითა.
აჭთმმბ თა რაჲსომ—ჭმსთბე ჭმლგარანთ.

ზოჲ. ახმით, ინნ ამბალთთნ ღმრ ნიცე
უ: ვალაჲ, ანა, ვალოღა მმ ინნთბ ღმრ
აჭუხ ბადენც მმ ჭმლხათთ ქანენც.

ახმით. მახ მა აძურძესთამ, ქველ აცე
ჭარსთეუელ, აჭთ მნდმრთელ ღმრ, მმ-იჳ
სთაჲ ჳენნ ამბალთთე ღმრ ჭენუთ, ახხეგს
სენ ქანუთ.

იჳმ. ხორზ.

ახმით (სესთად). აჭთ ჳნდნ! აზ რაჲდ-
ღთონ სოლთანე სეჭთბ; (სოლთან ღმმბეუნე
ყუსე). სსრც-ე ისტორიჲჲ. ამბალთთმ! 20-მ
მმ 30-მ აზთე ჳელის ესთერ გზმლდ...

ს მ ბ ს რ ჳ ს ნ

ღეჭჳჲმ არხაღლ

1-ე ნე.

კლასს. ჭმრსბთეუელ დიდინგეჳთ, კულთელ
აღლვეზონ ნეუთ, პორტრეთთ მმ პლკათ-
თ. ცალღმრ პარტიჲჲე ქარბძიმ ღმრღმჭ
ზვარღ. ახვეგანჯე ჭენე. ჲ ჳნღ ეჳმბენ-
თე ბილეთთ. ჭენჯე ალგეარს ბადენც სკო-
ლაჲ ღირეჳთორ, ისტორიჲჲე ახვეგანჯე მმ
რუსხაღე ხაჲდაჲ კომისსე ჳნე. იჳნდმსმ
კლასსე ახვეგანჯენიგთ ღმღთენც ჭმსთბე
ეჳმბენთ. სოლთან ღმვე კომისსე რაზ.

მეტრე ალექსანდრე ჭერთ. სოლთან, ახმ
ჭარსთან ძვაფუ რადთ;

ქმცე აზე ჳელის პარტიჲჲე ართენღმსმ
სეჳღ, მმ სეჳღ ცალ პარტიონ ჳნგბა
ჭმჭელღმრის რაზღმარაჲ?

სოლთან (ესთეხსთ) პარტიჲჲე ართენღმსმ
სეჳღ ჳელის... (ზრვალთა ჲ სრ მმ ჭმყუს.)
ჳელის... სეჳღ... ო, პარტიჲჲე ართენღმსმ
სეჳღ ჳელის 1924 აზე მაჲე მაჲე. აცე
სეჳღ პარტიჲჲე ჳნგთე ნემც ცხზბარ
ჭმჭელღმრ ჳე აღონმ: სეჳღღმბ აბარგბა,
ჳე ჳემნ მმ... პარტიჲჲე რანყეთბ ლენინონ

არსიღთმ გსგ ქბ ბაცელის ღვეჳნ სნღ
ჭმმბა მინე ბარც ნოე ? ჳნგთბ. (ბაქასთ
კომისსმ).

კომისსე ჳნე. ჳლ-მა მენ ჳნდნ, სოლთან:
ქმცე აზე აცელ ჭმსარანთამ ფადცაჲ ჳოტრ
ჭეცკაჲ?

სოლთან (ნ მ ჳონე. ჭმყუს).

მეტრე ალექსანდრე ჭერთ. ყუსენ ღმ,

სოლთან. ფადცაჲ ჳოტრ ჭეცკაჲ ჭმსა-
რანმ აცელ 1627 აზე.

მეტრე ალექსანდრე ჭერთ. ქმცე აზე ჳ-
ლს?

სოლთან (რიზგა ყალსნა). 1627 აზე,
(იველღმრ ნეხუღთესთე).

მეტრე ალექსანდრე ჭერთ. რასთ ნ ჳ-
ღეს. (სოლთან ნეყუს). ესბად. (ახმთმ.)
ახმით, ჳლ-მა ნენ ღე ჳეცე ჭარსთან რასთ
ძვაფუ.

ახმით (სესთად). ფადცაჲ ჳოტრ ჭეცკაჲ.
აცელ ჭმსარანთამ 1697 აზე, ურადლიგ
ჳოტრ მიხაილე ჭერთე ნომბა.

პეტრე ალექსანდრე ჭკრთ. ხორზ, ესბად. (ანმით ესბადით). ხვგზდარ ყვაგ დნ, ხვგზდარ ყვაგ, სოლთან. (კომისსმამ.) ჭარსთ მა ის? კომისსუ ვანგ. ნამა.

პეტრე ალექსანდრე ჭკრთ. ესბად, სოლთან. (ტვარგ ნგსან. ახვგქანინნგთანამ) დარადარ.

ანმით (ბაცელ ჭგნჯღ ჭარსმამ).
პეტრე ალექსანდრე ჭკრთ- ანმით, ბარ ღგნ ის ბილეთ ისგნან.

ანმით (ისგ ბილეთ, არქასთ ამ, გსთან კომისსმამ). ბარ მგნ რადთუთ ძვაფუფ დლდ-თგნან.

პეტრე ალექსანდრე ჭკრთ. რავდის-მა დნ ბილეთ. (ისგ ბილეთ ამ ამ ვგნგ), ანმით, ესბად ამ ვალ ჭარსთათღლ აყვღღ ჭან.

ანმით. ზს ცათთა დან.

ნიკალაა ანდრეჟ ჭკრთ. ხვგზდარ უ აყვღღ ჭან, ანმით.

ანმით, ნა, ზს ქურგ დან. კომისსუ. ვანგ-თნა, ცამა მგნ ბარ რადთათ ძვაფუფდლ-თგნან.

პეტრე ალექსანდრე ჭკრთ (ნგლზბგ: ყალბ-სნა ანგზსთან ქოლთა კომისსუ ვანგთიმამ).. ხორზ ვანბ, ჭან დნ აქთან ჭანდღ, ვან დამ ყუსამ!

ანმით (ბილეთამ ქსსუ). ჭგცკოგ ჭარსთ: „ლენინე მალბთ ამ სტალინე არდ ბახარდ სსრკ-ე სოვეთოგ II სეფზღ“. (ყალბგ ამ ნგქსჯგნამ ძვაფუფ დლდთუ) ღენინ ნა ხა-ლბქოლთა ამ თგბთა, ეგ „ნანნიძინად სოცია-ლიზმე სარგლ თოხე, კომმუნისმე ჭანვალა-ხიზან...“

ს მ ბ ა რ ზ ს ნ

2-ე გეგ

სკოლაგ დგრდღონ. დგვან ბლასე ჭარ-სნა-ჭანსთანამ. სნ ბგნე დარღანძძონ წზხ ახვგრსთ ბანდონ. უ ხურ ბონ. ზარგნე წიკ-თნ. დარღანა ყვგსენე სკოლაძათე ცინე, უნართთ. არბაცავგნე ყაზბ-ხუღდნ ზარან ამ ზომა.

ზომა. ქვღ ხორზ დან, ნა რანსთაგ! ქვღ დისსაგ უ არძ. ნე „სკოლაგ ქართ დიდინ-გკუთამ ცანართამ ქალგ“!

ზარან. ჰაა-ჰაა, ზომა, აფუთდარ—ხორზ. ნა ამონდღგნე ცარღან ნა ზარან რაგე, რან-სულდ ხურგ თგნთაგ! ნა ჭანდაგ—ვარახ, ნა ბანსთა ვგარონ! ყვგ ნა არმისთ თალდდარ ნა ახვგრ ქარონამ ჭანვგნ.

ზომა. აბონ მანსნ უ ცინე ბონ: ჭგესთან ქასთ ასთავქვეგ სკოლა ხორზ ნგსანთითიმ.

ზარან. არჭა ყვგე, ზომა, ნა ცგთჯგნ ზონდ-ამონჯგთან, ნა ვარზონ ახვგრგანჯგთან, მახ აქთან ხორზ ჩი სკომელ ქოლთა! ვგდონ ჭარცე სთე აბონ ნა ზარანთა ყალბგ!

ზომა (აქასთ სკოლაგ რღანამ). ჭანღ-ვა, ზარან, ცგმ ცამან აქთან არანგამ ცავგნე სოლთანითა?

ზარან. რობ დნ მა ქანად, ანმით ქან უ „სგლზარინ მეღალმა“ კანდილათ ამ ამ ჭანს-თაგ ჭანღვარანთა დარ ქან რადთან ინნათავ თგნე ხორზ.

ზომა. ვგ ზონგნ, ჭანღ...

ზარან. ჭანღ მა ცგ?

ზომა. ცგნ ვამაგ, ზომა... ჩი ზონგ ამა...

ზარან. ნა ზარან დარ ანმითღლ, ჭანსთაგ ჭანღვარანთა დარ რადთან თგნე ხორზ. (უნართა ჭანსცენანამ). ზომა, ქანსე ვართ ჩიდართ არბაცავგ. ბაყუსამ ვგდონამ, ჭანდ-ღარა ცე ზალიქოთა.

სოლთან (არბაცელ ნეკარღანამ.) ამ გსთუთ სემახ დარ?

ზომა. ამ დარ მა ვამ, სოლთან?

სოლთან. ჰე, ჩგზჯგთან, ქვღ გსთე ვა ჭანღვარანთა?

ზომა. ჭარსენ დარ ნა ნა ყვგე, ჭანღ ვან-ხანდაგ ცე ბაისთუთ? (სოლთან ნა დლდთე ძვაფუფ):

ზარან. ზალ-მა, სოლთან, ქვღ რადთათ-ჭანსთაგ ჭანღვარანთა?

სოლთან. ეხხ, ჩგზჯგთან, ნგრმა ჰენგრ ბანეკარღონ აფუთდარ, თგნე ზგნამ რად-თონ მნ ჭანღვარანთა.

ზომა. ცე ბაცის ანმით? რადთა ჭანსთაგ ჭანღვარანთა?

სოლთან. ნ, ნ, ქვღ თა ამ ჭარსე.

ზომა (ჭეჭსარამ ამ აბადთ ბანდონგლ).

სოლთან. ვანდ ქვღ ნეყალგს, „სგლზარინ მეღალმა“ კანდილათ ცამან ვგდის?

ზომა. სოლთან!

სოლთან (აბადო დღეკვ ჩეზჯე 'ხსან.) იჯ ძგრდამ, ჩეზჯეთა, ახმით ჭანღვარანთა თენგ ხორზ რადითა. ჰე, ჭალა აზ დარ ბალღვრდ ნა ზონენ ნერმა, კომისს ცე თარხოხნ გსქანძან.

ზარან (გსციენქოდთა). ოხხ, ქველ ბუზნეგ დან აზ ახმათა, ცას მენ ბახეჯესქოდთა ან ამენდეთათა.

ზოა. მანან დარ, ზარან.

ზარან. ამა ვაღა ცავლენ რაცელ ვემ?

სოლთან. ჭანღვარანთე ჭასთა ამმ ჭაძერდ-თა დირექტორ და ქუსან ვათამ. თაღ რა-ცავქანი ახმით დარ.

ზარან. ზღ-მა, სოლთან, ვაღა სეხხასთ ახ-მითე ბალლიც?

სოლთან. სეხხასთი.

ზარან. ვაღა არჭა, ნა ახვერე ყათარან! (ციენ ქანენცი.)

სოლთან. ჰამ, ჰამ, ჩეზჯეთა, სეღზარინ მეღად რაესენ ყათარ ყვეღღაგ უ!

ზოა. ყუს-მა, სოლთან... დავან ზალთიღ ახმით. (ცეღარ ზალენ მა და ჭანდღედი, ჭალა ჭასსცენა ავეღღა ქაღართე). ჩიღართა არბაცავე.

სოლთან. ახმით არბაცავე, ქასუთ-მა, ჩეზ-ჯეთა, ცე ხუღანძასთ უ!

ზარან. ქვენან ვა ხუღანძასთ, ქაღ ამა ახვერე ყათარ უ! (ქასენცი ახმითმა.)

სოლთან. არემბახსამ ვამ ანმ ბაქსამ.

ჩეზჯეთა (ივამ). ხორზ! (ავღღესთე. არბა-ცელ ახმით).

ახმით (ყალძაგა). ო, ბუზნეგ, მან ახვერ-განჯეთა! (არბადო ბანღონეღ. ყვეგე წიკთე ზარენ.) ეხხ, ახმე მონ ნიქვე მა სქოდთა მანეღ. ალცე დარ ციენ ქანე: მე 'მბალთობ, არძ, მარღთა, აზ დარ—სემ. ჭალა მენ ვაღ-დარ ცეღარ მან ზარღა ვენგაგ ქანე. (ჭაყუს) ატეგ უ, ზენ მენ ვეღღის ახვერქანენ ნამ ნე 'სკოლა ჭავენ, ჭალა ვეგ ვაღდარ ჩეგელ უ ნა სარობარ ბასთან ან ლეგვადთა ჭიღენან, ამა ვეგ თეხხან თა ყავე ნოჯე დარ რაჰამ—ახვერე ბარზანდღ, ცამა თაღ-დარ ახხვეს ჭავენ მან რაეგვერან ბასთან! (ან ცასთ ახასთა და ალგეარს) ო, მან რაეგვე-რან ხახთა! მან ჭანდღ, ცამა სემანან ვონ აქავე, ჭერთ, ცამა ვენ ბაჭიღონ ვან ლე-

გად. (სოლთან ზოაეგე კუხეღ ზაცე, აქთამაჰ-დან არბაქანე).

სოლთან (საბერ ყალძანა). ვართან ჰე, ბაცუ ამე ხასთაგ, არჭა ეგენ რაქან. (ჭავალთა ზო-აეგე ანა ჭეზღანხთ).

ზოა (ნა ვანდღე ხასთაგ ბაცვენ ახმითმა-ამან ბალავეღე ბალასე ვეკონ.)

ახმით (სციენქოდთა, ახინენმარე.) მე ბალ-ლიცი ქაღ სეხხასთ ვეძან?

ზოა (საბერეგა). თაღ, თაღ, ახმით.

ახმით (ჭაზღელ ნამ). ქაცეღ დან ვეგა? (ავეღ-ღთა და, ჭეჭანარმე). ზოა, ბახათერ ქან... ნყალ ნა ვეღღან... ჭალა ცამან ივენეღ დან? ქამ გსთე ანაბლთთა?

ზოა. თაღ არბაცავესთე.

ახმით. ამა ღე თა?

ზოა. აზ თა... ზეღთონ, ახმით, ამ ქან დან, ამან...

ახმით. გსბად ვალ. (გსბადღესთე).

ზოა. ახმით, ჭეცყავღდარ დენ გსთერ ზარღიეგ არჭა ქანენ, ქან რასეგეხთღ ნან ჭას-იეაღე 'ხსან... ჭალა ცამან არაგეგე ცავეს ხნაძარმა?

ახმით. ცე თაღ ქანონ ხნაძარმე დარ. ნერმა რაჯე უ.

ზოა. ქველ ცე თაღ ქანეს. ქვენან დან-ჭანდღე ახამ ციენ ხაბარ დან ვარზონ ნეგაარ-ჯეთან თაღდარ ჭეყუსენქანენ?

ახმით. რასთ ზაღგამა, ვეგ ციენ ვეღღაგ. უ, ჭალა...

ზოა. ჭალა ცე?

ახმით. ცე ქვე ზაღამ, ვაღ ნერმა ნიეღ სა-რანთთამ ხორზან, აქთამაჰ ნენ აგარ ქაღ ქან-ენცი.

ზოა. ამა ვაღა ქან?

ახმით. მან ბალლიცი ქვე სეხხასთ ვა, ვაღ.

ზოა. აჰ, ამა ნამა სეხხასთ დან ბალლიცი?

ახმით. ნამა.

ზოა. ამა ვაღა ქაღ სეხხასთ ვეძან?

ახმით. რასთ ზაღგამა, ზოა, ვეგ სეხ-ხასთამ ნერმა ბირა ყავე.

ზოა. ომე ქველ ზენ ზაღან უ დან ბალ-ლიცი ნომ. ავი ეგენ ზაღან დარ ნამ?

ახმით. ამა და ზაღენ ცამან ყავე? ქვე სეხხასთ-ვა, ვაღ ან აღამ დარ ჭეყუსენსთე.

ზოა. ხორზ ვაღა. (ჭასაბერესთე).

ახმით. ყუს-მა, ზოა. ასთავქქეა სკოლა ქიათი ჭანა, ჭანა ნერ თა ქანამ ჭანდ ქანეს ახვარქანენმა?

ზოა. მანბანდ ღარ აა ბასთონ ნამა ზო-ნენ.

ახმით. მანმა გავსა, ჩეზჯეთ ზარღამა ჭეღღარ ცავე მედიცინა.

ზოა. მანან მ ზარღამა ცავე ახვარგანავჯე ქვესთ. ა ზარჯენ ნა რაზუა საბით, ნ ამონღჯენ რუხს დუჯე ახსარჯენ ჭასივადღ.

ახმით. ითთავ ხორზ, ზოა, ა ზ ანა ვეა ღარ ზედთონ, ქაა ვარჯეს საბით. ესთაა მ ნავ როზ ვეა ღარ, დე სკოლავე აძუღღარ ქაა ქვესთაა საბითიმ, პიონერთე ცავე ხის-ღარაა მამ და ჭანდღ, ცამაა ესუაა სოვეთონ ახვარგანავ.

ზოა. რასთ მ ბამბარსთაა, ახმით. ბუზ-ჩეღ!

ახმით. მამ ჯად ქვედ აწყალ და, ა ზ თა ცამა თერენ?

ზოა. ვემან ა ზ ნიცე ზონენ, არგომ ღარ აა ნა ქანეს.

ახმით (აქალგასელ). ზოა, დე ვარჯეს არა?

ზოა. არძ თა ჩი ნა ვარჯე? ჯალდაღარ თა ნა დუჯე, სოვეთონ ირგსთონე არძ, ნა ხობასთა, ნა ქანითა სეგას ღარ ზავრონ ბავარჩინავ ესთე.

ახმით. ვემაა ახსეზონღარ ცე ვემან. ახვარ-ღარ ვარჯონ ხანთე ისთე ნოვაა ქვე რაბა-რავ ქანე, ვად ვემაა ხეჯღარ ცე ვემან. ქუს ღამა ლავად ქან ნა ხანთან, სა ხანა, სა ახსეჯეძინანთე სენ არ მამ ირთას. ნამა ვავსა, ხეჯღარ ბალლიცან ვანან ნა!

ზოა. ა—ა, ჯად ვეა და ბალლიც? აძუხ უჯელ საღას ქანეს?

ახმით. ჰაა, ჰაა! ვეა უ მ ბალლიც! მამ დე ნა ვარჯეს ახამ ახვარად?

ზოა. ვარჯენ ნა ხანთა, ვარჯენ ნა ბასთა, ვარჯენ ნა რუხს დუენე. (რადყვესთ ზარჯენ. ზოაა აა ცასგომ ამბარზთა მამ ალღელ, ახ-მით ზოაავე ჭადღელ ქასგამა აზაღ მამ ყუხე ზარავმა:)

ვეჯონგად, ვეჯონგად, ცე ხორზ და ნა ბასთელ!

სავჯონ ხურე თენავ, ახსეჯონ და დე! ჰე, ვეა თეხანა ამონ ნა ჭალთარ ხალარაა ნა ჭათავან არაჲ ცეთიმ ზადღ!

ახმით. მა ხალარ ჭასივად. (ქასე ჭანს-ცენამ მამ ყალძავაა ძურე.) ო, სოლთანი! (არბაქალღესთე ჭასივად).

1-ავ ლაფფე. ახმით, არაჲ დენ ქანამ დე 'სეჯეხთეთე თეხანა. (ცინ ქანენცე ახმათელ-ისენცე და კუხ.)

ახმით (ყალძავაა სენ არაჲ ქანე). ბუზნეგ, ბუზნეგ, ხალარ ზამბლოთ!

2-ავ ლაფფე. ჰაათთ, ჭასივად, ამონ ნე 'ვჯონგად ვალახიჯე სთერ ბონ უ!

1-ავ ლაფფე. ხორზ აა აელ სემბალძეს-თამ!

2-ავ ლაფფე. ჰე ჯად ზარავ მამ ქაჲგა, მამლოთარ! (ქაჲგამა ახნი ცათთა ქანენცე. არ-ბაზლორთა მიშა.)

მიშა. მამლოთა, საბერღარ! (ჲაყუსესთე). ახვარგანავჯეთ ნამ არბაცავენცე. (არბაცედეს-თე დირექთორ, პეტრე ალექსანდრე ჲერთ, კომისსე ჯანე, სიმონ მამ არაჲ ქანენცე ჭა-სივადან).

სიმონ. ნა ჭასივად! ამონ სემას ქასთ ჲეს-თეთ ასთავქქეა სკოლა მამ ცაჲთ ხისღარ ახვარგანანდითამ. ნა ახვარგანავჯეთ სემას სუომელ ქოღთოა, ბაცამღთოა ვენ ჭანდაე ცარღამ, ახვარამ, მამ თა ჯ ამონ ჭანდა-რასთ ქანენცე ყალძავაა. ბუზნეგ ვე 'ფფათან ღარ, ხალარზმად ახვარგანავჯეთ! დე თა, მამ ყაბულ, და დარღღარე ახვარე ღარ ცე რასეჯეხაა, ვეა ბარცე ამონდ და ჯად!

პეტრე ალექსანდრე ჲერთ. არაჲგონდ უ, სიმონ! და ჲერთ ახმით ნე 'ფფათან ღარ ნომ სქოღთა, ახვარე ყაათარ უ.

ნიკოლა ანდრეჲე ჲერთ. მამლოთამ, რასთ უ, მას ამონღჯენ დუჯე ცარამ. მამ ბონაა-ბონ ხეჯღარ არაზამ ნა ცარდ ნა პარტიე, ესთერ სტალინე რაზამენად ბენ ცავამ კომუნისიმე ბარზანდთამ, ნა რაბასთ სკოლათე ყომელ ქანამ ნოე მამ ნოე ჭალთართამ. ველონ რა-ზუნცე მამ აქქეა ბენთ არენცე ნა ბასთავე ხისღარ ახვარგანანდითთე. ამონ სემას ღარ ჲესთეთე ჯა ახვარ, მამ ვენ ჩარაჲ ქანენ. ვა-ლახიხ ქანუთ ჯა დარღღარე ახვარე ჭანდა-გელ... ნა ახვარე ყაათარ—ახმით—ცავე მას-ქვემან ახვარქანენმა. ვეა უ მასან ესთერ ცინე ყვედილაე. (ცინე ყართა, მამალდ, ახმათელ ცინ ქანენცე.)

სოლთან (იჯ ჲარს ალავჯელ, ახნიცან). ოხხ, ნერმა მამ დენერ ბაყარღთა, ქაა ხიცან ქოღ-

თონ მს ხორზ ნმბალთთაჲ. ახმით ახვგრე ყაათარ უ, აზ თა?..

ნიკალა ანდრეჲე კერო. მახ ნეჲეს ის, ქველ ახმით მან ახვგრე ჲაჲვლე ჲაჲსთა რეზ-ლახძან მან რაჲვეგრან ბასთამ ამა ქუსძანი ნან აღმან, მან ზონენალ დლდთან მან რა-ღვეგრან ბასთან! ნან ჲაჲსივალ, არჲაჲ ვენ ქანენ! ნოჯედარ ესთერ ნთესთეთან ვანთ ვან დარდლარე ახვგრე!

ყალახთან. ბუზნეგ, ნიკალა ანდრეჲე ჲერო! (ცინ ქანენც. სოლთან თა ანკარდამ-ანკარდარ ქანე).

პეტრე ალექსანდრე კერო. მს ვარზონ ახვგრქანინებთ! ქან ზალენ ნა ყანე, ვეფუთთ ახვგრ ივლვეზონან ნან ჲესთუთ, ზანამ: დგვ-ჲან ხორზ ნმეარე, ახმით ამა სოლთან. ველონ ქანლ მან ხალართთ სთე, ვანდლარ სეფსან ბირან ხიკანძინალ ის: ახმით ნან ჲაჲლალ ახ-სანვაჲ-ბონან მახივლ ქუსენან, ახვგრქანენან, ამა ვენუთ?—ახვგრე ყაათარ ესსი! სოლთან თა ჲეგლდარ რასთაჲ სანჲათა ძალღლე, ამა ვეგ დარ ვენუთ. ჲაჲლ ვან აზ ალქანენ დარ არჲაჲ ქანენ ვან ახვგრე ჲაჲვლე თეხანან. (ახ-მითმან). ახმით, დე თა უ ყარუჯენდარ ამა ჲასარუჯენდარ. მაქვე ჲათარს ახვგრე ზენ-ძინდლთაჲ. ქანლ ისთავლ თეხსაჲ, ვან ჲესს მახმან! ახვგრ ქან ამა სეხხასთქან დან ბალ-ლიც, ახვგრე ყაათარ მახან ნეფუთან დარ ქანლ უ.

სეფუთ ივან. ბუზნეგ, ნან ვარზონ ახვგრ-განანე!

ახმით. ბუზნეგ, მან ხალართთ! ცეკლენ ყვამ ვამ ცევეთთოჲანე, ქანან ახვგრე ყა-ათართან, ახამ ამონდღენ ცარლ ქანან ის! ბუზნეგ, ნან ვარზონ ყომეღგანეგთა, მან ნე-მარუგთა, მე მბალთთ! აზ ძერლ დლდთენ, ვან ჲეგვალ ვენ ქან ბაჲიდთენან: ვეჲენ დარდლარ დარ ახვგრე ყაათარ!

სოლთან (ახმითმან ყუსგამან). ბახათერ ქან-ნუთ, ხორზ აღამ. (ჲაყუსესთე). ნერმა მენერ

ბამბარსთონ, ქან სანჲეთონ ვანდლე მან ზენარლ რასთაჲ. (ახსარუჯენან). ჲაჲლან აზ ძერლ დლ-დთენ ვეფუთოჲ რაჲ: აფუთთ მან თეხთან რათ-ძენან ამა აზ დარ ამან ჲასთამან ნალ ჲახი-ცან ვეჲენან მე მბალთთაჲ, მან ზენარლ კოლ-ლეჲეთივან. (ციენე ყართა, ამაჲალ, არჲაჲ ქან-ნენც სოლთანან).

ნიკალა ანდრეჲე კერო. მახ ანყალამ ქან-ძესთამ ვეფუთოჲ ნოგ ჲანთესთეთან. უთ ლენინ—სტალინე პარტიეჲე ავანქვეგნ ჲერთ-თან! ვერენ მან, ამან ჲასთამან დარ ქან ვეჲეს-თუთ ნან რაჲვეგრან ბასთაჲე აქქაჲ ჲერთთან!

სოლთან (ჲალძაგამ რალავკელ რაჲმან ამა ნეზჲარგლ).

ვას ანუს ბონთე ცარა
სტალინ—ნე სთერ გენი!
მახან ვეგ—ნან ცინ, ნან ცარლ,
ვეგ უ მახან ლენინ!

სეფუთ ივან.

ამონდღენ ხურ ნამ ქანე,
ვაჲამ რუხს ჲანდაგელ!
აბონ ზარუგთა ქანან
ნე სთერ საყ ჲათაგელ!

ახმით (ბახეზთ სოლთანე ჲარსმან ამა ზარე):

ხურე თენან ნამ ქანენც,
სნოგი ნერ ნან ბასთა.
მახიმან ნერ ცინ ქანენც
ვარზონან ნან ხახთან!

სეფუთ ივან.

ამონდღენ ხურ ნამ ქანე,
ვაჲამ რუხს ჲანდაგელ.
აბონ ზარუგთა ქანან
ვარზონ, საყ ჲათაგელ!

ს მ მ ა რ ზ ა ნ

ცხვრბათო ივან

მ ზ უ უ ა რ ა მ ძ ს ვ ვ ს დ ჯ

ამერიკადაგ ზანქუსაჯღ ბარამ

„ვე 'სთერ თებ, ვნ ცარდლადთაგ—ამერიკა,
ვარზუთ ვდ ვახი უღაჲ ჭგლდარ“—
ახხმ უ ჭაშისტეთე პოლიტიკა,
აქთა ნენ ქვე ჭანჭურენც ნერ დარ.

ტრუმენ ვად, ან ყუზთთან სნ ყვეღეთ
'სთე ხსთელ, ესთილენელ არმსთ...
არაზენც ყასთა ნამეგ, ხნცინგარზონ,
ნალ აქსანღ. დოლლართაჲ სნ ცასთ.

ბეზნარსთამ ზენძინლთა, ჭედამათთა,
სავ ქვესთე ესუმალი ნა ზახხ.
აღამე თარილად ვად, ცასთე სეგთაჲ
დოლოაგ ჭანცი ნა ცარდ, ნა სარ.

ურს ხნძარე, ვართა ჭე, ნა მარჯუთა
აღამენ სნ ცანსეგთაჲ აქსასთ.
ქუსანმ მახ ვადლარ, ქანამ ნა ზარჯუთა,
ვარზანმ მახ რასთძინადან ან რაზთ.

ჰ, ჭანლ ქვეღ ყვამ ვარზანმ ახამთე,
ჩი ნა სურე რაჲგვარან ბასთაჲ?
ჩი ცადღე კორეაჲგთე, ნა ხვეზნთთე—
ქუსჯღთე, ნა ძელლანთე რასთაჲ?

ახამ უ აგრესორონ ამერიკა,
უღსოროთე, ლანგმარჯეთე ბასთა.
ჩი 'სქოდთა აფუთთა ან თებ, ან ტენიკა
ნოგ ხსთიმა,—ქანეგ ნერ დარ ცათთა.

ზონამ მახ, ნერ ბამპარსთამ ბასთონდარაჲ-
ქუსანე თალდ ქანა ათონძან ან ბასთ.
ძელლანთე აქხარჯუთა ლათერაჲ
'რცაჲგვქესთე ნა რასთაგ თებთაჲ სასთ.

ზონამ მახ, სარიბარად, რასთძინადან
აე 'სთერ თებ—ნა რუხს ამონდ ქამ ის.
ზონამ მახ, დუნეთე ხურ ესთერ სტალინ.
არაზე ჭიღელადონ ცადის.

ნეგრ ჩეზჯღ ბარამ

დელა ბულძე ცონგელ აბონ
ასკეგეთოჲ მინან მნ ზარდა,—
ავგლდაჲ ლაჲვე მნ ვარზონ,
ვემან ჭეხალდთოჲ ან ჭანდთა.

ნიცე განეგ ველ ბენთონდარ,—
'რამსთ ჭიღელადამჲ ქან სილთი.
სავ ნეგრ ცარგანსაჲ როგდარ
ა-ბასთელ ვანდონან თახთი.

ო, აქხარაგ სერდ, ლანგმარაგ,
ახხოსჯენ ნა ველ ვნ რაზე.
'ეზონგ ლანფუუ, ზადუთ, მნ დარაგ.
ბალაჯელ ცამან ის ავეღლ?

ნერ ჭიღელადე ბალჯუთთა-
ვინთაჲ ალე რან ქვე თახეც.
ვეღონ დუნეთე ძელლანთან
ნეჭს, სარიბარად ქვე ხსსენც.

ვეღონ ნე 'რცახსძესთუთ, ზონუთ,
სთე ლანგმარჯეთაჲ თებჯენდარ.
ალე რაქანდე თებხანა დარ
ძვაფე ქვე ლანდძესთუთ ნა რაზე.

მა თეხს

ახანსთლონე და ნემმარდთოა,
 მა თეხს, მა მით ქან ნფეფენდარ.
 ახხოს ამ არმასთ არხასთოა,
 ვჟა ქაა რასილთი ქვესთურად.

ვჟა ქაა ესტერდთა და ბართელ,—
 იჟ აქაძე მეზღ ნა რაჟსთა,
 აქთამაჟ ქვესთა ვჟა ნავჟელ,
 ცარდელ რუხსძინად ნა ჭედთა.

ო, ზეზონე ლაფფუ, ბენთონდარ
 მა თეხს, მა მით ქან ღა ჭედელ.
 უ თეხეჯენ ამა ვანდონდარ,
 ცაჟ ხანთანძარაჟ გზნაჟთ!

თოხ—ჭიღელადელ ზმზონდა,
 ‘რცელი დე ‘ნამონდ გზნაგან.
 რაზმა, ნეგროთა, არგომა,
 ცომ ჭიღელადელ ღგორლონმა!

ნა კამანდირ

ცელესთამ ხანთონთიმ რაზმა,
 ქარზ დემგა ნივლთა ვგარონ.
 მითე ვარაგმა ნეხსთესთამ,
 ბაეზარსთაჟ ბირაჟ ჭედამბონ.

ვალენმა ‘ზნაჯე აქსაღთა
 ‘რთეხსთესთე ნაღე ქარაჟ როგაჟ.
 ვედონ ღაგარსთოა მანგარდა
 რაზმა ხანცანგარზ იქთონგაჟ.

ნა კამანდირ რაზმა ღაჟვედის,
 ნა გარზთა გსრამექოდთამ მახ ღარ.
 და რიჟე ესთერ მასთ ახსესთი,
 ჭანსთამ ნა ქოდთა ვჟა კახცაჟ.

გზნაჯიმ ქარზაჟ ხაცელი,
 ცხანარ ზენგაჟ სალ ზახხ ღარ თადი.
 სანლაჟ მით გსყულონი დარდელ,—
 ჭედღეზნაჯე თუგაჟ ესმლი.

ჭანცაჟი დახანდაჟ ღარ თოხე
 ნა კამანდირ მახან ვანწყალ.
 და ნეხას ნერმა ღარ გზნონაჟ
 ხანსთონთე ზარღთე ქვე ღაჟვე.

ჭანსთაჟ ნეხას ცინგანგა ზალთა:
 —,მა აღამ, მა ზენარლ ხანსთონთა,
 ჭანდღელ მა ვალახიზად ჭენენ,
 ჭანდღელ მა ბერლინმა ნეცაჟვენ.

ბარზონდარლ მა სისუთ ვალამა,
 არცაჟუთ ხანსთავდარ, ამბალთთა.
 მა ვარზონ, მა ზენარლ ბანსთამა
 აჟ აქსონ, ჭენონ ნა ხანთაჟ.

ვჟა სისთამ მახ ვაჟთოდ ნა ცანგთელ,
 ჭალგანსელ ნა სახართამ, ხანთამ,
 და ცანსთაჟ ახასთა ჭანთელ,
 სთამ ბაქასთ ნა თარგონდ ცანგამთთამ.

ჰე აქთამაჟ საჟ ზარღ ბანცად.
 ვჟა აბონ ქაღ მახიმ ნალ ის,
 ვანდარ ნამ და ჭალგონდ ქვე სიღელ
 ესთერ ქვესთ, ჭიღელადამ აბონ.

მამითუ გივა

დისსაჯუ ღურენ

(არღვთათ სეგალათთან)

რაჯუ ზამანე ზახხ ივგაე ლნგთე კუხე ვე-
 დი, ამნ ინნათან თა აფფენდარ ნა ვგდი ზახხ.
 ფილომან დარ ნა ვგდის ზახხ ამნ თენე მ-
 გვერ ცარდ ქოდთა და ბინონთიმს. ვგდის
 გენ ივ ჩეზე ამნ უს. და უს ხვერდის ბაბა-
 ლე, და ჩეზე თა ნინა. ნინაჲლ ცვდის ასთ
 აზე. ვგა ეე 'მბალთთამ თახუდე ქოდ-
 თა, ვალდადარ თა ყაზნეგ ვასიკოჲე ჩეზე
 ელენამს. ელენამან ვგდის ბირა კაბათა,
 დაბერთა. ელენა-ივ ხუდთი ნინაჲლ. ფილო
 ქვესთა ვასიკომს. ცე-ივ რაჲსთა ქვესთე
 მეზუნან, ვგა ჲენ ხარინაჯუე ჭაგ დარ ნა
 ქოდთა და ბინონთინან.

ივ ხათთ ფილო აცვდის სახარმს. ჭანკვე
 ბახარე დლმამს, ამნ ძე ცენს ის ვაჲაჲე, ჭა-
 ლ ფილომან ხეცა ქამ ის... არმსთ ამ ის
 ივ სომ.

—ივ ხათთ აზ დარ მს ჩეზე ნინაჲან ისთე
 ქვე ბალხანინ, —ზალთა ფილო. ქასე ამნ მანა
 ღურენთან არაზნე რაგვრდთა და ღურენთან
 ხურმს რაღაჲ. ვგცე ღურენთან ვგდესთე ნე-
 აფთელ, ცახართან ქალდთოჲე, ზარდა სან
 ყაზელ. ვალენამა დენ ვასიკო დარ ქანკადარ
 არბაცელ ამნ ღურენთამ ქასე.

—აჲ თა ცამან ბაზნე, —ზალთა ვასიკო ივ
 ღურენამ ამნ აჲ ფფარსთა ივე 'რდენ. ფილო
 ბაქსთ ვგცე ღურენამ ამნ ახი ნემარე
 ზალთა:

—აცე ღურენე არ ჲენ ქვე ვაიდ ხეცა.
 ფილო ღურენსისთა და კუნამ ამნ აჲმ ქასე.
 —ბალხან მს, ფილო, ჭამომ ნა ჭანქანძე-
 ნა, —ზალთა ღურენ ფილოჲან.

ვგცე ნეხას ფილომს დისსაჲე ჭანქასთის,
 სისთა და სომ ამნ ბალხანდთა ღურენ. სხასთა
 ფილო ღურენ სახიმს ამნ და ნინაჲან რადთა.
 ნინა ღურენელ ჭანქინქოდთა, სთამ დონ
 ხასგენმს აცელ. ნინა დონ ქვე სისთა, ვალ
 ვართან ვასიკოჲე ჩეზე ელენა დარ არბაცე
 და ნოჲე ზლხან ღურენიმს.

—ვართან ცე 'ვზარ ღურენ ის ნინამს, ხა-
 ხა-ზა, ზალგა, —ხუდგამან ზალთა ელენა.

—ნა დნ ჭარსენ ვგამა! —მასთჲან ზალთა
 ნინა ამნ ქავეგ სსელ სახიმს...

—ცე ქოდთაჲ, მს ყაბულე? —ბაჭარსთა და
 ბაბალე.

—ელენა მეღ აღმე 'ხან ხუდთი, ცე
 'ვზარ ღურენ, დამ, დენ ის...

—მა ქუ, მს ხურ, ჩიზონე, მახამ დარ ცე
 ამონდ ქასე, —ზალთა ბაბალე ამნ და ჩეზე
 ცახსეგთან ასარქთა და რაზდარანამ. ნინა
 ღურენ სეფეყ არანსთაჲე ბაგვრდთა.

რაჲსომ ფილო ნინაჲან აფთა ზალე:

—ნა ნოჲე ღურენამ მა მეგ დონ ავარ,
 ნინა...

ნინა ღურენ რაჲსთა ამნ ძე ვარქოდთა
 ავკვეზამე.

ქასე ფილო ამნ აჲმ დონ ჭანქასთ სერხ-
 სერხიდ. ანეზთა ძე ამნ ზალთა:

—სან ძე ქვე ის, ნინა, ვალ დენ ქან ვგდის?

—ნა, ამნ ძე დესონ დონ ქვე სხასთონ, —
 ძეფთე რადთა ნინა.

ქანენცე ღურენამ სან, ამნ ძე ცას ჭელდარ
 ქანენცე, ვგას ჭელდარ ქანე, არდამან ქვე
 ნეხანცე ვაჲე, ვალ თა ბაჲჲე ვაჲე, ვალამ
 ჭანსთამან ფილოჲე ხნძარე სან ვალ, ცას აჲ
 ყვალ, ვგამს, ვამ დარ ძე ქოდთა. აფთამამ
 ჩესეგოჲა ზლხანდთოჲე, ცე სან ყვალ, ვგა. ბალ-
 ხანდთა ფილო ნინაჲან ამნ ბაბალეჲან დაბერ-
 თან ამნ კაბათა.

ყაზნეგ ვასიკო დისე ბაჲფედის: ქანკა
 არენცე ფილო ამნ ბაბალე ვგცე ნოჲე ძაქვითა?
 ვალ, დენ, ვასიკო აცელ კულბადან უსამ ამნ
 ჲენ აფთა ზალე:

—ცამან ზლხანენცე ფილო ამნ ბაბალე უთჲე-
 ფთ ნოჲე ძაქვითა, ვგა მეგ ყვამს ზალა.

—ხოროჲ, არკუ მან ინნამონ ამნ დენ აჲ
 ზალძენან, —ზალთა კულბადან უს.

კულბაღზე უს ახი კვლავ აქსონ გსქოდ-
თა, ამა ყარზგა-ყარზგა ბაცელ ფილოთამ.
ვქმ თა ვლ ნინაჲ მდითამინ ნიჩი ვქლ.

—მა ცასთ ახარაჲ, ღონ მა მენ ავარ, მა
ქომ ნეხხუს, —ზალთა კულბაღზე უს.

—რაჲ, აზ ღენ ღონე ბასთე სსნ აღარონ.

—აჲ ვენ სსნ თა ქამ ვქლის?

—ის ნამ, ბირა ნამ ის, აცე ღურენაჲ ცას
ჴელდარ ქანაჲ, ვგაჲს ჴელდარ ქანე.

—ცე ხორზ ღურენ უ, ცე!..

—აჲ ვენ ქამ ვქლის?

—ვეღის ნენ, —ძვაფფ რაღთა ნინა.

ვგა ჴანსთა კულბაღზე უს ვასიკოჲან აჴთა
ზღე:

—სა ღურენ სენ ბაჲს: ვგა უ სს ყანუნე-
ძინაღ. ქლ ვგა ღნ კუხთე ბაჴთა, ვლ მანან
არჴათა ქანძენა...

ვასიკო ნეცეღის ფილოთამ. ფილო აჲ
ბაბაღე ქუსენამ ვქდესთე, ხნძარე ვქდის არ-
მასთ ჩესელ ნინა.

—ვლან მა ნახიმ სვია, ნინა, აჲ ფილოჲ
არღამ რაჴან.

ნინა ვლანამ ქვეღ ჴეცე, აჴთა ვასიკო ბა-
ცელ აჲ ღურენ ან ღნღარე აქოდთა აჲს ან
რაღეღთა. სხასთა ან სხიმამ აჲს ცინაჲ მალე-
ზრემბერღ ქოდთა ან ბინონთე აჲს სენ
ზალთა:

—აზ ვენ ნერთაქქა ღისსაჲ ჴენენქანძენან.
არქოდთა მიღბელთე, ხუღეგან ღურენან
აგვეგანამ სურხ სანე ბასთე ღონ.

—აჲ ღონ ქვე უ! —ზალთა ვასიკო მასთეჲ,

—ჴეცე კულბაღზე უს მს ჴეჲსაჴთა!
აბადთი ვასიკო ან სირაჲ ბანელ აჲს ჴათაჲ
ათახთ კულბაღზე უსამ.

—ღნ სინაჲ ღან?

—ცე რეცდის?

—ვეცე ღურენ უ ხვემითაჲ ღურენ!

—აჲს ძე ჩი რქოდთა?

—მანანდგ! —თეზანგაჲ ძვაფფ რაღთა ვა-
სიკო.

—ო, აჲს ვლან ვგა ვქმან აჴთა უ... აცუ
აჲს ნინაჲან ახი ღარ რაღეღ... ვგა ან ცურე
ქვე ვა, ვლ ანღარ ღურენ ვქძანის, —ზალთა
კულბაღზე უს, ან საჲ-საღი ღლსთეჲ არჴ-
გვთა ან ურს ნეხელ ბარზონღ სისგამა.

ვასიკო რაცელ სხიმამ. ჴანძერღთა ან
ჩეგე ელენამა აჲს აენ აჴთა ზღე:

—ნინაჲ სქან აჲს ვართა სერხ ჴათეჲჲ
ართონთ...

—ქლ მა ვალთა ისგამან ჴათეჲჲთა თო-
ნენ, მახიცან ღარ მენ ქვე ნს ვაძე თონენ, —
ზალთა ხინემარ ელენა.

ნეცეღელ ელენა აჲს ნინაჲჲ სქოდთა, ღეჲ-
ვა ჩეზეჲჲ თონენეცე ჴათეჲჲთა. ნინა ცე ზელ-
თა, მავერ. ბასაღთოჲ ან სხიმამ აჲს ჴელ
ნეჴქანღელ ღვარ სეხეღთოჲ.

—აცე ღურენაჲ სან ქან, ქანწოდ ღნ ამ
ღარღენან, —ზალთა ვასიკო ნინაჲან.

ნინა ქანე ღურენაჲ აჲს ძე სანე ბასთე
ღონ ცეჲ.

—ბად ვლან ამ, —ზალთა ვასიკო აჲს ღვარ
ჴიდარ სეხეღლთა ნინაჲჲ.

ნინა სთავღ ცასსეგაჲ ქვეგნ რაღღლთა. ვლ
ენ ღურენ აჴთა ზღე:

—თარსგა მა ქან, ნერთაქქა რუძენე ბა-
გომ ვქძანის აჲს ღიძეჲ ქან არღეგან.

ჩესელ ჴანსთაღარ რუქენე ბაგომ. ნინა
ღურეზელ ჴანსაღდის აჲს რაღღდის.

ვეღის თენე თალენე, ჴანღ ღარღ ჴეცაჲ-
ღარ რუხს ზენდის. ნინა ცევენ ბაღღღლთა
ვეცე რუხსამ. ან კახთე თუგ ქალღის, სეხ-
ხორმაგი, ბაჴაღღლადი, ჴანღ ვლღარ ცე-
ღის. ბირა ქვე ჴანცეღის, ვლ ბახსეცე იჲ
ხნძარე ცურამ. ბახოგენამ ქვეღ ყავეღის

ღვარ, აჴთა ღენ ღვარ ანანღე ბაგომის.
ნინაჲან. ან ზარღ სყლძეგ, თარსგა ღარ
ქოდთა, ჴანღ ახი ჴიდარ ღარღთა. ხნძა-
რე კულთა ვქდესთე ქანსანაჲ, ან ცარ ღარ

ვეღის ქანსანაჲ. იჲ უს ძე ბადი, ან ვლან
რასულღ ძაჲმითა, ან სარე ყვენთა ურს მი-
თე ყაღენე ზეგან. უს ნინაჲჲ რაბადე ქოდ-
თა აჲს ან ჴარსგ, ქამ ვქდთა, ზღეგ. ნინა
რაჴერღთა, ვასიკოჲან ქვეღ რაღღღღ, ვგა-

კულბაღზე უს სესთად აჲს იჲ ღვარ ბაქოდ-
თა. ვერღღღღ რაცდის ართა ჩესელ ჩეზეჲჲ.
ჩეზეჲჲთა ნინაჲჲ ბაქოდთოჲ აჲს აენ ქარძენ

ბახარენე ქოდთოჲ. ვგა ჴანსთა ჩეზეჲჲთა ნინა-
ჲჲ სხევესენექოდთოჲ სან ცურა.

რასომ ქვე სესთადღსთე, ვლ ჩეზეჲჲთა
სახი ახსადთოჲ აჲს ახოდან ქვე ბახორღთოჲ,
ვლ ნოჲჲ იჲ ღვარ ბაგომ აჲს ძე რაცელ
იჲ ღეგ. ვგა ვღღ ბარზონღ, ვქმან ვქდის სა-
თეგ საჲ სარე ყვენთა აჲს საჲ რიხითა, ვეცე

ღეგ ნინაჲან სუღღღღ ზალთა:

რასომ ქვე სესთადღსთე, ვლ ჩეზეჲჲთა
სახი ახსადთოჲ აჲს ახოდან ქვე ბახორღთოჲ,
ვლ ნოჲჲ იჲ ღვარ ბაგომ აჲს ძე რაცელ
იჲ ღეგ. ვგა ვღღ ბარზონღ, ვქმან ვქდის სა-
თეგ საჲ სარე ყვენთა აჲს საჲ რიხითა, ვეცე

ღეგ ნინაჲან სუღღღღ ზალთა:

—თარსგა მა ქან, ვასიკო ვა თუხიამ ნალ მარძან.

ნინა სცინ ქოღთა, ჭანლან ნიცე ზალთა, ვარმასთ ვეცე ლანგა მჰუხ ქვე ქასთაიღ, ვეა და ჭანდღელს.

ვეა ჭანსთა ვეცე ვართ ჩეზჯე ნინაე რა-ქოღთოა. ყადე ქარონმა ქვე ბახნცეც სთე, ვალ ვა ბაქარსთოა:

—ნერ ჭანდაე ბაზონძენა?

ნინა აქასთ ვამ ზალთა:

—ბაზონძენა...

ნინა სხხიმ რეცელ. და მად ბაბაღეფე ქეგანა ვრეგანაჰთა.

—ცეველ ქევეს, ნანა?

ბაბაღე და ყაბესე აქოღთა ნინაე ვამ და ჭერ ცინაჰ ჭანცა ხორღთა.

—ვა მად დავე ჭედთაინ, ვეა ნყანლ ნალ ვეღ-თან.

ივ ბონ ნინა დვარმა რავალ ვამ ჭედთა-ვეცე სავ რიხი ლეჯე...

ცას რასთავ რავცელიდ ჩი ზონე, ჭანლან-ივ ხათთ ფიღო აქთან ზელე:

ნერ ნენ ვასიკო ნა თუფ ნალ ნუაჰძან.

ივ სავ რიხი ლან ნენ აქთან ძერღთა: ვახი კუხე, დამ, ის ვა ამონდ... ცალენმა ვასი-კოაჰ კუხე ვა ვა ზახხ, ვალენმა ვეზარ ვეძან ვა ცარდ...

ვეა ჭანსთა დარ მა ბირა რასთავ რავცელს, ჭანლან ივ ხათთ ვასიკომჰ და ქუსჯეთა ბალან-ბურღთოა, რაქოღთოა და ვამ და ამარღთოა. რადღელღთოა ქუსელ სხხიცან ს ზახხეთელ.

ნინა ცინ ქოღთა. ცინ ქოღთოა ფიღო ვამა ბაბაღე დარ. ნა დურენე სანაჰ სხხანდაე დარ ნე-ზოთა ვამ ძე სხხი ხეჯან მავჯერთან დარ ლ-ენარღთოა. ჭანლანათო ძე ქოღთოა. აქთანმა ყანძანგა ცარღესთე.

ხორზინად ნა სმჰე

ცარღესთე ვამ ვეღესთე მავჯერ ლან ვამ უს. ზანანგა სენ ვედის ვარმასთ ივ ჩეზე — ჭარი.

ივ ხათთ ჭარიეჰ და მად ხმარე ნევეღთა ივანგა, დახანდაე აცელ ქვეროამჰ აე სსად ხასენენა.

ჭარი ბადთი ხმარე ვამ დახიცან ზალთა: ნანაე სსელმა ხმართთა ნესარჰონ, დონ გხხასონ.

ვამ ქეველ ზალთა, აქთან ბაქოღთა: ხმარ ნესარჰთა, დონ სხასთა დურენე.

ჭარიეღელ ცედის დეს აზე, ჭანლან ქუსენ თენე ბირა ვარზთა. ვეა ჭანსთა დახიცან ზალთა: ართ დარ მა ქვე სქანინ ხხხსთ, ვალ ნოე სსადან ქარძენთა სქანინ ნანა.

ავალ ქართმა, ჭანლან ძე ივ სუჯე კატალ დარ ნა ველ.

—ყანდამ აევჯონ ვამ ხუს კატალთა ვარბა-ღეფონ,—ზალთა ჭარი. და ჩესელ ბანდან რად-ლთა ვამ აცელ ყანდამ.

ცეველ ჭარი ვამ ბახნცეც ყანდამ. ვემ ვედის ალღეზონ დიდინევეთა. ჭარი ვეცე დიდინ-ჯეთა თონენელ ჭანცი. თონენ-თონენა ყანდღ დარღ ქა აცედის, ვეა ნა ბაზელთა ვამ ნო-ჯე ცედის ვამ ცედის.

ივ რან ივ კუთარაჰ ვიჯ სთახთი ვამ ვიჯ-თე ვეზარ-ვებურ გსსედის. ჭარი ჭეცეცაჰ ჭან-თარსთი, ჭანლან აყვეღექოღთა, ვალ ლანფენ-თა სთე, ზანღა, ვამ კუთარე კალიველ რახნ-ცედის. კუთარე ასთავ ვედის ვიჯე ახთონ, და მიღან ცეფთარ ლანფენე. ვედონან სს-ძებთ ვედესთე ბურ, სნ ბაზერთა თა ჩესელ-თან. ჭარი სამ ქვე ნექასთი, ვალ ლანფენთა სნ ყვერთა ხარღმა სიგაზთოა ვამ სნ ძებთა, სხანლიქოღთოა.

ლანფენთან ს მად რათან-ბათან ქანე ჭა-რიეჰ აღეფარს.

—მანა ცე რასულდ გსთე, ყვამ სნ ახას-სონ ნახიმა,—ზალთა ხინემარ ჭარი.

ვალ სნ მად კუთარე ვუფველ აბადთ ვამ ჭარიეღ ძურე:

—ჭარი, მა მენ ახასს მს ლანფენთე, ჭან-თარიღლდ მენ ქან, ვა დენ ისთე ხორზე ბა-ცევექენა.

ჭარი დისგანგაჰ სქასთი ვიჯმა. ვეა ვე-დის თენე რასულდ. და ბაზერთე ქარათან ვედესთე ვინ. და ყვერ ვედის ურს, და კან-თა სერხ-სერხიღ.

—ნა დენ სნ ხასენე,—ზალთა ჭარი ვამა ძე ჭედთა ბურ ყვენთა. ჭარი ნექასთის მს-

რამა ამჟამად ჯერ დისსავ: რუევას ჭეწნაა ქანგ.

ჰარი ჭეწნის, სთნა მახი ჭეწნათორ-ქოლთა, რუევას ჭეწნისთა მად ღვეწა ჭეწნათორ-ქანაა, ქან ჭეწნაა უ, ზანღა. რუევას ჭეწნის-ქოლთა, მახი ათონ-ათონ ქანგ. ჭეწნაა მად ქან ჭეწნაა ჰარი.

—განღ რუევას, ნალ აირეზხეწნა ნგრ! — ჭეწნაა გლ ქოლთა ჰარი.

—ო, ჰარი, ჰარი, დნ ხეზნან ძანან ჭეწნა მად ჭეწნულთე თორიანღ ნა ბაცეწნან, აჯამ მად მან ღვენ ახ ისთე ხორზე ბაცეწნან.

—ნა, სადგან მად ქანგს, განღ რუევას.

—სადგან დნ ჭეწნან, ჰარი, მად სეგვალღთ-თე თორიანღ მად ბაცეწნა.

—უ, ჭეწნა, დნ ჭეწნულთან,—ზალთა ჰარი მად აჯალთა რუევას.

ჰარი თა დარღანდარ დიდინგვეთ თონგ-თონგ ავეღის.

ჯალღენმან ხურ დარ ანგვეღელ. ჰარი ცან-თანა ხორხ ნალ ჯეღთა, არაქანს-ბაქანსქოლთა მად ჭეწნაღ ნალ ზეზარგ.

ცანგ მად ცანგ თალგეჯე. მად კანთან მენ ფეხსეგთ ნეთთელთა, სენგთან ნესხღესთე მად ზანგთე მად სნ თუე ქალე.

იუ რანმან ბახანცე, მად ძე ცეღანდარ სან-სან ყვესე. ჯე ჯეღის ცანგან დონე ყარ.

იუ რან ჰარი ჭეწნაღის. თულე ჰარი მად ქე მად სარ ნეცეგე დურგე, ქე მად კანა ფეხსეღ ჭეწნანცე, ქე თა მად ძექეთან ჭე-ხანცეცე ფეხსეღ მად სნ ჭეწნა აზანგენცე.

იუ რან დურგელ არხანღ მად იუ ძეგეარ ჯე-ძეგეა აზანღის.

ჯე ჭეწნათ, ქე სეზანღის, ჯან რაქანსთ მად ცანსთთან, ჭეწნა ნიცე ჭეწნათ: ჯეღ თენგ თალგენ.

ჯალღენმან მად სქანსთი, სტალღთან სერთთე-თთა, სნ ცანსთთან ნეკვეღლთთა ჰარიან.

ჰარიან მად ზარღელ არბალანგვეღ მად მად მად აყვეღელქოლთა:

—აქონმან მად აჯურგ.

აქონან ყვეღთან განგანად ჰარიანეღ ქეღელ გეზონის, ჯე მად ზანგელთა.

ქეღ სეზონი, ჯან ჰარი ქანგ მად ჯეღ:

სთერ არხე ასთან, კულელ იუ სთერ ანან, მად ჯან ბადე ჰარი. გენმან აქანსთ მად დანღ დონ ურს-ურსიღ რანგ ხეზანან ზენგ, მად

სან-სან მად ყვესე, ხარღმან სქანსთის მად ჭეღ-თა: ჩესეღ კულთართ. თენგან-ჭეღმან რანგეზთ ჰარი ანანგან. არხე კულ უ თენგ ხარღ, ჭარ-ღანგე მეთთან მად ცანგელ ჭეწნანცე კულ, ჯე მად მად. ჩესეღ ქეღ სეზარგ ჰარი, ჯან თა ჭეწნათან რანგე. მად ჩესეღ კულთე ნეკვეღლ-თან ჭეწნისთეგან, ჭეწნა ჯანღანდარ ბერგ. აქ-თანმან თენგან სეზარგის. ქანგ მად მად რანგ იუ

წიუ აბადთის მად ჰარიან ზალთა:

—ჰარი, თალღ მად ჭეწნათ დულ ქან, ბი-რანღ დან არბალანგე.

ჰარი ბაქანსთის წიუმან, ბანგელთა მად მად აღულქოლთა მად ჭეწნათ. წიუ ათანგ, მად თა რანგ, ათანგ მად თა რანგ.

იუ ესთერ ბალასმან სთანთი მად ძურგ:

—ბალასე წულღემან სხიუ თალღანდარ, ჰარი. ჰარი ცანღეღ ესეზარგელ ბალასმან.

ჩესეღ ჭეწნათღარ ბალასე გენმან რანგანცე-ცნ ბირან, მად ზეყყერ დანღანდარ სდარღთა ჯანღან ჭეწნათან მად ნენნიღელთა.

ჯან წიუ ძურგ ჰარიან:

—ღე მენ მად ლანღეგენთან ნეკვეღლთა, მად

ღენ მენერ ხორზე ბაცეღთან.

ჰარიან მად ზარღელ არღანგვეღ ახსთონ,

ჯეღ წიუ, მად ჩესეღ ლანღეგენთან.

ჭეწნა ბირან ჯანღანდარ ჯეღ ლანგე.

—მად სთონგეღ დარ მად ქანგენგ, ჰარი, ახ

არღეგან მად აქანგენან,—ზალთა ბირანღ, მად

დარღ ცერღ დანღანდარ ნეზეყყერ ქოლთა,

აქთანმან.

ჰარი ძანან არბალთი ბალასე ცონგელ, ინ-ნან ცონგელ თა ხანგე ქოლთა მად ღვეწან კე-ხანა. კულთან რისსენცე, ჭეწნა სნ ყვეღელ დარ მად ქანგ.

რუევას ხანარ ქეღ ბანგელთა, ჯან არ-ბაწელღენგენთქოლთა ბირანღ ცურთე: ბი-რანღ ჭეწნათი მად რუევასე ასერღთა. რუევას მად სად მად კანღლან, აქთანმან მად სად-მანთე

აქოლთა დარღ.

იუ საჯიღ ბალასე 'ხანთე აგანღეღქოლთა რუევას. ბირანღ დარ მად ჭეწნულღ აგანღეღქოლ-თა მად ბალასე საჯიღეღ ნეჭეღიღთე:

რუევასე ჭეწნათი მად ჰარიან ძურგ:

—არხიუ, ჰარი, მანღ თარს ბირანღ.

—ქან ის?—ბაქანსთა ჰარი.

—ცონ. ჭეწნანღ დარ მად ქანონ...

«ჰარი ვრეზუთის წმინდა ღვინო რუვას ჭეწეწეწე-
თბილი ბირაღი».

ხუდაღა აგლ ქველ ნა ამარღესთუ. რაას-
თოღ დურთბ, ყილთა წმინდმარღთოღ ბირა-
ღი.

ჯგა მასთან რუვას ჰარიან აქთან ზნღ:

—წა ჯნ ყნჯე ბირა ხნღთუთუ ჯღღთან, ცომ
წმინდა და წა ნეხნაცტბქანონ.

რაცღღესთუ ყნღა. რუვას აქასთი წმინ
ზალთა:

—ჯნრთა ჯნ ყნჯ.

—ბუწნეღ, —ზალთა ჰარი.

—მას სარ მა და ქველ ბაყნა, ჯნდა წა ცან-
თა დაღ, —ზალთა რუვას.

«ჰარი რაცღღის სწინა. ბანცცა ხნდარმს.
სწიღ ღვარ ჯღღის წხნაღ, წრმასთ ძე ყვესთის».

—ამ და ქველ ნეწეწელოღ, მა ყნბუღ, ჯნდა
მეღ ცე მწღა? —ძურღ ჰარიღეღ მაღ ქნჯენ ხნც-
ცა.

«ჰარი ღვარ ბაქოღთა წმინდა ვრეზუთის მიღ-
მას. მაღ წა ქველ აჯღღთა, ჯნდა ჯნ ქნჯენ მწ-
ჯოღთა წმინდა ჯნ ყნბესღ აქოღთა. ბათა ღღ-
ქოღთა წმინდა ძურღღთა:

—ჰარი, მას ზნღღ, მას ხურღ ხაა!

«ჰარი ჯნ მიღღან რაძურღღთა ჯნ ხანწრთთა».

კოლხობონ ქსრქვას

(რადირ)

ჯვდ სარდღვონ ბონ. ჭანზონენე ყაჯვ კოლ-
ხოზონთან ხურე 'სქასთიმ ნალ ჭანღვდღეს-
თე, აქთან რაჯე აიღღვდღთოა ბეღღრთანმ ამმ
ბიენაღღთოა ხვემქარღენმ.

ყაჯვ მა ბაზნადღესთე აცარგან ადამმეღთ
ნამ ჯვდონ ღარ ხხხსთ კოღღთოა როგ ქვეს-
თეღ.

ყაჯვად ჩღესღე ჭალღარ, ესთერ ნეღუზ ბა-
ლასე აღჭანმბღლა, ჭანთან ჭანზე დარღღელ
აფერხ ესთე ჭერმადე ქარჩეთან ამმ ძუეღთანა
ხეზთესთე ქარღანღელ. სნ უურე ღანჯვეღ კოლ-
ხოზე ქარქვას ხანიჭჭან ამმ ცერღღასთთანა
ჭანღანსღელ ჭანან 'რღემ. ხანიჭჭან ჯვღის ხა-
ღარზარღან ადამმეღ, ნარაჟ ასთაჟ, რასულღ
ნამ ხარზქონღ. ად ღღჯან საჟ ყვემბღელ ძეჭქუ
რონზასთიმ ხხხსთესთე, ად საჟ ქალბთ არჭ-
გვეთ ნეზღელ სანხი ბარზონღ სისთოა. ად
ცასთეღან ართთეღთოა, სნჯვონ სტალღთაჟ
ხუღღანძასთანა ღანჯვეღღესთე. ად რასულღ ქონღ
ადამმეღჯ ზარღან ანხიმ სქანეთა. აცე რანან-
იჟ რაღსოღმ არაჟ ყვესთის ხანიჭჭანაჟ ყალძაჟ
ზარაჟ, ქვე თა ჭანღღღერე ყარ. ჭანღ ნერ აცე
რაღსოღმ ნა ზარე ხანიჭჭან, ნა ღარ ჭანღღღერა
ცღღღე. ქარჩეთე ძუეღთანა ჩღესღელ ჯალღარ
ჯალღონე რან არბადღთი წან ნაჯვეღ ამმ ყვე-
ღეთან ქანე.

— დისსაღან ძურინაჟ ქვენენ უ აცე ყვეღ-
ღაჟ: ქარჩეთან რაღსოღმან რაჯე ჭაჟ ხოლ-
ღაჟ ნეჭქანენ ამმ სნ რაჟაჟენ აცე ჭანზან,
ღონ ბანაზენე, ქარღანღელ ჭანხიზენე, ცარ-
გას სან ზეღახს ნე'რჟაჟენ, რუეღასან სნ ყაყ-
ყანენ, იზარე სნ ბანემაჟენ, აქთანმა სნ ქარქ-
ღონე ბაქანენ. ანსან თა სენ ყაყყანენ ვანაჟ
ყამბოღათ. ჯვემა ზეზღღღღარ ქანღ ნა ყაჯვ
ნა, ჭანღან აცე ქომბანთე ღარ ნიჩი ნი. ად
ქადე ყარ ყვესთ უ. ჭეღღეღასთანაღონ ხასთე
აზთე ჭარონთე ჯანეღან, ცალღარ ხათთე
ხოღზანჯენ ღარ არცეღღის. ორღენთა ამმ მე-

დაღთანა. ამმ ნერ ნა ჭერმადე ქარქღონ ბა-
ყაყყანენ ყომ ნალ უ?

აქთან ყვეღღთანგანგა ზანხმ აძენგანა ქას-
თის ხანიჭჭან.

ჯალენამ ად ყუსთოღ აჯადი ქანღარ კახთე
ყარ. ხანიჭჭან ჭესტალჭეღ, ქასე ამმ მანან ად
ჯალყუს ღანჯვე ბარზონღ, ბანზარხეღ, ჭანთან
ჯანხქეჯენ ღათფუ ღაჟ, სარღღეღონ დარასე:
წან ბენ ქანღთაჟ ხანღონ ამმ ჯანღ ქარსთ ხა-
ღაჭე. ად ჭანთან ნეზღელ ბარაჟ დარღღთა ნა-
მეჯე ჯვას, ად რახის კუხე—ყრიმაჟ, გაღიჟ
კუხე თა ქარჩე მარღ.

— ბაღარაჟ, ხანიჭჭან!—ზალთა ჯგე.

— არჭანეღონღ უ, ყამბოღათ! ცე ნოე ხა-
ბართთან ღამ ის? ჯგე ღან კუხე ცან ყრიმაჟ
ის, ცვანე ჯვღღა, მიღაჟ?

— ბალვეღღ, ცვანე ჯვღღან,—ძუაფუ ენ
რადღთა ყამბოღათ ამმ ად კუხანა აცამეღღთა:
— ჯართან ჯვეღ თარ ყანღ სერღანა ჭეძაჟ უ
ამმ ჯვღღონეღ ცვანქანენე ყაჯვ, ქანზანჯღ ნენ
ნა ჭოსღელ ისთე ზიან არჟაძესთე.

ხანიჭჭან ჭანქასთ ჭალან 'რღემ. ჯემ ნაჟ ამმ
მოყო ბანღასთე ბენძანჭანღთან რანღა საღღაჟ
ზენღღესთე. ჯვღონ ანსან მა რანან-არათთე
ზენღღ თოღღ ამმ თარს ბანღასთან ღარ. ყანღ
ასთაჟ ჯვღ ბარზონღ აანეჟ კანხხთან. აანეჟ კან-
ძან რანენთე 'ზოღორღთოა ხხხხოღ ჯახალ სჯა-
ღთთან.

— რასთ ზანღეს, ყამბოღათ, ზიანენანე
სერღთე ნემსეღ ესქვენეჟ ქანენე ყაჯვ,—ანქარღ
ყანღასანა ესძერღღთა ხანიჭჭან, ქარჩეთე ძუე-
თელ ად ცასთ ანასთა ამმ თა ად ნეხას
ადარღღარ ქოღთა:—ჯგე ღან კუხე ცან ქარჩე
მარღ ის, ქან ად ესსარღღთა?

ყამბოღათ ჭანჭოფუაღღთა, ხანიჭჭან ცა-
ჯვღღარ ანქარღ ქაჟ უ, ჯგე.

— ქარჩე მარღ ჯანღ ჭარჩეჯენ ადაჯე რუ-
ღასანა ბაღსთონ. ჭანღ, ღან ხოღზანანა, ღან-
ჯელ თა ცე 'რღეღ? არეღელ რაღსოღმ

დამ ყალბად ზარანგ ვამა ჭანდერე ყარ ქვე
ყვესთ, ვად ნერ ცაველ ანკარდანა ბადღს?

— ანკარ ქველ ნა ვონ, კოლხოზე რაზ
ძერდ რადთონ, ქველ აცე აზ მამ ჭერმავე
ქარჩეთ ნეგაზთ ვალდაჯენთან სეხხასთ-
ქანძესთან. ნერ ყველდავ ანდარ ქველდარ
რავალი: დესონ ნა ქარჩეთა ჭესაძეთის ცეფ-
ფარ. აცე სნ ბახხასთქოლთონ, აზონ რა-
სომ ნახიცამ ცეფფარ მადლ ქარჩე 'სხას-
თონ. ხაბარ ჭეყუხენქოლთონ კოლხოზე სარ-
დარ ვამ პარტიონ ორგანიზაციავ სეკრეტა-
რან დარ.

ყამბოლათ ჭანქასთ ქარჩეთე 'რდამ ვამ
აბეგდარ ცეფფარ მადლ ქარჩე ხიცანამ
ხეუთესთე, ქარჩეთე ძუგთანა ჩესგლ ხიბარ-
დარ, ავაცეგან, ნერმა ნერცახვერესთე ინ-
ნათიმამ. ყამბოლათ ქარჩეთე ჭესაძეთე ხაბარ
ქვე ბამბარსათა, ვად მა კუბთა ჭანძიავლ
ნეცუალთა ვამ დისგანავეჯ ზალთა:

— აცე ზადეს, ხანიჭეძა? ვამ ქველ ყვამა
ჭესაძეოა, ქად ვამ რაასომამა იზარამ სნ ცუ-
რე ვაჟეს ვამ სნ ნემადამ ბაქანეს ქარქლო-
ნე? მახანდე თა სნ ახსავ ბონამ ყაყყანვა
ჭანქანენ.

— ვამ დის დარ უჯგლ ქანენ—ცე, სნ ხას-
ძანის? ქამ სანჭენე? ან რაზამ სგლ ქარქ-
ნიზ ველ ვამ ძე ვად დარ ართამ ქარჩე აეთთ-
მამ სნ ამარდის. ნიზე ხაბარ ვაითოდ ჭეყუ-
ხენქოლთამ რაჟონამ, ჭოსე დონთერ არბა-
ქოლთამ, ქარჩეთან სნ ნიზ ესმარავქოლ-
თამ ვამ ჭერევახეთესთე. ვამ ჭანთან რაჭ-
თელთამ ქარქლონე რუძენჯე ავე, ვამ სნ ქად
ვერღეგამ რუესა ახასთა, ანდარ მამ სარან
ნიცე ზონენ.

— ყამბოლათ, დნ ქარჩე მარდ; ჩიზონე,
ნამ ჭერემავე ქარჩეთამ უ? ჩი ჭესაძეთის, ვე-
დლონელ ნენ ნესანთთ ვედის.

ხანიჭეძა რაასთა ქარჩე მარდ ვამ ან რა-
ვენ-ბავენ ქანე. ვამ ველ თენდეთთან, ან ბა-
ჯერთან ან ვალ ნიცე ვალ ბაზხად. ვადდარ
ან ხანიჭეძა ბაჟელთა, ვამ ან ქარჩეთამ ქა-
ვედის, ვამ ყალბავამა ესძვრდთა:

— ყამბოლათ, აცე ქარჩე მარდ უ, ჩი ჭე-
საძეთის, ვედონამ. მანამ მენ ან გალივ ქახე

ანგველძელ ნესან დარ ის, ლეგორანე ვას-
ჯეთე მუქქავამა უ.

ხანიჭეძა ვასჯე მარდელ ხაცე, ან ცას-
გომელ ჭანენდ ცახამდარ დისე ნესან ვამ
მიდებლხუდთ.

— ვაგვამდარ, ყამბოლათ, აცე ინკუბა-
ტორამ რაუძებ წივთან ქვე ბაყომელ ვაჟენეც,
ვად ქველ ნიქანიმ ხეცუქანენეც, ინან ქარჩე-
თან ბალეგრდ ხვეზდარ ვაჟენეც. ნამ ჭელა-
ლთამ ინკუბატორე ნომ ზონგა დარ ნიჩი
ქოლთა. ქარქან-ივ ნეგარდთოთ იველ ჭელ-
დარ 15—16 რვედვანე, კვერთთე-ივ სგლ
ჭანბადეთის 21 ბონე ვამ-ივ წივთან რაუძებ
რასთაჯე ვედონამა დარ ბირთან ჭანმანე
ესთე. ქასეს ნერ კოლხოზონ ცარდამ. ქარ-
ჩეთან დარ ნერ ჭელდარ თაჟა დნდთენეც.
აცე ან ნამ კოლხოზე ინკუბატორ სარაზენამ
ჭანსთამ ზენგა ჭანჭელდარ ესთე ნამ ჭერემავე
ქარჩეთამ, — ყალბად ზარდანა ძერდთა ხა-
ნიჭეძა.

ქასე ყამბოლათ ქარჩეთე ძუგამ. ვედონ
არბამბერდ ესთე სვადონე ცურ; იველ ამ-
ხვეზონ ურსეთამ, დევალდახ ცებერ არაზთ
სერხ ყოფთათიმამ. სნ ბაქასთამ ზარდან რუეს
ქოლთა.

— დნ ზორზახამა, ხანიჭეძა, ინკუბატორ სნ
ქაცე მამ რავალთა?

— მარტე მამ, — ყალბავამა ზალთა ხა-
ნიჭეძა.

ყამბოლათ თა ან ცანსთ ახასთა ქარჩეთე
ძუგთელ.

— თახუდიავ დნ, თახუდიავ, ხანიჭეძა.
ვამ ბარც ქარჩეთე ძუგთან ნანჭეცუხამა ქვე
სყომელქანამ, ვად დნ ქადე ნომ აყვესამან
დარდელ.

— ან თომ ქანენ, ცანამ მამ რაზე არეგარავ
ხას ვალდაჯენთან ახხასთ არცევა. ნეგაზთ
ნამ ის დეჯვამ მინ სარე ვამ აცეგამ თა ნამ
ჭერემავე ის ართამ მინ ქარჩე.

— თასგამ მა ქან, ხანიჭეძა, სყომელ სნ
ქანძენამ. ნერ რაბარავ ის ნამ კარნეს ვამ ნალ
აირევაჟანის დნ ქარჩეთე 'ზნავ, თაქქან იზ-
რე დენ ან არგარახ ქანძენამ.

ხანიჭეძა ბაყალბად ვამ ჭერეცინამ ცე აქო-
თაიდ, ვემან ნიცე ვალ ზედთა.

— ბუხენე, ყამბოლათ, ბუხენე, მამ ქარჩე-
თე 'ზნავე მენ ქამ ბაჟელთამ, ვამ თეხანამ.

ბ ს ღ ო ნ

სგრხ კრემლე სარაჲ ბალონ ესთანხე,
ჩესგელ წინჲ კალიჯ აჲ ძეხე დარგ.
მხსქეჲჲ არველ ძაზანჲ ჭანყაზე,
გსთაჲ თა დარდღარ აჲ ჭანდაგ დარგ.

გსთერ დენჯეზთელ, ჳარანჲ ბედერთელ-
ჳჲჲ, არენართთეჲდაჳ, ჭანთანხე დარდმან.
ზგას დუენეთამ ჲმხჳეზონ სიღე
ჭიღელდალ ჲმჲ სარობარ ცარდმან.

მინგარდ ჭედგზნაგ ან რაზე ბადე,
ახსე ან არემჲ ყასთან ნამგვანა.
ქანდაროდღარ გნ ან ჭანდაგ ახსე,—
ჭანლა ნან ბალონ თანხე ჲვეღანა!

ბეჯეზათე კასო

ნოგ ბედერ

ლმჳჳედის-იჳ ბურანა
თვლდ ბედერ—გამანხ,
ჳგჲ ბასელდი ხურანა,
ნესკჳგდთან აჲ ჲახხ.

ნერ ჳგმჲ ჲრცგლი
ჭენქქალგჲ დონ ჳალდ;
ცგ ნან ძე ჭანჳენდი,
ან ხეზგ ივე თალდ.

ცგ ფაჲდა ლმეზრდთა?
ნან ძე ჳგდ ცარანგ,
გსთურ ძე ნან თედთა
ძეხეძაგ ქარდაგ.

ჳგჲ ჭესთად დგერდლბთთან,
სანანჭსირ—ზაბულ,
სან ჭანრსთან—ბეცჳთან,
სგრხ მანჳ ჲრკულ.

ზანსანგან ძე თალა
ნან ჭედთაიდ ცასთ,
ჳგმ იჳ ხორგ გავა
ნან ჳედის ჲფუარსთ.

ნეჳეჲ ყანთან—ბირან,
სან ჳენგთან ლმლზ, დარლ.
ჳგმ სუძე ჲრთთიგვან
ილიჩგ ცგრალ.

ნან აღანმთჲ იჳმჲ
ზარძე თეზ სანდთენც,
კომმეუნაჲგ ჲიჳმან
ჲმზონდაჲ ცჳჳენც.

ს გ რ ხ ჩ ე რ მ

(ო ჩ ი რ ა)

ხეთანგვართ კოსთაჲ ნომელ კოლხოზუ სერხავთუ თებოან ხვეზნარ ხვემქარდნუ ნს ველი. ნიჩი ძელ თუხ ქოლთა ცვენგამ ქარდგნამ. და ცვენჯუე ახსითთ-იუ ყვესთ დარდმამ, და ვის თა-იუ ინნათე ვისთამ ვალდაჲ ბარანდაროჲ ზენდ. ჭალო ნერ თებო ბაზარონდ, ქარდენმამ და ნალ ქანენც. ანიუ ნერდარ აქთა ზარონდ ნუჲ ამჲ ჭასივადამ იჯამ-იჯთუ მა ბრსუაჲ და რაზამ. ჭალო ქვე ზალთამ, ნერ აჲ ქარდენმამ ნალ ქანენც.

— დე ნერ ზარონდ ლამ დამ, დე ბასთუ ქუსენც დნ ჭგრთ ამჲ დამ ჭგრთუ ჭგრთთ. დავ თა ანციონდარ, ჭალო ბარონდარ ქვესთამ რაიქესთამ, — ზალთოჲ თებოანამ ამჲ და ბაურანდთო ხვემთჲ ყაყყანგამ.

ამჲ თებო ცასგომუჯენამ ქუსეჲ და ნოჲ ბენათე. ზარდიავამ ყაყყანე კოლხოზუ ხვემთამ, ქვედ ჭაზანდენც, სს სართე წიჲ ათახენ ნს ვამე, სს ბგეთე თა მლქვე აბერენ.

და ცარდუე მიდამ დისანგთამ ბირამ ჭედთა თებო, ჭალო ახამ დისავ ნერამ ვენე ჭეც-ცავ ხათ. ვეი მა ნერ დისავ დარ ქამე ცე ქანსე! ახამ დუჲჲ ცარამ, ამჲ არღუეთე ქამ ნს ჭეყვესთამ, ახამ ყვედნავთამ დარ ნერ ვენამ ნახი ცასთამ ამჲ მა დისავგელ დარ დის ჩი ყვამ ქანა! ქსეც არღავე ჭეყვესთათ ვჲამ, ამჲ ისქაცე ესთერ ცვენდონ ამ ანუსონ ჭანდავამ ჭახიცან ვა ამჲ კოლხოზონ ბედგრთელ ამ ჭანდავ აქანა! აბონ ახამ ყვედნავ დისავ ნალ უ. ლევახიჲ დონ მახ ვენამ ქანდ სტალინირუ რაჲონე ნს, ცე რათთე ვჲამ ცედ ანუსთე დარღე, ჭალო მა და ვენამ ზნავერ ამჲ ლენინგორუ რაჲონთე კოლხოზონ ბედგრთე დარ. ამჲ და ქანდ ვენგამ ნს ქანამ, ჭალო ძე ფადა ქანამ, დონხარავ ძე ქანამ ნს ხვემთამ, ცახარავე პლანტაციოთამ, დერდნათთამ, ცახარადნათთამ, ვედონამ ყანხვეტ თულღამ ისავამ. ამჲ ვჲამ მახამ დისავ ნს ქანე. ნს ქანე ვემან, ამჲ და სარახ-

თამ ნახანდე, ლევახიჲ დონ მახ აზდნთამ ნახი აქანგამ ჭანდავგელ. ქსეც არღავე ჭეყვესთავედ ვჲამ, ამჲ მახამ, ირესთონე დარ, ჭაზენდამ ახამ დისავ, რუხს ამჲ ნენ თუხ ჩი რალთა, ხარინავე ჭეცან ქაველ ვა! ჭალო აბონ ვჲამ დისავ ნალ უ. მახამ ირესთონე ცვენდნათელ დარ სერხათის ელექტორე სტანცია. ახსანვეგონ მა აქასთუ ნს ყანვამ: ელექტორე რუხსთეჲ სტალეთავ თებარ-თებურ ქანენც. რაზდარ ნს ხამართე რუხს ქოლთამ სანარ ქანამ ნახე ცერანთამ, ნერ თა ფადაქანამ ილიჩე ცერანთამ-ელექტორე ლამფთამ. ელექტორე პლიტკათელ ჭეცან ხარინავე, ნს სელგომამგთამ ფადა ქანენც ელექტორე ითუთამ, ნს რალიოთამ ძურენც ელექტორე ჭარცე, ელექტორე თებამ ფადა ქანამ ქონდავ მიდამ დარ, ავარ ესთამამ მა ნს ჭოსე დარ ზღვენძესთამ ამჲ დუქესთამ ელექტორე მანინათამ. ვანდ ქვედ აწყულთ! ამჲ ქვე ზანამ, ამ ზფენდარ დისავამ ნიცე ის. ვემან ამჲ ნს გესთე არაზამ მახ ნახანდე, ნს ხიცავადე ახხვესამ.

ამჲ ვენ ვჲამ ძერდთონ, თებო და ცარდე მიდამ ბირამ დისანგთამ ჭედთა, ჭალო აბონ ცე ვენე, ვჲამ ხვეზან დისავ ამ ნერამ ნიქვე ნიცე ჭაქასთ. ჭეცეჲ ხათ კოსთაჲ ნომელ კოლხოზე აბონ რაჲედთა ქუსენ ხანცენგაკომბან. სელზარინე ხვეზან დარღე აქსირ ამჲ სთავდ სერხ ნამჲჲჲ მანავე ხვემთე კომბან ნავაჲ ქვე აცედ და ჭანდელ ბენძარელ ქარსთ ზახხე ჭადვე ვაქამამ, ვან თებო მახიმ ქვედდარ ნიცეჲლ ჭაქასთ ამჲ და ზარდაჲ მიდამ ზალთა: „ვჲამ თა დენ ნოჲ დისავ! ვჲამ მა ნიქვე ჭედთონ ამჲ თა და მან ვენენ. ჰე, თებო, თებო! უღვგას უ, ვჲამეთთამ ნერამ ბირამ დისანგთამ ჭენძენა!“

კომბანამორ, თებოჲე აქსემარე ლამფუჲ, ჭასკომცანდისონ ვაბო ბალთი კომბანელ.

დღევანდელ 'რდამ ცვრდ ქასთ ნამ რულ ქვ ივ-
რდამ ზელდთა, ქვე თა ინნარდამ.

თებო ნს ხიცენ ქოდთა კომბაანამ. ამ ჭა-
დელ ცვლ ნამ ამ ზელ ქასთ ქოდთა. „ჰი,
ბირს ჭანცარა დე 'რემგსაგ,“—ძვრდთა თებო,
კომბაანამ ცემელისამ ქსანგამ.

კომბაან-ივ ჩესვლ ქვე ავად, ვლ-ივ მსკვლელ
ბარც ყამფე არგფფარდთა. თებო ბაცვლ ყამფე-
მს, ნანყანამ ძე ცვ ივგამ აჭსირთ ველ, ვე-
დონამ ცალდარ სისთა, ამ არმე ტანფნე სნ
ავჯვრსთა, ჭანლ სნ ნამეგ ნს ველის. ვლ თა
ყამფელ ივე 'რდამ ახსცვლ, ამ ბენე ზანმ
ლესთგვამ არქისთ, ჭანლ ველ დარ მანვე ნა-
მეგებამ ამ ცასთ ნე 'სხსცვლ.

კომბაან აღარლ. თებო ამ ჭანდელ ათენ-
ძვლთა, თეხნამ მა ამ ბადამჭთა. ვაბო ცალ-
დარ ხათთ თებომ ცვლარ ძვრდთა, ამ კუ-
ხამ ძენ ამეღთა, ჭანლ ამ ვემ ყველგ დარ
ნს ქოდთა. ვემნ ნამ ვკვე ვემსმ თებომან
ამ ყვეღთამ ველესთე ნოგამ თა ჭეცკავ
ხათთ ცვ დისსაჯე მაშინა ველთა, ვეამმ.

თებო ამ ლმანგამ აბარსთა ივ ცვლან კომ-
ბაან ცვ ხსს ხასთა, ვეამ. ცვფფარ გსბარსთა
ამ ლმანგამ, ამ ლმანგ თა ველ ივ მეტრე
დარლან. „ივ ხსსნ ცვფფარ-ჭონდ ლაჯე
ბარც ხსსვ, სთამ ქველ თალდ ცავე, აღამ-
ამე ამ თეხნათე ამაჰეჰ,“—ამხი ნემარე
ძვრდთა თებო.

ვალენამ კომბანე ცურამ არცვდესთე კოლ-
ხოზე სარდარ ნიკალა, მტს-გ ჭანდვგონ ავ-
რანო ნათელა ნამ კოლხოზე დეჭქავ ბრი-
ვადამე ბრივადირ რუთენ, ქსცვამ ჭანდვ
ნერთქქე აჭსნადთა კომბაან.

—თებო, დავამ ქარდამდარ ქვე ნიჩი
ველ, დე ჭელდარ ქარსთა ავი მანს აცვ
კომბანე?—ხუდნძისთამ ამ აბარსთა ნიკალა.

—მაშინათამ ბირს მედთონ, ნიკალა, ჭანლ
ძე ნერმა ამამ ხვეჯდარ მს ზარდამ ნიჩი ჭან-
ცვლ, რასთ მილიონე არლ უ, — ჭარსთან
ქომქომამ ძვაფე ნს რათგამ, ზალთა თებო.

—ვანლ ქველ აწყლ დამ ნს პარტი, ნს სარ-
დარსთა ამამ ნს ჭანთე ამბალ სტალინამ ვფფენ
ამჰხ მან თეხნამ, აღამე თეხნამ უ სნ ქვესთ
ნამ ნელ აქთამ ზარდივამ დარ ვემან აუ-
დენც, ანამ ხორხ მაშინათამ არეთვამ. ზახ-
ქუსთე ლაჯე მა ვემამ ხვეჯდარ ცვ ყვე! სთერ

ზერ ქვესთამ ნს ირვინე ქანე აცვ მაშინა! —
ზალთა ნიკალა.

—ვასთან ამ რარეთთე ბირს ცარა! ცემს
ბონ ცალ გექთარე ნექქარდამ? — აბარსთა
ამ თებო.

—აცვ მაშინა ივ ბონ ქარდელ მამ ნამქ-
ნე 10-12 გექთარე ბარც, ჭანლ აელ ჭანლ-
თარლ კომბაანაორ ქვე ქუსა, ვანლ ამ ბონ
უ ნოჯე ჭელდარ. ვალენამ კომბან სიგნალ
რადთა. სიგნალ ცამ თეხნამ ველ, ვემ თებო
ნს ჭანჭიფეადთა, ჭანლ ჩესვლ ჭანსთადარ
კოლხოზე ვაზლასან ავტომაშინა არბაცვლ
ქარსთელ ნამ კომბაანამ ქვე ბახსცვლ,
ვანლ არლავველ. კომბან დარ ამ ცვლ ჭანუ-
რანთა. ავტომაშინა ამამ ვეგახსდარ ბალან-
ვენქოდთო მამ კომბანე ბუნქერამ მაშინა-
ამ გვეჭანმ სერხ-სერხიდ მანვე ახსარძანავ
რადელთა ჭმლენ.

ნათელა ჰამ რუთენ მაშინამე ცალხელ გს-
ლანგამ, ბუქინადე ნაკარენადიმ ველთო
ნოგ ნამ მანვე. თებო დარ სამ ვეგახს
ბალანველ, ამხი სიგნათა მაშინამე გვეჭანმ,
მანვეამ ამ არმე ძავ რასთა, ლესთამ ამ არ-
ქასთეთამ ქოდთა, ივ ნამეგ ძე ამ ძეხე ბაფ-
ფარსთა მამ ამ არწლქოდთა, რახამ მა ძენ
ცვ დანდამე ბახზად, ველონამ.

ვეკვე ვემე თებო ჭანქომქომამ კომბანელ
ბალანე ლმფუჟამ. ვემ ნერ ლანველ ბუნქერე
ცურ, ავდლონენამ მწყისელ ხსცვამ. თე-
ბო აწყლ ველ, ზანლამ, კომბან გსქარე ვე-
ძან ვემან ნახზონე, ნანდარ რანამ არბაცვ-
გამ, ჭანლ ამ 'ქემმერე ლმფუჟე ვაბოთე ქვე
აველთა, ველ ვინამ აზხალ. თებო ზელთა,
ვაბო ტრაქტორ ქამ გსქარე, ჭანლ ვემ ხვე-
ჯან დისსაჯე მაშინა გსქარა, ანამ ზენარლ
მაშინა ძენ ამ ბარნე ბაქნოთ, ვემ ამ ჭანსონ-
არხანელ დარ ნს ველ. მამ ნერ ივგარ ვაბოთე
კომბანელ ქვე აველთა, ვანლ ჭანქარმეავე
ნამ კომბანან ამ ინს ჭარსე 'რდამ ბაცვლ.

ივლველ აზთე, ხმარე ბინთთე 'ხსან ბალ-
გამ, ცალ ხათთე არემესელ თებო ამ ლმფ-
ფუჟე ბონთა. მამ ალე ხათთარ ბუცველ ვე-
მამ, მამ ყანე ვემ ხვეჯან ქარდამ ქამ ამ ველ.
ვაბო ივ ამამ დღევანდელ ხათთე მიაამე ვემს ყვეს-
თა თებოთე მესინავთამ მამ ამ ბლოცი
ველ თებოთე ხვეჯან ხორხ ქარდამ გსვენენ,

მა ბალოცი-ივ ჭბთეგლარ კალ, ამა-ივ თე-
ბო ახიციამ ქვე 'ფფლელ:

— ნერე ჭანსივლამ თა მა ახამ ქარლანე ჩი
ყვამა ვა ამა ბონ გექითარე ბარც ქარლა!

— მანა აზ კარლარ გექინან.—ივ ხათი
ქვე ველ, ვარ ზალთა ვაბო.

—ღეთთ ვალ ღვ ყვემეზ ღვ ბგლთამ ქვე
ასარქის, აგარ რაჯე ღახიციამ მა 'ფფლელ,
ჭენბესთამ თა ღა!—თეზმეგამ ბაქსეგამ აგნ
ძვაფე რალთა თებო.

ამა მანა ნერ ვეცე დარღ ბონ ამა ვაბო-
ღან მა ვეცე ნეხსთა არემესგამ, თებო ქველ-
ღარ ჭეჭარბი ამა ახი ვაბოჯე ცასთნეგასამ
ბავკონ ქოღთა, ქელ ვაბო ვეცე ცავ ყვე-
ღვ: ღარ ნა ქოღთა, ვარღარ.

მაშინა ვათალღ მანავამ ბააძე ამა ჭანს-
თამა ჭანჯელღ, კოლხოზონ მუსამა ჭეცეკავ
ბარქალ აღასგამა. კომბან თა მა ქვესთ
ღარღარ ქოღთა, მა ბარკორე უნარამ არძე
საბეჩინაღ ყვეღარგამა.

— ქვეღ აწყალ ღა, ნათელა, ცას რათამ
ივ გექითარ?—აქარსთა მა ნიკალა.

—მანამ ვასეა აცე ჭადღე გექითარამ რათ-
ძანი აფფენ კათღარამ 20 ცენტნერღ.

—აფფენ კათღარამ ქამა ზღღს, ვეგ რასთ უ.
ღეჯენ ცენტნერღ ვეძან აფფენ კათღარ, ჭან-
ღა მან ნეჭს ის ჭელღარ.—ნეხას ბაფფარს-
თა რუთენ.

—ჭელღარ ქელ ვა, ვარ ვეგ თა ხეზ-
ღარ,—ძვაფე რალთა ნათელა.

—ცენტნერთან აზ ვადისავ ნიცი ზონენ,
ჭაღა აა ას ღაჯე ბაზარონღ ღან ამა ნა ყავე
ზახხელ ახამ ხორარზად-ნიქვე მა ჭედღთონ.
აფფთ ბეგმით ღარ ხორზ გსთე, ჭაღა ძე
თავინაჯე ჭადღეჯე ხეზან ნიჩი ის, აე 'ჭისი
გზღეჯე ვაზ ქანე,—ზალთა თებო.

—თავინაჯე ჭადღეჯე აცეღ დისავ ქამა ჭან-
ციხ, ვეგ რასთ უ, მა გექითარ რათამან 25
ცენტნერღ ბარც,—თებოჯე ნეხასელ გსრავე
რუთენ.

—ამა ახამ ყახნეგ თელღა, ზონეს, ცამ
ჭარკე ისამ, თებო? ნა ხიკავაღე ჭარკე. ჩი
ნენ რალთა ახამ ხორზ მაშინათ, ნა ქვესთ,
ნა ცარღ ნენ ჩი ანციონღარ ქანე? ხიკავაღ!
ჩი ნენ რალთა მიწეღლონ ყაცინათ — თელ-
ღა, არზად ცახარე ჭაღარზონღარქანენე

ჭარკე? ხიკავაღ! ჩი ნა სახვეგრქოღთა ზახ-
ხამ აქთა ხორზ გსუაღაქანენე? ხიკავაღ! ნა
ჭერთათ ამა ნენ ნა ჩეზჯეგთა ნერ ჩი ახვეგრ
ქანე, ჩი სს რაქანე აღამე რაღამ, ჩი სს გს-
ქანე მანა ნათელაჯე ხეზან თეაღაღონ აღამ-
მეგთ? ზემეჯე ბონთე ნა ახვეგრ ქოღთა ზახხე
ქვესთე დანმეაღელ ამა ვაღაჯე არღვეღამ
ჭანსთამ თა ვეგ აფფენ აძუხამ ღარ ნემ ბე-
ღერე ის ამა ნენ ამონე აგრეტეხნიკამ ვას-
გან ქუსენ, ამა ვენუთ, ცახამ თელღაჯე არ-
ქოღთამ! აცე ყახნეგ თელღაჯე არქონღე ის
ნათელაჯე ქვესთ ღარ.

ამა, ბონე ჭანსთავამ, მახ კოლხოზონთე
ჩი სივ ქოღთა ამა ნენ ნა ზონღ, ნა არხაღღ,
ნა ყარუ, ნა არახსენძინაღ ივ რანამ—ყახნეგ
ამა ამონღეღღარ ცარღე ჭანღაჯელ ჩი ზღა-
ხე? ნა ხიკავაღ. რაღღარ ღეჯან აჭესგარე
ღარ სს ქარანთამან უღასსაჯელ აღ ქოღთო.
ჩესელ ზახხე გაფფენეგ თეხხამ ქანა ავამთე
თეხხამ ღარ-ივ ქარანთამ თუჯეგენთ სისთე,
ღაჯე მარღთა-ივ არცელ. ვეცე ზღღესთავ
ღეჯამ ნა ნუშთამ ჩი ჭერეზენექოღთა, ჩი
ნა რაქოღთა ნა ამონე რუხს ღეჯამ, ჩი ნენ
რალთა ზახხე—ბირა ანუშთე ღარღე ზახქუ-
საჯე ვეცე ბალოცი, ქარანთამან ნა ჩი ბა-
ვარზენექოღთა? ნა ხიკავაღ, ნა პარტი, ნა.
ჭანთეგ ამა ახვეგრანეგ ამბალ სტალინ.

ბირა, ბირა ხარზიჯეგთა რალთოა მახან
ნა პარტი ამა ნა ხიკავაღ, სე 'ფფთ თვეღო-
ნან რანემაღან ღარ ნამ. მახ ვეღონ, ვეცე
ხარზიჯეგთე აღე ღარ ამა აღე ხათღარ
ყვამან აზ ზარღელ დარამ. ნემეცეკავ-ჭაშისთონ
თეხხამისეგთეგ ნეხხამ თოხანენამ-ივ მანან მ
ზარღელ ქვე 'რაბალჯელ ხასთე აღონამ, ნა-
ამონღეჯე ცარღ, ვარღ-ივ მანან მ თეხთ
ჭარღღარ გსთე, ნოჯე-ივ თეხჯენღარ გსმსთე
ღან გზანეგამ. ახამ ანკარენაღ ველ აფფთ ნა
ხასთონთამ. ვეცე ხასთე მახ ჭანვალახიჯესთამ,
ჭაღა ნა თოხ ნამა ჭაცის, თონ ღარღღარ
ცეჯე. თოხე ჭრონტ ნერ ის საბერაღღონ
არაზოღელ ამა აცე რან ღარ ნა ამონე ხორზ.
ცარღ, ნა სომბონე ამონღეჯენღარ ცარღ—კომ-
მუნისტე მახ რაზანეგარღ ქანენე ნა ქვესთე მი-
ღაჯე. ნა ხიკავაღღ, ნა პარტიჯე ამა ნა ჭათ-
ჯე გსთერე აფფენძინაღღან მახ ძვაფე ყვამ
რალთამ ხეზღარ ამა ჭელღარ ბაქსეგამა.

ნს ქვესთე ბარზონდ ბარქადა, ნს ცარღე ძაჯჯეგმინინადა. ნამ რასთ ქვე ზნამ, ვალ მახან ნს ხვემთე არქონდ ალგ ნჰსირ ღარ ბირს თეხჯენდარ უ ამერიკიანთე ატომონ ბომბამ. ვუმან ჰამ მანავე ნჰსირ უ ცარღ, ამონღ, ნამ ატომონ ბომბა თა უ ხალგმინინა ნამ მალათ. ნამ ცარღ თა ალგ ხათთ ღარ ვალახის ქანე მალათელ,—ა ზარღნადე ნკარანთე ძერღთა ნიკალა.

*
*
*

კოლხოზონ ნუს. ღეჰქაე ბრიგადაე კოლხოზონთ ნამეზმალქენენც. სელღანე ქანენც კომბამანა მუსმ ცე მანვე ცავე, ვეა. სელღანეგანან მაშინა სორთაე ავზარე სერხსერხიდ მანავ. მუსე ასთავ მანავე ესთერ ქარი ჩესელ ხობავ ლევე, ან ვენდამ კოლხოზონთე ზარღნ რადე. კოლხოზონთა,—ნალგოამაგამ, სელგოამაგამ ნკარენც ესთერ ცინდინალ ნამ ბუცდინალ. ცინ ქანენც ს ქვესთე მანსთივადელ, ს ზახხე ბარქადელ. ბუც ესთე ვეგამ, ნამ აცე ბრიგადაე კოლხოზონთამ ქამ არხავღთა ესთერ ქადე ხას: ფადცახადამ რადთენამ ჰეცეცე სერხ ჩერა ბაცბთიქანენ. რასთ ვე თეხხამ აფთა ზარღიანამ ქუსენც. რასთ ვე თეხხამ ბუც ესთე სხიციე. კოლხოზე ნომამ ფადცახადონ კანბიცემ ჰეცეცე ჩერა არვითენ, ჰეცეცე ბარქად ბახასენე უ სთერ ქადე ყვეღდაე.

მანავე ქარი კოლხოზონთე ცანსთე რახთალ რახე.

— ცემ პალ ტონნე ვეძან?—აჰარსთა კოლხოზონთამ სნ ივ ბრიგადირ რუთენე.

—ჰენღანს ტონნე ვეძან ნამ ნერმა ჰადეა ხახასთ ქარსთ ნამა უ, გეჰთარ ღევეენ ცენტენერამ ჰელღარ ქამ რათან, ვე ღეზარღგეგად ნალ უ. სოცერესე ბაცეგამ, ცე ძერღ რადთამ, ვე ვლღადეჯენთამ სეხხასთქოღთამ,—ძაფე რადთა ვეა.

მუსე ქარონ ღევენ ავზონე ლეფუფე — ჰესკომეპდისონთა ცბთთა ქოღთოა სერხ ჩერა ესჰალენდენე თეხხამ ლოზუნეთა, პარტრეთთა, თერესათა, ნიღინეჯენა.

ხურე ნევეგლენამ ბირს ნალ ყვეღ, აფთა სარღარ ნიკალა, პარტორგანინხაციე სეკრეტარ სერგი ნამ აგრანომ ნათელა მუსმ

არბაცელდსთე. ვეღონ ჰენეგამ, კოლხოზონთა ნოჯე ცერღდარ ზენალენ რადელდთოა.

მანავე ქარამ ბაცეგამ, სერგი მანავამ ჰელღანსთა, ან არმე ტაფანე ნამევეთე ათნავეჰოღთა, ნათელამ ან კუნ ბადარღთა ნამ ან ჰარსე:

—ბახე, ნს ნენ ან ბაჰევესთე!

სერგი ღეზარღე ნს ქოღთა მანავე ლეღელ, ჰებლ ვენღარ ნჰსონე ჰარსთ აქოღთა ნათელადე, ზნღამ, ვე თა ცე ზნღიდ, ანამ ხორზ მანავე ქამ არვითენც, ვე თეხხამ.

ნათელა ან ამონან ნევეგლამ სერგიე არმე ტაფანე მანავე ნამევეთა ახმასთა, არქანსთა სამ ნამ, ან მიღბოღთე ხუღამ, ძაფე რადთა:

—სელზარინე ბახუნამ ნიჩი ჰარსე! ჰეცეცე სორთ მანავე მი ისქე ნს ბახუნე!

ჰეცეცე ჩერა არვითენე თეხხამ კოლხოზან ახი მაშინათ ნს ჰეჰე ქოღთოა. ვეგამ ვესგ ნიკალ ბანეხასქოღთა სეხავ კოლხოზონთამ ნამ მა რაქვერღთა ცუღდარ მაშინადე. ბადერღთოა, მაშინათ ღეჰქაე ბრიგადე მუსმ იზარე ასთ სახათამ ქვეღ ჰახუნოა.

ასთ სახათამ ნერ ბირს ნალ ყვეღ ნამ მაშინათ ივამ ზენენ რადელდთოა. კოლხოზონთა სელღანე მანავე ჰეგადთოა გოლჯეთე, ბარსთოა სნ ნამ სნ აფთამამ ავარღთოა მაშინათელ. სანდ ჰენდამ გოლლაჯე ფერენძეჰე ხეგან სელღანე მანავე ავარღ არცელ მაშინათელ.

ჰეცეცე მაშინაჟლ ჰესკომეპდისონთა პარჰიდარქოღთოა ღევენ სერხ თერესა, რასულღ დიღინეჯეთამ ჰებლესთ აშბალ სტალინე პარტრეთ ნამ ლოზუნე „ქად ესთერ სტალინან“! ინან მაშინათ ღარ ჰებლესთ არცელესთე.

სერხ ჩერა ცბთთა ვეღ არასთქენენამ. კოლხოზონთა ბუც ქასთ ქოღთოა ხოარაგამ აეძაე მაშინათამ. თერესათე იზარე როგ ღეგამ ჰებლელთა. ხოარაჯე ჰეცეცე სერხ ჩერა ალასენ კოლხოზონთამ ჰანღელღ ბირათე, ჰანს სარღარ ნამ პარტორგანინხაციე სეკრეტარ ჩერა ალასენე თეხხამ რახიცენქოღთოა არმასთ ცალღარ აღამაჯე, ბრიგადირ რუთენე სარღლავედა.

სა აბონე ცვაჯენ ხას ცხაკომოჯენამ სეხ-
ხსასქენენე ჭასთა კოლხოზონთა ცინ ქოლ-
თოა მამ სარკვე ძაე ულაძეღესთე იზარე
როე ვალდამამ.

რასულდ ველ სერხ მინავა დეძაე მაშინა-
თამ ბაქსენ. კოლხოზონთა ბათემბელ ესთე
ძეცკაე მაშინაეე ცურამ. ახამ ჯუენარაე ეს-
ფადეაქანგამ, სერგი კოლხოზონთან სარან-
თა რადონ ნეხას:

— ამბალთო! მას აბონ ფადცახადონ ხორ-
ისან ჰუნქთიმ არეითამ ძეცკაე სერხ ჩერა—
ჭენდლან ტონენ ძეცკაე სორტ მინავ. ნს
ძეცკაე ბანად ხოარაგამ მას არამ ნს ფად-
ცახადე ნომ. ჯემინ მამ ვეფთე ნე 'ეთესთე-
თ, ვეფთე ნს ყანგე მამ ამონდჯენ ცარდ
ანყალკაე ესთე ნს ფადცახადე ყომესადამ.
ჯემ გნგამ მახან, სოვეთონ აღდამამთან,
ფადცახადონ დომანთამ ახსჯიავდარ მამ
ბარზონდლარ ნიცე ის. თეხჯენ მამ ძაჯჯენ
ჯემან ნს ფადცახად, თეხჯენ მამ ყანგე ჯე-
ძესთამ მას დარ. ფადცახად—ჯეე ესთამ მას
ნახანდამ, ჯეე უ ბირა მილილიონონ სოვე-
თონ აღდამამთე ბაივკონდ თეხ. ჯეცე
ბაივკონდ თეხამ თეხჯენ მამ ბუეც ესთამ მას,
სოვეთონ ცადისე ვეფთე აღდამამ. რასთ ჯეე
თეხანამ სოვეთონ აღდამამ ვეფთე ძეცკაე
ყველქანე ფადცახადელ, ფადცახადე ინტე-
რესთელ, სთამ თა მახიჯელ, მახი ინტერეს-
თელ.

ნს ძეცკაე ჩერა არეითამ სემას, დექქაე
ბრივადამე არქანგამ ხოარაგამ. ჯეე სემასამ
აღქანანდარ უ ქადე ყველამე. ჭამლ ნერამ
მას აბონ ბაენანლთამ თელდამე აქსანამე
მამ ბირა ქუსინავთამ, ბირა ხასთა ლავჯე ნს
რაზე. ძეცკაე ჩერამე ჭასთა არეითენ ყავე
ანდართან. მამ აცე ახსილამ ბონთე ცერდ
ქვენე ჭალავჯამ, ვად თას უ მამ ჯე რაზამ
ჭაგომ ინან ბრივადათამ, ვად თას უ მამ ნს
რაზამ ჭავა „ნოე ცარდ“ ნომელ კოლხოზ,
ქაციმამ მას ერეს ქანამ.

მან ნეჭას ის მამ ჯე ბრივადამ ქად ქამ
ნე 'რენელამექანამან, სოცერესე ნიქამან რათ-
ანის ძეცკაე ბენათ!

— თქამ სომ თა ნოე ჩერა დარ ცათთამ
ჯემან!

— ქვე ბაყავა, ვად ხსანვეგათთე დარ ქუს-
ძესთამ!—რაყვესთე კოლხოზონთე 'ხსანამ.

სერგი ამ ნეხას ქვე რადდლთა, ვად ჯე-
ცე ჯემ მუსამ არბაცელ თებო დარ ამ დან-
ლარმ აქსირთამ, აქთამამ. აქსირთე მუსე
ასთავ არეფთარგამ, თებო მახი ბალასთა
ინან კოლხოზონთე ცურამ მამ ზარდიავამ
ყვესთა სერგიმ. სერგი ამ ნეხას ქვე ჭაცის,
ვად თებო სერგიმ ვეხასდარ ბალავჯელ მამ
ზალთა:

— დეჯვამ ნეხასე მან დარ ჭანდელ ზელენ.

— ზელ, ზელ, თებო!—ზალთამ კოლხოზონ-
თამ.

— ქედლარ მამ ბუეც ველთან მახიცამ, ზე-
ლენ, ცეხავამ მახჯეზან ქარდენ ნიჩი ზონე.
მამ ვად ანდარ რასთავე ველ. ნს ქვესთეთამ
ქოლთამ ლავჯეამ. ნერ თა ახვერძინადე
დუე. უ. სოვეთონ ხიცავად ქვე არცელ, ვად
აღე ყანგე დარ სკოლა ქვე ბაქოლთა. მამ ნს
ჭანსივად ახვერე ჭანდაეეღ ქვე ნელლავჯე-
დესთე, ვად მამ თენე ბირა ყვეღე ქოლთონ,
ზელენ, იველ ქვე სახვერე ვოა, ვად მა ქუსემ
თა ჩი ქანამან. ახამ ყვეღეთელ ამალღ ჯემე
ჯემან-იე ხათთ მამ ჭერთე სკოლამ ღარ ნს
ავალთონ. მამ თეხჯენ ქამ რადდლთან, ჯეე
ბამბარსთონ ჭანსთადარ. აბონ მახხვერე ლამ
ხვეგასან დარ ნს ბახჯე. ჯემან მამ ნერ ხვე-
თამ დარ ახვერძინადე ამენდლთამ გნგამ ზი-
ლენ ყანგე. აბონ ძეცკაე ხათთ ჭედლთონ დის-
საჯე მაშინამ, ქარდემ დარ ქანე მამ ნადარ,
კომამან, ზელამ. არამსთ აბონ ნექქარსთა
მამ ბანაექოლთა 12 გექთარე, ომა დანგამ
კოლხოზონთამ ცალდარ ცადე ვალთიმ ცე
ბაქუსთამ, ჯეე კომამან ხსანსთ ქანე მახანდამ.
მამ ჩი სკარე მამ ჩი ქუსენ ქანე ჯეცე ზენარე
მაშინამე? ქველ ნყალ სითეთ სკარე ამ მამ
ამ ქუსენ ქანე ნახი ვამო. ძალღლე მიჰაე
ქვენამ ახვერე ქოლთამ! მახხვერე აღდამაჯე ჯეე
ხვეზან ზენარე მაშინაეღ ჩი სევარძან! ჭა-
რონ ყაცანთამ ქვე არბალასთამ, ვად ბირა-
თამ, მამ რასთ ქვე ზალონ, ვად მახანდამე დე-
ზარდელექოლთონ ჯეცე „ურს სეჯეთ“ ისთე
ფადამ რათძან ვეი ნს. ნერ მენ აბონ ნს
ავრანომ ნათელამ აქთამ ზელე:

— ჭედლთამ, დადამ, ნს ურს სეჯეთ ცე
ფადამ რადთამ? ჯეე ახვერე აღდამამთე არე-

მგსედგსთგ. ამს ნათელა ქველ ზაღღ, აქთანამა
ნა ახვერთა ბაქვესთომ ამს რაქოდთომ ცა-
ხამდარ კაბუზჯენ მინაჟ, და იჟ აქსირულ,
დამ, სანდ. ნამეგამა ჭეღლდარ ქემინ ის. აცგ
აზ, დამ, ჳგცგ კაბუზჯენ მინაჟამ თვღ ჳღღ
ერედღ ყაჳგ კოლხოზან ამს, დამ, და თვღლანგ
დისსაგ ჭანცის. ჳაღუთ მა მენ, ვნახვერ
აღამეაგ ახამ ხარზიჳამ არემესქან? ქამ ჳა-
ღენ და ყაჳგ, ნა. ახამ ხარზიჳამონ ყვეღღამთამ
არაზენც ახვერ აღამეამთამ. ყაჳგონ ლანგ დარ
ნერ და ქვესთ ქანგ ახვერძინადღ ბენდურულ
ამს ჳგამ ჭარცგ ნა ჳახ დარ გსნოგ, და ხვეზ

გსქალღთა, დანთგ ნერ ყაზნგ თვღლანგ.
ამს ვზ ჳაღღენ აქთან. აცგ ნოგ დუგ, აცგ
დისსაჳგ ცარღ ნენ არხასთა ნა ხიცაჳად,
ნა ჭანთგ ამბალ სტალინ ამს ნენ და ცარან-
ბონ ბირა ჳანღ, ცარანღ ნენ სარანგას ამს ვნა-
ნიჳან!

* *

კოლხოზონთა ჳარღღიგ ამქაღღამა ძჳაფღ
რადთომ თებოგ ნეხანსან.

შოჭერთა მაშინათე გსქუსენქოდთომ ამს
კოსთაჳგ ნომეღ კოლხოზგ ჭეცცაგ სერხ ჩე-
რან ამმღღღ ზორისან პუნქთამს.

ახლ 6 სომე

84/36

ФИДИУАГ

№ 8

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ ЛИТЕРАТУРНО-
ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ И ОБЩЕСТ-
ВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ОРГАН
ЮГО-ОСЕТИНСКОГО ОТДЕЛЕНИЯ
СССР ГРУЗИИ

Адрес редакции: г. Сталицир, К. Хетагурова, 2.